
BIBLIOTECA NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
6
11 F
57

Q. SECTANI SATYRÆ

IN PHYLODEMUM

Cum notis variorum.

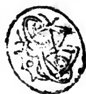

COLONIAE, MDCXCVIII.

Apud Joannem Selliba. *Sup. permissu.*

TYPOGRAPHUS LECTORI.

MIraberis forsan, studiose Lector, quod jam tot vicibus ubique terrarum Typis mandatis Q. Sectani Satyris in Phylodemum, easdem denuo meis Prælis in lucem edi curaverim. Scias tamen, quod laudabilis quædam ambitio ad hoc me impulit; ut

nimirum ſudatos tanti Viri labores ab omni menda, quantum potui, expurgatos, & notis accuratiſſimis auctos, tibi ante oculos ponerem. Quod ſi mihi feliciter acciderit, laborem hunc meum non parum laudis apud te promeriturum prò certo ſcio. Vale.

Q. SECTANI
SATYRA PRIMA.

IBam forte sacri nemoris visurus Asylum,
Arcadiæ nuper quò concessere Camænæ
Unanimes. Longo pertæsum calle salutat
A læva Philodemus, homo mihi nomine tantum
Notus: & oh, dixit, totâ quæsitus in Urbe
Ut bellè occurris! simul & contingere dextram,
Et palpare humeros cœpit, nomenque (1) sodalis
Imposuit, geniumque meum quasi curuus adorat.
Quorsum hæc? mecū ajo: meditantē reddere verba
Officioque pari jam respondere paratum
Occupat ille prius: Via quà te ducit ad umbram
Parrhasiæ, ni fallor, silvæ hæc est, ubi doctus
Dyndimus, & frustra Lalage dilectus Jolas,
Æquore cum primum tinget vaga lumina Phœbus
Innocuos lusus, & blandæ Amaryllidis iras
Cantabit, viridis circum myrtheta theatri.
Centum ibi Pastores aderunt, centumque videbis
Succensos stimulis animos, & laudis amore.

Hic tu ne fueris (bibulæ quod proximus auri
Ingerit : & voluens ter circum lumina) quando
Nemo, ait, importunus adest, qui dicta relegat,
Ut nostri est moris, conabor ne tibi falsa
Imponat rerum species sub imagine veri ;
Quemq; bonum faciles animum, mentemq; dedere
Dj tibi, si pateris, pulsâ feritate levabo.
Sunt etenim nostro cognatæ pectore quædam
Recti [2] Particulę, divinaque semina Honesti;
Quæ nisi seu sapiens cultor, seu *lumen* amicum
Impellat, tubulisque suis erumpere cogat,
Fœda situ marcent, & corde putrescit agresti
Pars animæ melior. *Nunquam natura novercam*
Induit : *æqualis Thersitæ, æqualis Achilli* ;
Sed quia caudato docilis parère magistro,
Hic fuit eversor Trojæ curruque superbus
Terruit Iliades regali funere Matres ;
Et laribus patriis avulsa Trophea refixit.
Hic ego respicio in vultum dicentis, & ora
Tergo manu, spissâ quæ sparserat ille salivâ
Dum furit, & toto largus pulmone calescit,
Dicturus quoque nescio quid; sed cominus instat,
Nec juvat ire modo ocyus : interdum retro sensim
Ferre gradum; tenet, & me oculis distringit apertis,
Ac majore tuba sermonem orditur, & inquit.
Maxima pars hominum pallet formidine Divûm,
Cùm templa, & sacræ jaculantur fulmine turres ;
Nec pudet ante aras ; delubraque surdâ pacisci
Mille Animam votis : tuti velut otia Cœli
Sollicitent casus, nostræque pericula vitæ.
Hos ego non tantum pecudes ratione carentes
Expungo sapientum Albo, quos vana coercet
Rel-

Relligio, cæcâque superstitione laborant.
Num sanus fuit ille, Jovi qui fervida primus
Tela dedit, flammamq; sacram nostrisq; minacem
Frontibus imposuit dextram, mentemque severam
Quælibet humani scrutantem crimina cordis?
Haud equidem credo; sed rerum inscitia torsit
Principio mortale Genus; gelidoque medullas
Terrore implevit; nostra est dementia Cœlum,
Nostraque de Cœlo fecit formido Tonantem.
Ima quòd assultent Telluris,quod mare Cauro
Frendat, & obstantes rumpat vaga fulmina nubes,
Si bene quis noscit causas, rerumque figuras
Desinit ulterius mirari; nec trabe fractâ
Naufragus extremis rediens Mercator ab Indis
Divorum caligas votivo perlinit auro.
Scilicet aut nullus Deus est, aut immemor usque
Quidquid agant homines, tutusque idemq; beatus
Ambrosiæ latices, & longa oblivia potat,
Nec nostro, aut fletu, nostrâque cupidine, & ira
Flectitur. At clamant [3] Salii,veh Numina lædis,
Si tibi forte placet laribus vicina Puella;
Seu Puer intonsus, seu vis non publica formæ
Molle jecur fixit; nempe altum fœdat olenti
Rana Polum urinâ,cimexq;Elephanta momordit.
At mihi compressis properabant verba labellis
Jussa diu stare, & ventosum calcibus utrem
Tantum non petii; qui dictis cedere Numen;
Telaque non stolidi potuit meruisse Tonantis:.
Unde cucurbitula hęc est?quò(mecũipseloquebar)
Orta parente, Deos qui temnit, qui mare Cœlo
Miscet, nec secum constantia verba profatur?
Ni fallor, Calabrum vesanæ audacia frontis

Accusat [4], taboque oculis stillantibus acri,
Et blattis, tineisque genam corrosus utramque,
Omnibus ostendit quam sit non integer intus.
Senserat ille prius quas vento jecerat, offas,
Nec capitis nutu nobis, dictisque probari,
Attamen expectas perfrictâ è fronte pudorem?
Ante verecundus fornix, pudibundaque lena, [dixit;
Quàm Calabet. Sequitur, prehensâque manu, ò sate
Temporibus queis nulla fides, si perlita cocco
Lana tibi placet, & comitum longissimus ordo,
Si sella, & curru vectari turbidus alto,
Indue Romanos mores, dedisce veteri
Quas tibi dictavit de Religione pusillo
Fabellas puero genitrix, & anicula nutrix.
Sed quoniam recta audire, & meliora recusas,
Primo disce loco quædam civilia vitæ
Præcepta, atque animo sapiens nunc accipe puro.
Nos etenim [puto jam nosti] docti sumus, & quos
Socraticâ cœpi tractandos molliter arte,
Sordibus emergunt vulgi, totâque probantur
Urbe. Faber veluti qui duro è marmore Nymphas,
Et teneram fingit stantem propè stagna Dianam.
Pauca tibi dabo quæ teneas; his tramite recto
Quoque voles ibis. Multos cole pronus amicos,
Et magnos, quibus est aliquid corradere; lucrum
Si deerit, mora nulla, alios pete: semper habebis
In promptu causam. Socio si cernis amore
Pectora conjungi, pulcrâque cupidine mentes;
Tù propera, & tacitus quæ sint aptissima cerne
Semina dissidii; alterius mox defer ad aures
Hausto quæ socius dixit, fecitque phalerno,
Et mendas animi retege; ut meretricis amorem;

Jactus

Jactus talorum rixas finxisse juvabit,
Multa, ubi vera tibi desunt, quæ opponere possis.
Cùm semel illius furtivo pectora felle
Cœperit, & tenerum discordia rumpere fœdus,
Hunc,atque illum verbis palpa,& gnavus utrumq;
Junge tibi; *Pyladi carus dum vivit Orestes,*
Nec Pylades lucro est,nec quidquam donat Orestes.
Hoc quoque præstabit multum, si nactus amicum
Et juvenem,& tumidum fortunæ divite censu
Arte coles. Lauda indoctum, si carmina gaudet
Pangere, Virgilius, Naso, mollisque Catullus,
Judice te, cedant: primas nec Lesbia jactet,
Neque Corinna suum vatem, nec Pastor Alexis.
Mane novo dum stertit adhuc resupinus, & efflat
Externæ sordes cenæ crudumque phalernum,
Ante fores persta, & matulam si poscerit ille,
Tu prior ingredere, officiisque puer,cave, vincat.
Percontare juvat placidâ num membra quiete
Solverit, an variâ turbarit imagine mentem
Somnus; mox animum dictis, & pectora mulce,
Dum ventrem exonerat; narra si contigit usquam
Urbe novi. Viduam prægnantem fecit Aruspex
Pontinius, toto dum monstrat sydera Cœlo
Fausta,Ducemq; aliquē spondet,Regemq; maritū.
Gellia, cui natos septem, totidemque puellas
Lucina indulsit, juveni nupsisse Batillo
Dicitur, & cani nullà est reverentia cunni.
Septingenta Lupo debet Sertorius; omnes
Ille tamen vicos lustrat, mollesque cathedras,
Et geminos agitat mediâ de nocte caballos;
Quin ludis, scenæque vacat, dum paupere mensâ
Durum mordet olus grandis cum conjuge nata,
Et

Et rarus vacuâ suspirat nummus in arcâ.
Dic etiā sacri quid agant propè[5]marginis undā
Arcades, & silvâ profugos migrare propinquâ
Finge tibi auditum; nullum sit denique dictum,
Aut factum, totâ quod non quæsiveris Urbe,
Quæsitumque tuo studeas narrare sodali.
Nec tibi turpe puta tabulas, cerasque loquaces
Clam ferre ad Dominā, dives quas scripsit adulter.
Hoc tamen ut facias, moneo, persæpè rogatus;
Difficiles aditus, & aperta pericula cernat
Ille, licet non sint; differ vadimonia, longas
Necte moras; lentâ sic flammâ tortus Amator
Plus tibi debebit cum dulcis venerit hora.
Sunt etiam nonnulla, quibus -- me mingere sodes
Permitte. Ut libet, expecto. Sed me quoq; venter
Urget; eam obscuri quà flectitur orbita vici.
Commodior locus hic; sequar. At ego currere cæpi,
Atque utrâque manu femoralia laxa tenebam,
Non aliter quàm si lactucæ & lubrica malva
Arida pulsarent humenti viscera succo.
Sic tandem evasi petulantis vulnera linguæ,
Et Divùm eversorem hominē, sanctique pudoris;
Servatamque Animam puduit debere latrinæ.

NOTAE.

1. *Academia Philodemi Neapoli erecta, cui nomen dedit Sodalitium.*
2. *Philosophia quam sequitur Philodemus.*
3. *Nomine Saliorum zelatores homines, puta Sacerdotes designat.*
4. *Facies Philodemi describitur.*
5. *Locus ubi Arcades modo conveniunt.*

SA-

SATYRA IJ.

HOc etiam [1] Philodeme tuis ſtultiſſimè rerum
Ampullis deerat, mentiſque furoribus, ut quæ
Scripta tuos mordent non falſo carmine mores,
In titulum, laudeſque tibi ceſſiſſe putares!
Naſcitur à Satyra ſi gloria, gloria probri
Næc eſt, digna quidem Calabris accreſcere faſtis.
Sed quoniam tibi vanè places, populique per ora
Traduci gaudes, tunicati murmura vulgi
Empturus famæ prætio; faciam ut ſale multo
Inſulſum Caput aſpergam, calamoque revellam
Quæ tibi de medio jecore exierat caprificum.
Quamvis nulla meas commendet gratia muſas,
Nec latio ſermone loquar, multâque notandus
Menda [3], ſub ferula merear pallère magiſtra,
Dicite Gramatici, quæ ſit prò crimine pœna
Digna meo, quoties curto pede syllaba peccat?
Sed lex interea veniat Scatinia contra,
Et petat Ædilis quæ ſit tibi cauſa dolendi,
Thelefus ingenuo cum tè non reſpicit ore,
Et quoties Charinus abeſt, cui floſculus Ævi
Purpureas dubiâ pingit lanugine malas.
At tu nil trepidas ſub Judice, præmia poſcis
Quin potius; [3] doⷭta nam ſpargis *Luce* tenebras,
Et molles fingis Juvenes, magnoſque Poetas
Eſſe jubes; cupiant tantum, manibuſque teratur
Pindarus aſſiduis, [4] & mucida fruſta Lucreti,
Protinus è Cœlo deſcendit flavus Apollo
Imberbes hedera vultus redimire paratus,
Cum nil putidius verſus ſcribente Cinedo;

Tu

Tu tamen exultas, quid distet ab inguine laurus,
Nescius, in triviis Carmen componere natus.
At nuper tumidus Rhedâ vectaris in una
Cum Tito, & Cithiso, Nomentanique Nepote,
Hinc atque inde patens speculis vultuq; supino
Invidiam nimbo madidis facturus amicis,
Quorum sæve Urbis spurcos terit ungula Vicos;
Nos tamen ipse prius detectâ fronte salutas
A longe, jactasque manus, gestisque videri;
O pulcher, lepidusque simul! facis esse beatos
Quos cernis, nutuque procul dignaris honesto,
Longo nimirum prognatus sanguine Patrum,
Congestoque potens centeno Consule censu,
Arbiter es Populis, & vultu Fata ministras;
Credimus hoc omnes qui tè natalibus ortum
Novimus angustis alienâ vivere quadra;
Quin latrat incassũ stomachus, nisi mense peracto
Plana [5] Tarentino festinet Epistola soldo
Venturus Romam Porta transivit eadem,
Quà [6] subisse solent Tyberino colla capistro
Debita, ab Etruscis meste comitanda Galeris;
Hoc mihi sufficiat, nec multum scire laboro;
In speculo faciem cur tantum stultè procaris
Ipse tuam, & falsi placeant mendacia vitri;
Cur [7] jactes pueri septem trieteridis ævum,
Dum tibi lux uriat tetro gravis hircus in ore,
Armentique atavus non fassos computat annos;
Infelix formæ studium, quæ nata maligno
Sydere non madidum panẽ, aut unguenta meretur!
Illa suburbanis potius figatur in hortis,
Obscænique vices subeat lasciva Priapi,
Villicus ut cupidas possit terrere columbas

A Ci-

A Cicere, atque fabis, & stoica prandia crescant.
Sed quis ferre queat numeros & verba sonantem
Grecorum[8]assiduè?duo vel tria nomina sunt,quę
In scholis didicit nondum barbatus achivis,
Et tamen infelix tanto sub judice Homerus
Vapulat, & misera nutant in fronte corollæ.
Pergama quid prosunt, quid cæde piatus Achilli
Patroclus hectoreâ, si post tot sæcula famam
Eripuit Calaber, nec dicitur amplius Heros?
Græculus hæc audet, forsan majore cachinno
Dignus, dum totam ducit per compita nonam,
Et [9] matutinis, vespertinusque pererrat
Garrulus, & comites adhibet, creditque videri
Antistes Themidis, juris legumque peritus,
Cum nunquam vetulo cognatas codice blattas
Depulerit, muresque arrodant undique Baldum.
O Toga,quæ sacrum cingis pudibunda Bidental,
Si tè Romani tangit jactura decoris,
I præcor immundis augere peculia verpis,
Nam satius nummo præstabis fœnoris uno
Pendula per vicos, & rupto marcida filo,
Quam sordes ignava pati, dicique per urbem
Te Phaleras tardis præbere, & ephippia onagris.
Fallimur, ecce liber Corvini pumice mundus
Perque[10] manus volitat multo circumlitus auro
Desuper, & cultæ ridet membrana tabelle;
Author quis?Phylodemus erat. date serta Camęnę
Insano[11]capiti, Satyro sed qualia Phœbus.
Non hic divinæ dictat præcepta Poesis,
Sed stertit caules, & fixâ sinciput aure
Somniat, & scribit. Calamum quis temperet illi
Dum sibi blanditur, dum corda inflata perurit
Ver-

Verborum urtica, & fcabies malènata loquendi?
Te [12] contra Endiminion voces effudit amaras,
Teftaturque Deas, & ruftica Numina fylvæ,
Non oculi Phebæ, telumque cupidinis illum
Ridicula Appendix, poftremaque pagina tangit,
Scilicet immeritam non parcis perdere cartam,
Et regnare putas fi cum Pedone fufurrans
Crifpulus, aut amens Rullus tibi dixerit, ohe(phos,
Mactè[13]animo Phylodeme, novos meditare triũ
Roma tua eft. Violæ jam jam nafcuntur in hortis,
Blanda Palatini quas educat aura Favoni,
Ut tibi demifsâ fubfternant fronte colorem;
Te cupiunt Proceres, nullàque fileris in Aula.
O mifer egrotâ putruit cui mente falillum,
Aude aliquid Patria dignum triclinia mappis
Fas fpoliare manu; calices, coclearia, lances
Carpe, nec impunè niteant fub nocte lucernæ,
Argutumque levis fugiat nec cantharus unguem.
Sed mentem nunquam fubeat tam dira libido
Scribendi; non hæc meruere piacula carte,
Mitior eft illis fcomber, murena, piperque,
Et crocus, & betæ, manibufque falarius unctis,
Quam vecors calamus digito tractatus inerti.
Si Sapis, & teneras pofthac dimitte forores,
Et leges magnumque fophos, nec divitis aulam
Ullius ingredere. At quid agam? cape tutus amici
Confilium, [14] raucoque comes accede Bagoè,
Odryfias vendit qui caftus lumine clades,
Atque albam in circo docuit faltare Catellam;
Sit mitis tibi cura feræ, vultuque magiftro
Præcipe ut oftendat pueros quos micturientes
Invenit in lecto genetrix, injuffaque gutta
De-

Decepit miseros, medioque sopore fefellit.
Hæc græcos audire sonos (mirabile dictu)
Et Cytharam discet te Præceptore ferire,
Discet & arguto capitis deprehendere nutu
Qui ligurit patinas, uno qui grandinat haustu
Cecuba, quique domi pulcrâ cum conjugé dormit.
Sic (quod summa boni est) plausus risumq; parabis,
Crustula sic poteris corradere, & æra minuta
Dum capies stolidum meritoria bellua vulgus.
Aut fora te videant, ubi nuda, & candida signa
Quatuor [15] effundunt spatioso flumina labro;
Illic ingenio, & quà polles Græculus arte
Utere, ut attoniti suspendas ora popelli.
Sed placeat pictam (non est res ardua) telam
Elata monstrare manu, turbamque ciere,
Atque [16] ubi se in girum collegerit, exere vocé.
Hæc est Quartillæ effigies: formosa puella
Dilexit nimium succensa libidine ephebum,
Contempsitque Deos, nunc illam torva flagellat
Thesiphone, & frustrà clamantem mugilis intrat.
Quæ mala non peperit sæva indulgentia matris?
Prò Penso speculum tractat, festisque diebus
Inspectura Procos, pendet Quartilla fenestris,
Et laudat cultos juvenes, laudatur ab illis,
Nec genetrix tantos audet compescere luxus;
Interea gemmas, & munera pronuba amoris
Portat anus: duræ pacantur munere portæ,
Et sanctus pudor inde fugit; sed vindicis ira
Numinis ante diem, primàque ætate peremptam
Ad nigros jubet ire lacus, & tartara; matres
Discite non speculum, sed Pensum tradere natis,
Nec fora, sed festis subeant delubra diebus.

Mox

Mox ſequere, & virgâ ſignans ex ordine caſus
Quotquot erunt, narra præciſam fulmine dextram
Ciconio, ſacras dum ferro irruperat ædes
Impius argentum rapturus, & aurea vaſa,
Percuſſumque caput Cottæ, qui guttura Patris
Jam ſenis invaſit ſcelerato barbarus enſe,
Et tumidi fruſtrà nudantem pondera ventris
Calcavit gravidam nono jam menſe ſororem.
Hæc tibi mirificis poterunt augere figuris
Argillam figuli ſpurcare coloribus apti,
Dum liniunt udis non cocta fictilia pennis;
Ipſa tamen fient cara inſtrumenta lucelli,
Atque etiam plauſus; poſitis nam currere ciſtis
Umbricium, Maculonem, Tongillumq; videbis,
Quiq;Pirum,dulceſque nuces & coctona vendunt.
Hoc tantum Phylodeme tui ſperare jubentur
Ingenii vires, curta & prudentia; doctum
Uſque huc te novi; quod ſi majora parabis,
Non deerunt ventris crepitus, ſævique cachinni,
In faciem crebras imitataque dextera vulvas.

NOTAE.

1 *De Satyris gloriatur Phylodemus &c.*

2. *Errores multos tam Grammaticæ quam Proſodiæ ſe inveniſſe dicit in Satyris &c.*

3. *Sententia Phylodemi de luce univerſali &c.*

4. *Omnes Authores damnat præter Pindarum, & Lucretium &c.*

5. *Cauſam Tarentinam patrocinatur Phylodemus &c.*

6. *Porta S. Ioannis in Laterano quam fuit ingreſſus Phylod.*

7. Se

7. *Se facit annorum viginti, cum numeret quadraginta septem &c.*
8. *Græcos Authores indoctis commendat &c.*
9. *Qualibet hora volitat per Urbem, ut comites inveniat &c.*
10 *Dialogi Phylodemi, quibus titulus; earum pondus &c.*
11. Satyro *Marsiæ, scilicet quem exeoriavit Apollo &c.*
12. *Phylodemi discursus in Comediam Endimionis, in quò se Bionem appellat &c.*
13. *Amicos habet adulatores &c.*
14. *Circulator in Platea Agonis &c.*
15. *Celebris fons in eadem Platea &c.*
16. *Mores à Circulatoribus servari soliti &c.*
17. *Homunculi vagantes per Plateam Agonis vulgo* Birbanti *&c.*

SATYRA III.

ECce iterũ ventosus adest Phylodemus, & autas
Eructat stomacho crudus. Date pocula musæ,
Cardiaco tumidam quæ diro è corpore pestem
Expurgare queant: medicæ non inscius artis
Ipse quoque accedam colliria pauca daturus.
Eja age fer calamum Ligurine; en tertia surgit
Pagina, & insonti crescet damnosa Papyro;
Sed trepido;nam clara Phalanx umbone corusco
Fulminat,(1)& sacri qui dicor carminis author,
Ultra Sauromatas, & barbara littora Ponti

Expellor; nimium ſevis Phylodeme, ſodali
Parce tuo. Neſcis veniant quà parte ſagittæ,
Unde tamen veniant, tuto jaculantur ab arcu,
Et vacuos ridet, quibus ureris ipſe furores.
Illum (2) non teneri frangit vindicta Cynædi,
Nec pavet aereas ſellas, & ludicra regna,
Queis tantum veſane tumes, populumque coerces;
Quin ſatyræ ſatyram addo. Tu præputia duces
Interea, & ſpiſſo motu, dulcique ſaliva
Subtus palliolum lævam laſſabis amicam.
Scribimus hæc animo dociles, ſtudioque juvandi,
Si patitur morbus dextram, curamq; medentis;
Sed vereor tanto ſcateat ne puſtula tabo,
Ut deſperatæ potius nocitura ſaluti
Mollia Cyrrei ſudent opobalſama trunci.
Stultitiæ, mihi crede, tuæ non ultima pars eſt
Invidiæ ſatyram tribuiſſe. Accede parumper
Dũ vacat, & noſtras placeat Phylodeme Camenas
Dignari auditu; expectent Labeo Cythiſuſque.
Invidiæ fortaſſe patet longeva tuorum
Nobilitas, medioque foro Pater ęneus, & quæ
Pallidulis implent umbris alabaſtra ſorores?
Sed clamat mater gelidi prope fluminis undam
Dum tondet pecudes, reſolutaq; pondere ventris
Te fertur genuiſſe. Cadit cum forcipe lana
Protinus è manibus, gemitumq; dedere capellæ,
Nam gravis illa tui quo menſe anguilla colubris
Jungitur, & ſtriges coeunt, nigroque camino
Lurida ſquallentes celebrant Connubia Larvę,
Lucinam extimuit venturi præſcia partus.
Invideant tibi nunc tria nomina Gręcule vecors;
Naſceris è cęno; viliſque inſignia gentis
Mar-

Marra fuit,patriòque in ſtemmate fulget Aratrum;
Verius hoc nemo Paſtor deſcribitur Archas,
Qui pecus umbroſo didicit compellere ſaltu
A puero. At titulos Regina pecunia donat,
Et genus,& proavos, ſordeſque parentis honeſtat.
Vera quidem narras: fulvi imperioſa metalli
Hęc datur in nobis, ſemper dabiturque poteſtas.
Hęc mihi nota quidē, loculum ſed concute, ſodes,
Nil ſonat hic,vacuaſque inflat veſſica crumenas;
Nec tibi ſunt caligæ, nec tritus cimice lectus,
Nec toga,nec foculus vilis, nec cantharus eſſet,
Quò caules oleo poſſis cęnare perunctos,
Longa nimis fœdi colerent ſi ſabata verpi.
Tunc Baccon manibus caderet, fruſtràque doleres
Dilectum Româ nimium diſtare Tarentum.
Vix (3) igitur maculo, quem fornice nata Suburrę
Enixa eſt meretrix obulò vulgata pudorem,
Quique locat naſum purgandis ſepè latrinis,
Divitiaſque tuas, & magnos invidet ortus.
Invenit tandem quâ livida pectora fervent
Invidiâ; fas eſt audire. Potentior auro
Virtus, & recti ſtudium, Cyrręque voluptas
Innocua, hoc genuit plebejo in corde venenum,
Nec patitur noſtrum ſubcreſcere nomen in aula.
Mentis inops, genio quantum blandiris inepte
Ipſe tuo, tenueſque placent fabricata per auras
Caſtella, & lubrico ſubſtructę pulvere Turres!
Plenius (4) ac melius ſcribit Pręceptor Amillus,
Quę pueri diſcant, & cedro dignior eſſet
Hircorum (5) barba impexa,& vindemia Rulli,
Buccolica, (6) alterniſquę tuis ſermonibus. Ergo
Quas fœdas miſerâ noctes vigilante lucernâ,

Non minio post hac, auro nec perline cartas,
Quidquid & illud erit psallendum trade Bagoe;
Infans jam didicit, didicit muliercula Budam,
Strigoniumque canit residens in fornice Pellex;
Historiam tu conde novam, qua notus in Urbe
Auriculas linias vulgi, & suffragia captes.
Sed meminisse juvat, cum magnos inter Ephebos
Enormis facies, & stercore fœda canino
Fulgebat populo spectante, & plebe togata,
Ceu fulget patulo siccus petasunculus auro
Divitis in Cœna Ulpidii & potoris Amalthi,
Convivæque dolent spurcari lamina lardo;
Illa dies solito formosior extulit undis
Lumina, & umbrosis adstarunt collibus omnes
Arcades, attoniti vomeret dum carmina rauco
Gutture, & obsceno cruciaret verba palato;
Credideram soli manare poetica mella,
Atque aliquid tantâ dignum novisse coronâ;
Verum ubi compositis siluit curiosa labellis
Turba, (7) cano stertens numen deducitur antro;
Pan erat ille, vacans nimium, nec pocula dignus
Lambere, quæ cupido miscet Pincerna Tonanti,
Si Calabro vati patientes commodat aures;
Post hæc (8) indignis virgo religata catenis
In scenam trahitur; dextra tenet illa Tabellam
Qua nemus, & cultæ glebæ, quâ culmina & urbes
Cernere erant, pedibus nudis animosa virago
Insistit globo. Sequere ò Phylodeme, voluptas
Magna oritur nobis, densique adstare videmur
Parva (9) ubi venali pendent Anabatra Tigillo,
Artificisque manu risu excipienda moventur
Corpora, quæ tenui quamvis sint pendula filo,
Non

Non anima credas humana, aut voce carere;
Haud aliter stulto miscens contraria nexu,
Apponis vario fumantem pulte catinum,
Ridiculasque facis coram saltare figuras,
Mēbra quibus desunt,& vox quoq; cōsona mēbris;
Sed melius scurræ, mimi, pupæque loquuntur,
Ambubajæque docent, quæ sint discrimina vitę
Mortalis, quę sint vitanda, quid utile, quid non,
Quam tuus ille Deus, cui molles rumpere somnos
Niteris; i balatro atque homines imitare pusillos,
Ut ridenda minus recitare poemata possis.
Hactenus invidię non es ut credo daturus
Carmina, quę passim laudat studiosa juventus.
Nullus enim turpem faciem, corrosaque mure
Invidet ora tibi, censum, patriamve, genusve,
Non calamum, vanęque tuę deliria mentis;
Ni forsan sancti, & tuti sub judice mores
Impia sacrilegę renuunt fastidia plebis.
Credo equidem; roseo nam te non pellicit ore
Thelephus, & Cythiso delibas oscula tantum
Officii causa, tenso nec pallia pene
Subsultant, quoties contractas pollice amico
Vernantem, & crebro levem sine pumice malam;
Quin sceleris purus violas secreta sodalis,
Nocte domos subisse soles, corrumpere servos,
Velatumque stola Quartillę lambere cunnum.
O nasci dignum quò nondum debilis ęvo
Argilla meliore homines natura creabat!
Non bene nos inter vitę tam sancta moratur
Simplicitas, luxus, scortilla, atque alea pernox
Nos tenet, & mundę victus, nidorque popinę;
Sed te nil horum movet, & contingere mentum

Sępe putas Titi dum tractas mollius inguen,
Dulcis, & ambiguę placet ignorantia dextrę.
Quò me Phœbe rapis? prudentius attrahe lora;
Scilicet (10) & tempus veniat cum tecta foresque
Ornantur lauro, spurcoque colore fenestrę,
Cum percussa levi respondet Bractea vento,
Et captiva nitet croceo candela papyro.
O ego castalio nunquam de fonte liquores
Gustassem, & sicco transissem pocula labro;
Tunc etenim tumidus sacro Phylodemus ab ostro,
Atque Tarentina (11) quam fabricat ipse thiara,
Dilatas sumet nostro de carmine pœnas,
Et quicumque meas dignatus lumine musas
Risit, Hiperboreos exul mittetur ad axes.
Jam tenet ipse manu calamum, ceramq; capacem
Qua (12) proscriptorum scribuntur nomina, jamq;
Carnifici fero, & media de nocte loquutus,
Et quid, ait, cessas? opus est tibi cannabe, multas
Ut suspensa graves substentent tigna choreas.
Quid gemis Ulpidi? comites tibi sortis iniquę
Nō deerunt. Trahitur manibus post terga revinctis
Ecce Lupus, mutuumque negat Sertorius aurum;
Venit & Arturus sparsis à fronte capillis
Ut solet, & laxâ malè pes fulcitur alutâ;
Gargiliusque suę discedens multa puellę
Committit, timidusque lares, & numina adorat
Fornicis. Oh quanta est miserorum turba! Fabullus
Crispulus, & Capito, Tullus, Quintilius, omnes
Ad centum cellas operi damnantur, & Urbem
Frustra respiciunt, oculisque abeuntibus optant.
Ipse quoque expellor, tenerę mea gaudia musę,
Vosque valere diu Nimphę, nemorisque recessus

Par-

Parrhasii; tonat, ęcce tonat Phylodemus ab arcę
Tarpeja, multumque inflatus imagine Regni,
Exul abi, clamat; laurus, & serta prophana
Non benè defendunt vesanam à fulmine frontem.
Jam propero; liceat tantum mihi dulce malorum
Solamen, comitesque fugę portare Lucreti
Carmina, nec patiar te Pindare amate manere.
O mihi si saltem Baccon Verulamius esset
Exilii socius, quam forti pectore syrtes,
Extremasque plagas, & inhospita littora ferrem!
O Caput! ò melius ventosa Cucurbita! fasces
Romuleęque solent collo lassare secures,
Gręcula quos Romam Provincia mittit Alumnos.
Tù poteris sacras Regni contingere vittas
Illotis manibus? credo hoc si Roma Deorum
Vltima cura foret; veniat signanda lapillo
Sardonico expectata dies, quid inde? culinę
Pręficiet dominus Phylodemum, aut ordea mulę
Cribrare, & phaleras, bullasque polire jubebit.
Hęc tuę erunt artes. Pueris nunc divide molles
Castaneas, fœtaque hedos à matre rubentes,
Vilis ubi crepitat lenta sartago favilla,
Incrustatque macro Romana Palatia fumo.
Rectius hoc, propriusque tibi, quam mente futurũ
Concipere Imperium, Scauros, Saliosque creare,
Atque inter caros partiri munera amicos;
Munera quę Rullum titillant, & Labeonem,
Et qui (13) gibboso feriebat nubila dorso,
Dum ciet alatos centum super astra jugales
Rore caballino pastos, salsisque cicadis.
Hęc coria, ut libuit, taurinis follibus infla.
Exilium, syrtes, laqueos, ergastula, fustes,

Cęteraque attonitę narrabis somnia plebi,
Ad madidas statuas, graviori digne catena,
Quam tua (14) post talos quatiebat nimica virgo.

NOTAE.

1. *Accademia Luminosorum à Phylodemo instituta cujus Principem se jactat &c.*
2. *Amicus Phylodemi qui vindictam quamdam meditatur &c.*
3. *Vilissimus homo vulgo* Birbante *&c.*
4. *Pedagogus quidam &c.*
5. *Carmina cujusdam amici Phylodemi de Hircorum barba, & de Vindemia &c.*
6. *Æglogam Phylodemus recitavit in Arcadia, quam nemo percipere potuit &c.*
7. *Ejusdem æglogha tricas &c.*
8. *Alterum Phylodemi carmen in quò virginem catenis vinctam representat &c.*
9. *Comediæ in platea Agonali passim representari solitæ, vulgo* de Burattini.
10. *Futuram Cardinalium renunciationem Phylodemus ominatur.*
11 *Phylodemus Magnatem quemdam, cujus ipse agit Romæ negotia, Cardinalem fore prò certo habet.*
12. *Carta in quà scribuntur nomina damnatorum ad Triremes.*
13. *Carmina designat alterius amici Phylodemi, in quibus canit centum equos alatos se ducere supra nubes.*
14. *De eadem virgine supra dicta loquitur.*

SA-

SATYRA IV.

MAne novo Baldi frustrà vigilante lucerna
Dum(1) stertit Labeo, Rutilumque incurvat Amator,
Et (2) pretiosa fovet saliorum culcitra rhoncos,
Membra toro abripui; Bizantinâque lacernâ
Indutus, Pimplæ Nimphas ad Plectra vocabam.
Venerat inque manus tritus de more libellus,
Nescio quis nugarum, contractusque legebam;
Nam rore Autumni, matutinisque pruinis
Frigidula intrabat malè satas aura fenestras.
Ecce lupus, (3) cunctas qui torquet amore puellas,
Inter cirratos quò non pręstantior alter
Flectere (4) romano geminos temone jugales,
Ante oculos steterat, dextrâq; amplexus Amicum,
Et quid, ait, (5) tibi cum Libris, calabroq; Bione
Semper, & exerto calamo promptisque Papiris?
Crede mihi tanti non est Philodemus, ut altum
Eripiat tibi somnum, & dulcia tempora perdat,
Quin precor ut Satyrâ abstineas, & vindice musâ.
Ille etenim linguæ pedicas, moresque nocentes
Exuit, (6) & veterè Philodemum, sacra Deorum
Festa colit, vetitis, observandisque diebus
Pisciculos macrâ nunquam cenare patellâ
Assuetus, stomachum muriæ perfundit aceto,
Et gula conspecto suspirat avara macello.
Quoque loco surgat Templorum discere limen
Incipit, & parvos sub pollice digerit orbes
Frassineçque sonat fluxu pia dextra Corollæ.
Euripides, (7) Zenofon, & quidquid fęcis acheę
Pejus

Pejus olet, quodque ipse furens portare solebat
Ut legeret si forte Deum delubra subiret:
Carminibus cessere sacris, mestæque Sioni
Sępius illacrimat, dum regia culpa piatur,
Sanctaque Jessei laudat suspiria vatis.
Denique cum Superis egit se mitius, & jam
Antiquum vano spoliavit Numine Fatum;
Dilectumq; (8) jubar, lucisque crepuscula damnat
Semina virtutum, quâ nostro in pectore nasci
Credidit ut leto Gallæ nascuntur in horto
Cauliculi, quos Phebus amat, lustratque diurna
Lampade. Tela etiam in pęnam fabricata nocentū,
Restituitque Jovi mentem, nec stuppea fingit
Aut conflata putat squamoso Numina Gypso.
Hinc est, quod molles socios, madidamq; Tabernã
Devovet, & primò repetit sub vespere Tectum,
Conscius in Cyatho quantum peccaverit uno.
Frustra(9) illum Cithisus sublustri noctis in umbra
Expectat plenis numeroso corde tabellis,
Atque animâ toto repetitâ in marginæ Ceræ;
Tu quoque mesta doles, & dulci saucia curà
Quæris Lenonem frustrà Quartilla Togatum.
Quodq;(10)magis stupeas; faciẽ nõ amplius ornat
Consilio Speculi, fictosque in fronte capillos,
Hirta quibus dederat Satyrorum barba decorem,
Parcius(11)excruciat buxo: fassusque Decembres,
Et quotquot flavas consurgere vidit aristas,
Declinat Sapiens teneri contagia menti.
Te quoque(12)Rulle fugit maturæ vinitor uvæ,
Et spurco damnat fluitantia carmina musto,
Carmina quæ quondam nostris Pastoribus ipse
Laudarat nimium, falsis magis apta tuendis

An-

Anguillis, fieri queis posset penula olivis.
Quin(13)etiam vesana manu discerpit utraque
Somnia Lucreti; nec te tua Pindare Laurus
Protegit, & Baccon fato exhalavit eodem
Tristem animam; crasso digesta volumina libro
Volvuntur,tabulasque legit peccare vetantes,
Et clamosa vagis successit Curia Musis.
Jura, Forumque placeat,& barbara nomina discit
Causidicus.(15)Quid rides?vidi ego Rapula nuper
Cum peteret notum Philodemi limen, & ora
Percutiens, miseram se se viduamque vocabat,
Cui sublata fuit furto Gallina; sed ipse
Commiserans casum, lacrymas abstergere jussit:
Consultusque prius Cini Responsa, paratos
Adducit testes, & Judicis ante Tribunal
Impiger exclamat Galli patronus abacti.
Non hæc parva quidem, verum majora supersunt
Argumenta viri; factus nam sanior aulam
Deservit, Procerumque fugit consortia, quamvis
Egregium suspiret Vatem, & habere suorum
In numero(16)Proculejus amet; nõ vellera cocco,
Assirioque studet depingere murice lanas,
Consilio adjutus Cinnę,(17)vafrique(18)Cuculli:
Ambiguisque notis anceps, & certa repulsæ
Littera longinquum formidat adire Tarentum.
Nos quoque terrore exilii, sponsique capistri
Absolvit. Gaudere juvat nam semper in ore
Lictor erat, laqueusq; & prompto remige Puppis.
Denique jejuni census, se seque fatetur
Plebeję gentis, turpem, sine corde, notandum
Omnibus; & vix aptum humeris efferre locatis.
Sandapilas, emptoque lutare Cadavera amomo.

Ergo

Ergo novum calamo Philodemum parce ferire;
Nulla oritur tibi laus à Carmine,splēdida quando
Virtus delevit veteris vestigia culpæ.
Tunc ego subridens vultus ad verba revolvo,
Excussisque manu cartis, quas fortè tenebam:
O Lupe quam vereor, dixi, ne debilis usu
Decipiat te rerum ætas. Utinam saperet; sed
Consuetudo mali tenet illum, & tramite curvo
Labitur in præceps. Quamvis sit Fabula vulgi,
Non ne vides quanto perfusus pulvere anhelet
Cum Tito, & Cithiso, dum devorat axe citatò
Flaminiam? Quò non Philodemus? ubique
Importunus adest; recitat, sibi plaudit, amatque
Musarum conjux,pulcher lepidusque videri.
Quæ(19)modo non ausus nemorosæ mænia Circæ
Dum colit, & tetrico funestat gutture manes
Telegoni? Sancte procul ò discedite Musæ
Quà resonat Pelvis, Crambæque recocta Bionis
Verberat auriculas, & Tuscula signa fatigat.
Hæc tamen insano damus,atq; ignoscimus ultrò,
Dum(20)mihi nō vendas peregrino codice nugas,
Quas nuper batavis excudit fœmina prælis,
Magnum Transalpes nomen factura Bioni.
Et quis ferre queat meditantem somnia, quæ vix
Antulla, & Mammæ solitus lallare Cicerrus
Crederet? Elleborum nostro Ligurine Poetæ
Funde precor. Delirat enim. Quo mense libellum
Edidit? an poterat tam parvo tempore longas
Ire redire vias? Quò nomine publica lucis
Jura sibi quærit, viduamque meretur inemptam?
Illam mendacem gracilis membrana fatetur,
Et certæ, vernæque notæ, nimiumque fidelis

Lit-

Littera, quæ numeris respondet. frigora Rheni
Ah tè ne lædant, Viduaque fruaris amore
Felix Endimion, quamvis doleat tua Phębe,
Et doleat curvo qui glabra Poemata dorso
Nocte laboravit, tanquam plus emerit æquo,
Ne scombris tunicæ desint, piperique cucullі.
Hæc ego non patiar, salva mihi mente, nec ullus
Nobis verba dabit. Calami tentigine rumpor,
Et peream, murià si non graviore fricabo
Sinciput hoc Asini, donec cruor effluat, atque
Horrida detractà fument calvaria pelle.
Cerne Lupe (hęc inter manibus sublata pependit
Cortina, atque omnes stabant ex ordine Musæ)
Cerne inquam strigiles cultros, cum forcipe runcos,
Et sale conditum, fervensque in Pixide acetum,
Quæ sacræ miscent largo cratere Sorores.
Pharmaca, si nescis, Philodemo multa parantur,
Quæ licet invitus potet, Rulloque propinet.
Ipse etiam Arcadiæ miseratus Apollo ruinam
Accurrit, viresque mihi, jaculumque ministrat,
Quo pereat Calaber Tyberino in Littore Pithon.

NOTAE.

1. *Quidam Juvenis qui se legibus peritum jactat &c.*
2. *Fortasse nomine Saliorum Cardinales intelligit &c.*
3. *Amicus tam Authoris, quàm Phylodemi &c.*
4. *Genus Vehiculi nuper Romæ repertum, vulgo* Barozza &c.
5. *Idem quod Philodemus, ex Opusculo quodam, cui Nomen* Bion &c.

6. *In prima Satyra Author damnaverat Philodemum tamquam pietati, ac Religioni minus addictum &c.*

7. *Ferunt Philodemum, dum Sacris adstat, solitum legere Authores Grecos &c.*

8. *Doctrinam innuit de luce universali, quà Philodemus docet nobis illabi scientias &c.*

9. *Ephebus quidam uti solitus Philodemi opera ad mittendas litteras amatorias &c.*

10. *Philodemus propriæ formæ cultor in superioribus Satyris describitur &c.*

11. *Annos natus quadraginta adolescentulus videri cupit &c.*

12. *Rullus amicus Philodemi, qui recitavit in Arcadia Carmina quædam ineptissima de Vindemia vulgo* la Mozza, *a Philodemo immodicè laudata &c.*

13. *Lucretius, Pindarus, & Baccon Verulamius, Authores sunt Philodemo penè sacri &c.*

14. *Ab Authore vexatus, Poesim relinquit, & Legibus operam dat &c.*

15. *Nomen Meretriculæ notissimæ & c.*

16. *In Promotione Cardinalium plurimùm operam suam valere jactaverat &c.*

17. *Cinna magnus Romæ ardelio.*

18. *Regularis quidam ambitione sua Romæ notus &c.*

19. *Philodemus Mense Octobri in Tusculano Accademiam instituit, & recitavit sermonem, cui nomen Bion, omnibus prè nausea fugientibus &c.*

20. *Innuit Opusculum Endimionis, quod Amstelodami*

dami a Vidua quadam Typographa spontè impressum falsò jactabant &c.

SATYRA V.

QUò (1) rapis Ulpidi ? Propera ; vicina Taberna est,
Hic ubi desidiæ cultrix Tunicata Juventus
Pensitat in Trutina ; & naso suspendit adunco
Bellorum Casus. Pars altera Cæsaris Arma,
Altera Gallorum sequitur. Favet ille feroci
Alpino Juveni, portasque, & claustra tueri
Imperat Italiæ. Magnis hic classibus Æquor
Navigat, & Regi minitatur fata Britanno.
Ingredere o Sodes ; forsan redjisse juvabit
Serò domũ. Ut libet,ingredior comitemq;secutus,
Coccejum video, Novium, doctumque Fabullum
Atque Tigellinum, Pansam, Tarpasque minores,
Et cum Maltino Barrum. Bombycina mappa
Implicat his lævam, summis digitisque tenebant
Fictilia, & tumidis sufflabant pocula buccis,
Pocula ab Odrysio multum laudata Tiranno.
Cursitat huc illuc calidæ malus institor undæ
Emungens loculos, & vafrâ callidus arte
Observat madidum labrum, nigramque salivam.
Proxima sed crebris resonabat Cella cachinnis.
O age ? quid cessas ; recita Ligurine : Coronam
Versiculis recreas, quoties Philodemus in illis
Dulce, & grande sonat. Percussus nomine tanto
Accedo propius. Cupidis Ligurinus habebat

Prè

Prèmanibus (2) Cartam, numerusque in margine
Quintus
Inspectus, Turbæ plausus, risumque ciebat.
Dum sedeo tacitus, sitientique ore Camænas
Expecto; Barrus, pereat mihi Barrus. Amici
Sit pudor, exclamat, Satyros, musasque salaces
Audire, & plausus alienæ impendere Famæ.
Urbanas ultra leges, finemque decoris
Tendit opus, crescitq; novum de carmine carmen.
Quod si tantus amor scribendi, gloria major
Nascitur Authori, si fretus Apolline dextro
Indicat vitio bellum, & sale perfricet Urbem.
Forsan materies deerit; cum pumice vultus
Leviget(3)Alcimus, corioque indutus odoro
Gentiles jactet digitos, flavisque capillis
Conspiciendus eques, agitet carpenta Varalli,
Qui nuper stabulis Mulæ vilissimus unguem
Infusis mundabat aquis, nigrâque farinâ
Vix avidos stomachi poterat compescere morsus.
Cum(4)SpadoPatricio,tanquã de sanguine clarus,
Fęmineas intret serâ de nocte Cathèdras
Garrulus, atque duos Reges ostendat amicos,
Acceptasque legat fesso cursore tabellas.
Dein calamum poscat,puerumq;objurget inertem,
Et cubito innixus discordes mitiget aulas
Consiliis, toto pacando lassus in Orbe.
Quid memorem quantis medicaverit ora venenis,
Et quantum referat de fornice Gellia, cujus
Dimidium labri, nasusque in pixide dormit,
Induit, & dentes ut serica mane repostos.
Aspicit hæc, discitque genis foliata parare
Filia jam grandis, septumque subire recusat
Cœno-

Cænobii, horriduloque comas velare cucullo.
Digna tamen fragili pertranseo crimina sexu,
Comunis quem stringit Amor, studiumq; placendi.
Sed(5) peccat Laufella, & plusquam fęmina peccat,
Vendere quæ potuit torquem, patriosq; smeragdos,
Atque novæ centum flavos donare monetæ,
Efferat ut nigrum tacitus Vespillo maritum.
Hæc sale Lucilii venusinâ digna lucernâ
Hæc sunt. At contra male lex Scatinia surgit
Inguinibus Calaber si quid peccaverit udis.
Nam Philodemus homo bonus est, & pellice lęva
Utitur, ut fugiat stantes in fornice mæchas,
Castalidumque queat contingere purior amnes.
Finierat Barrus; quem torvo lumine figens
Sulcius, & medium protendens callidus unguem
In vultus gratamur, ait, dulcissime Barri
Quod tibi contigerit magni tutela Bionis,
Conscia mens scelerum, paticus quem fecit amicū
Carinus, tremulæque nates, Titique mariscę.
Sed qui non laudat Parthorum bella, superbum
Insulsumque caput Phylodemi devovet Orco.
Et meritò. Testes ô formosissima Tempe,
Et juga Telegoni, (6) viridisq; in margine Nimphę,
Quas ille ænormi toties sermone coegit
Mingere dum crocitat. Latebrosæ tædia linguæ
Ferre nequit, mundi qui pondera sustinet Atlas,
Centaurusque sibi concham, cornuque marinum
Credidit ablatum, Calabrum dum tinnit ahęnum,
Respexitque suam curioso lumine dextram,
Altaque curvatis nutabat Villa caminis.
Qui lepor, & qualis perfricta in fronte venustas!
Gratia quanta, cui dum cornicatur ineptè

C Os

Os hiat ut podex crudæ bovis ! oh mihi largus
Si foret hic pulmo, nasisque timenda matella,
Aut vetulus venter, ruptique omenta caballi !
Quam bene dicentis rictus, fœdasque linirem
Terque quaterque genas; non his meliora meretur
Unguenta, atq; rosas, petit hunc sibi crinis amomū.
Certe ego qui nuper campo Cœloque Latino
Urbanis fessus studiis, curisque fruebar
Ferre diu nequii Phylodemum; more Dianę
Succinctus nitida cum figit harundine dammas
Saltitat huc illuc, atque omnia nauseat ęque:
Ac dives Monalus, quem raptat eburnea biga:
Cumque habeat faciem, qualem non vellet habere,
Apposuit nigrum cui Prętor Theta, furores
Quartillę laudat, laterique innixus adheret
Hermopilę & dextram gradienti porrigit ultrò
Officiosus homo. Quis sermo? Bionis in ore
Semper habet, (7) crambè, mensasq; Bione coronat,
Rancidulumque facit serò cęnare Bionem.
Boletum potius comedam gelidasque cicutas,
Et nostro potius sapient aconita palato
Quam tuus iste Bion toties Phylodeme recoctus.
Tù tamen exultas, Rullo palpante bilibre
Ingenium, superisque negas concedere primas,
Cum de litterulis agitur graiisque camœnis,
De Jove Grammaticus si fiat juppiter iste.
Addit (8) & insanæ Titus calcaria menti,
Et Cithisus, dextràque nitens Telesinus eburna,
Quæque lacernatæ cevent tibi semper amicæ;
Et culpas vivo signatas Consule trullas;
Nec nisi setinum laudas, Chiique senectam,
Aut patrio jactas diffusum rure liquorem.

Scis

Scis etiam leporis dulces sectarier armos
Ostreaque, & vitulæ cerebrum, clunesq; palumbi,
Quæque filigineis pinguescunt crusta farinis.
Miratur frugi stomachus, dominęque culinæ
Ignarus timidusque dapes interrogat unde,
Et quà parte fluant; teque unum jam putat esse
Qui lambunt Cęli patinas de plebe Deorum.
Quid facies cari cum sportula cessat Ephebi,
Atque Tarentinæ non dum venere Kalendæ,
Exiguaque tibi tepet olla domestica farre.
Octobres properare dies, & perlita musto
Tempora, quæ vacui rugas extendere ventris
Sufficiant, rabidique famem pacare Poetæ.
Jam satis est Sulci: frustra mè vincere tentas,
Nil mihi cum pueris, nec multum scire laboro
De cute quid faciant Titus, mollisque Cuminus,
Et quantus Circè ficus nascatur in hortis.
Quamquā vanus homo noster Calaber, tamen ille
Doctrina Cinicos, & Stoica menta reliquit
Post se. Quis melius constanti pectore anhelat
Pindaricos æstus? schola nam doctus Achea
Grande sonat, totasq; sapit cum Helicone sorores.
Nil (9) ne referre putas, quod nuper fęmina tanti
Mota viri fama, lucem donaverit ultrò
Sermoni egregio, quò sospite vindicat ævum
Endimion! oh belle! quæso dic mihi sodes
Quanti emit viduam, nugas cudisse meracas
Si gratis voluit, digna est amittere dotem
Jussu Prætoris; sed parva mole libelli
Jam properent dominæ contingere męnia Romæ,
Et plaudat reduci Umbricius, Maculoque Bioni.
Expectatus ades; scombrum nam frigora mordent,
 Ru-

Rugosumque piper tunicam suspirat, & alec
Nudus Transtyberim fęda putrescit in orca.
Endimion miserere gari, vulvæque suillæ,
Ut sperata tuis saltem coquus oscula cartis
Delibet. Renuis? fies convivia blattis.
Hic ridere omnes, sonituque explodere Barrum,
Qui male susceptam Calabri defendere causam
Destitit. Assurgunt Novius, Tarpęque gemelli,
Cocceiusque rogat Ligurinum, ut crastinus adsit
Lecturus Quintam, rauco nam murmure turris
Vicina admonuit cęnę, dulcisque grabati.

N o t a e.

1. *Officina in Platea Agonali sita ubi cocholates variique potus venduntur, ad quam tam Romana quam extera Nobilitas confluit &c.*
2. *Satyra quinta contra Phylodemum &c.*
3. *Alcimus amicus Phylodemi vili genere natus &c.*
4. *Musicus frequentare solitus nobilissimos cœtus, & offas proÿcere nimis ventosas.*
5. *Mulier quæ marito venenum propinasse dicitur, ut alterum duceret.*
6. *Mense Octobris ad Tusculanum sermonem Accademicum recitavit Phylodemus insulsissimum.*
7. *In omni cetu de suo libro cui nomen dedit Bionis sermonem facit Philodemus.*
8. *Amici adulatores Phylodemi cum quibus sepissime prandere solet.*

9. Suum

9. *Suum librum in lucem editum jactat Phylodemus typis cujusdam viduæ in Hollandia.*

SATYRA VI.

POstremum Phylodeme precor dignare laborẽ;
Si vacat, & nostras pacato lumine musas
Respice, scribendi nondum consumpsimus iram,
Inque dies messis vitiorum uberrima surgit;
Sed pudet auriculas numeris torquere latinis,
Obscurisque jocis. (i) Hetruscæ cura puellæ
Jam post hac Phylodemus eris; vernóque lepore
Versiculos faciam, quos docti Nævia cunni,
Et Quartilla legat, nulloque interprete Galla.
Porticus Agrippę malè nititur alta columnis
Balneaque,& Thermas; latii monumenta decoris,
Lactucæ insultant, betæ, lętique coronant
Cauliculi, & statuas rumpit caprificus equestres;
At nos ruderibus priscum, senioque juvabit
Sermonem eruere, & cineres coluisse sepulchri?
Haud equidem; Patrios mens est attingere fontes,
Et mea verba loqui, puero, quæ sedula nutrix
Et soror,& mater docuit, cum poscere mammam,
Cum poma, & vini cyathum suxisse volebam.
Interea grates quas tu, Phylodeme, rependes
Ingenio Authoris, dum nec mercede coemptus,
Nec studio famæ fecit tibi nomẽn in ævum?
Nam periturus eras fędo cum corpore; nec tè
Ætas vividior quam fungi vita manebat.

 At

At nunc ignarus fati, buſtoque ſuperſtes
Temporis invidiam ſuperas, & in ore virorum
Plurimus immitis contemnis vulnera Parcę.
Te Batavi (2) cupiunt victuris tradere chartis,
Ne quid nugarum pereat, multoque notatus
Margine, venturos poſſis recreare nepotes;
Quodque tuo multùm genio blanditur, & optas,
In ſcholas venies, puerùm tractabere dextrâ
Ipſe capillatis riſum facturus Ephæbis.
Sed ne diſcipulos permiſſa licentia muſæ
Pelliceat, tenerosque lues contaminet annos,
Sub Patribus duris tyronum, & Rhetore nigro
Ad morum normam, & ſævæ caſtraberis uſum
Grammaticæ; noſtro de codice penis abibit
Expunctus, leveſque gene, Titique mariſca,
Fędaque purgatis migrabit vulva papyris;
Quoq; loco imberbes tractas Phylodeme cinędos,
Præceptor ſapiens ſubito nova verba reponet,
Et docilem manibus faciet palpare catellam,
Ut ſolet, & rauci canis hæc erit illa Bagoe
Callidus in circo, quam tù ſaltare jubebas,
Læva ſed & pellex, nimiumq; domeſtica amica
Carminibus delenda meis, ne pronior ætas
In vitium, venerem diſcat virtute relicta.
Quodque magis doleo, noſtras, Quartilla camęnas
Deſeris, & vidui plorant ſine lampade verſus;
Scilicet horridulus nimium, ſęvuſque magiſter,
Ir... ſci ſolitus cunno, tè radere chartis
Niti... tur, & longis ſequitur tua facta lituris.
Vos qu... roques Telegoni, qui ſurrexiſtis in hortis,
Octobres ... fici, calamus feſtinat acutus
Vellere, ſed ... plantis ignoſcet forſan amicis.

Ergo

Ergo age, testiculis positis, jussuque severo
Parte tui meliore carens, Phylodeme, pudicam
Intrabis scholam, serisque legendus in horis,
Centum (3) cirrhatos unguem corrodere coges.
Quando erit, ut cultis auro, minioque tabellis
Discipulis pensum fias, niveoque teraris
Pollice? sed vereor ne sis injussa dolendi
Causa, quibus placuisse cupis, nam verbera palmæ
Sępius accipient, & lora cruore madebunt,
Abstruso quoties occurrit fillaba metro,
Et veteres docto redolet sermone Latinos.
Angitur (4) ecce Petus, primoque limine adheret
Territus, audito Phylodemi nomine, & inquit,
Quid vox ista sonat? certè hunc nec sacra piavit
Unda, nec in nostris colitur, legiturve Kalendis:
Nescio quis fuerit. Surgit tunc sede magistra
Cratilus, (5) & pexa barba, digitisque gubernans
Corvinam vocem, memori, puer, accipe mente
Quę referam (Pręceptor ait.) Dum prisca fuerunt
Tempora, (6) & innocuę serviret Roma Thiarę,
Venit ab Oppidulo, laceris malè nixus alutis
Gręculus esuriens: neque enim confidere amęno
Littore Parthenopæ fivit versutia linguę,
Atque sodalitium; res est penes acta Tribuni.
Principio ingenium, & Grajas jactare Camęnas
Assumptâque togâ, meritoria figere cępit
Oscula liminibus Procerum, servoque potentes
Grassari obsequio; donec spè turgidus altâ,
Confidensque sui, sortisque oblitus avitę,
Et Patrię, rheda tunicatum urgere popellum,
Invidia alterius sensim macrescere famę,
Conspuere in mores, odiis committere amicos,

Et quę me fari prohibet reverentia. Tandem
Inventus, fatuo, qui respon∫are paratus,
Castalio stolidam frontem perfudit aceto,
Arque illum ficto Phylodemum nomine dixit.
Hoc notum satis est, nec nobis excidet unquam.
Scire tamen cupio, cur vilis homuncio tantum
Creverit, (7) ut laqueos, syrtes, ergastula, fustes
Gargilio, Tulloque, aliisque indicat amicis,
Tarpejâque tonet sceptro sublimis ab Arce?
O pete, nonne vides artem, satyręque colorem?
Plorat Gargilius, fateor, doctusque Fabullus,
Crispulus,& Capito,sed vanę somnia mentis
Lacrymulis rident, & ludicra Regna Bionis;
Nămque [8] Tarentino dominator vellere murex
Vix duo, vel tres ridiculos, morboque calentes
Occipitis, spè donorum lactavit inani.
Nunc age quis Titus fuerit,mollisque Cuminus,
Telephus, & Cythisus; nam sępius ista notavi
Nomina.Quã bene percontaris?nomina sunt hęc,
Invitus satyrę, quę quondam miscuit Author,
Purus ab offensa; quis enim traduceret illos,
Ordine patricio natos, virtutis Alumnos,
Et quos laudaret livor quoque? sed nimis arctâ
Compede devincti fuerant,Calabroq; favebant;
Neve diu (9) ramosa lues hæreret Ephębis,
Hæc data mordaci spumantia pocula succo
Ægrotis animis, placuitque salubris amaror;
Nam sensim pueri Titus, Cithisusque Bionis
Nudavere latus, nec sordida verbula curat
Thelephus, & fædum ridet Thelesinus amantem.
Ipse etiam Rullus, nuper qui creverat arte
Laudandi, repetit positas in fœnore laudes,

Et

Et puduit dixisse, hic par non tota videbit
Europa ingenium, nec Phœbus vidit uterque.
Cratile parce precor, qui Rullus vinitor? ohè
Rullus erat Medicus, mimus, cantator, Aliptes,
Amens præsertim, frustra cui tota nataret
Anticyra in cyathis. Hic dum favet usque Bioni
Perdidit unciolam cerebri, comitemque sequutus
Per juga Parnassi, pecudes, hircosque pilosos
Heroas fecit, mustoque madentia labra,
Et tribus (11) amissis luxit sine fine capellis.
Hoc tibi sufficiat, nunc si quid fortè videtur
Obscurum, fare impiger, & tè prætereat nil.
Sunt equidē diversa quibus malè tutus,& anceps
Detineor. Quare Baccon, & scripta Lucreti,
Pindarus, atque alii culpantur, quos mihi doctus
Euganeus lapso nuper laudaverat anno
Auctores? Nimis alta petis, nec viribus istis
Apta tuis, studiose puer, sed, si juvat, audi
Quæ referam. Multos olim Phylodemus amicos
Excoluit, vilemque omnem demisit ad usum
Servile ingenium, ut caperet sibi quos fore lucro
Credidit. Hos inter famam meruisse Poetæ
Nil magis optavit; sed natus Apolline lævo,
Mancos versiculos egrè, nugasque recentes
Vendebat populo, quamvis membrana libellum
Discolor, & multus celebraret carmina pumex.
Quid faceret? chartas cępit laudare Pelasgas,
Rancidulosque sonos, atque exemplaria græca
Prædicat è Cęlo delapsa, & mente protervâ,
Quod magis ignorat, solus vult scire videri;
Hinc ardet Titus, Cythisusque docente Bione,
Non intellecto festinat basia Homero;

Hinc

Hinc facer eſt factus Charino Pindarus, atque
Sola tenet pluteum pedonis imago Lucreti.
Scilicet has nebulas miſeris Phylodemus ocellis
Offudit, doctumque aliorum inſcitia fecit.
Artibus his recto deduxit tramite mentes
Subdolus, & longo muſcas captare labore
Edocuit. Teſtis Labeo, qui ſub duce tanto
Aereum virtutis iter, fumumque ſecutus
Grajorum, de Cauſidico, juriſque perito
Græculus eſt factus, ſolas & quærere kappas
Nititur, & gammas, jotâque ſeneſcit in una.
Indolis eximiæ juvenis Malthinus in Urbem
Venerat, & dotes animi præſtantia formæ
Tam bellè augebat, magnos ut poſſet honores
Sperare, & propius violæ meruiſſe colorem;
Sed vetat Euripides, ſcabieſque inſana Lucreti,
Quæ longas miſero conſumit turpiter horas:
Cumque ſuperba foret placanda favoribus Aula,
Et ſtudiis Legum, totus ſcriptoris Achivi
Marcet in amplexu, dilecto ut codice diſcat
Nil ſapere, & ſortis prævertere dona paratæ.
Aſpicit hæc, jugulatque ſuos impunè ſodales;
Et quod Prætoris, quod cognitione Tribuni
Indiget, in meritum Phylodemus computat, & ſe
Jactitat artificem, formatoremque juventæ.
O vafrum, indoctumq; ſimul! Nunc, Cratile, novi
Cur Græcos tantum ſcriptores verberet Auctor.
At nunc ſcire velim, cur Tuſcula ſigna, nec una
Rupta Bioneo cecidit ſermone columna?
Hoc Pete nil melius patuit, nam carmine multo
Paſſim deridetur ſtolidæ petulantia linguæ,
Quæ fuit acciti æſtu, ſtomacoque Matronis.

Hæc

Hæc ego perlegi decies, deciesque notavi
Insulsum Calabri fastum, qui rure Latino
Ut molles Regum pueri, pilenta fatigat,
Et saturejano præbet poppisma caballo,
Assuetus tortâ defendere cannabe talos.
Quam benè lascivit Satyrus, musæque jocosæ
Perfricuere cutem salibus! sed quando Poetæ
Incidit hic sermo, quæso mi Gratile, nomen
Illius & patriam fas sit mihi discere, nunquam
Hactenus audivi, quamquam sit dignus, ut ævum
Aspiciat serum, nostrasque feratur ad aures.
Dicam quod potero, mihi quę Gorgonius olim
Edidit in scholis puero, satyrasque legenti.
Auctor, ut accepi (nec vana est fama) Latino
Sanguine (13) prognatus, Sectanus nomine, vultus
Oblongi, modici census, & fraude remota
Cultor amicitię letàs conduxerat ędes
Exquiliis, procul à turba, strepituque rotarum;
Ille etenim biuges odit, qui fronte superba
Purpureos quatiunt lemniscos, tectaque fugit
Quorum campano resonabat pinna metallo;
Contentusque sui nudas Heliconę puellas
Sæpius accibat calamo; nam Pastor, & ipse
Arcadiæ dulci gaudebat murmure laudis.
Non tulit hoc Calaber, feruensq;ardore nocendi
Sectanum populo ridendum prębet, & alta
Ambitione tumens, vulgo se prædicat ortum
Dissecta cervice Jovis, culpatque Minervam.
Nunc loquitur secreta, & quę non audiat ipse
Sectanus, quamvis pręsens, dextrâque prehensum
Dimovet à turba Labeonem, & garrit in aurem:
Nunc cubito tangit Malthinum, oculisq; retortis
San-

Sanguineis, animi vesanos indicat ęstus,
Sollicitus ne fortè cadant de fronte corollę,
Quęsitoque sibi sedeat novus incola Regno.
Hinc odii causę; nam quis toleraret iniquum,
Invisumque caput superis, & triste bidental,
Mille fibris ovium; quod non Ergenna piaret?
Addidit & calamo pondus, Satyrisque calorem
Carceribus (14) sacris incustodita juventus,
Quam perfrictus homo de fornice verba docebat
Fœda loqui, testasque novas implevit odore
Obscęno. Virtus olli Pietasque videtur
Simplicitas animi, vultus malè consona formę:
Nec juvenem laudat, nisi quem lasciva perurit
Flamma, Deumque colit pęnâ donisque carentem.
His ubi flagitiis Phylodemum vidit ovantem
Sectanus, totamque afflari crimine Romam,
Exarsit virtutis amans, & moris honesti
Publicus assertor, nobisque exempla reliquit,
Quò plectenda modo Calabri dementia cordis,
Si novus exiret tradux Phylodemus ab Orco.
Hęc Pete, ne pereant, scribes in marmore; sed jam
Sera est hora, domum repetas, cras cætera disces.

NOTAE.

1. *Italicum carmen in posterum de Phylodemo conscribere Sectanus pollicetur.*
2. *Viduam innuit Typographam in antecentibus Satyris refertam.*
3. *Mos est innatus adolescentium discipulorum ungues corrodere dum sensus obscuros alicujus Libri percipere non possunt.*
4. *Discipulus quidam humanista.*

5. *Pedagogum indicat in publico Gymnasio Rhetoricæ Professorem.*
6. *Tempus innuit SS. Pontificatus Innocentii XI.*
7. *Alludit ad penas à Phylodemo comminatas contra Sectanum in tertia Satyra relatas.*
8. *Vide notas Sat. 3. num. 11.*
9. *Causam innuit, quæ occasionem dedit Satyrico scribendi.*
10. *Rullus amicus Phylodemo addictissimus.*
11. *Notissima ejusdem cantilena sæpius repetita de tribus capellis amissis.*
12. *De sermone loquitur quem Phylodemus recitavit Tusculi, nauseantibus Matronis.*
13. *Nomen Patriæ, & mores Satyrici describuntur.*
14. *Alteram indicat rationem de satyris conscribendis.*

SATYRA VIJ.

Sed non Afcreo suspendi cymbala trunco
Velatisque comis ad Pimplæ flumina dixi
Grande sacramentum; positas ut sumere cordas
Esse nefas credam. Faciles ignoscite Musæ,
Si strictis iterum cogor sævire flagellis;
Nec ruptæ fidei mè postulet actio, quando
Invito extorquent aliena piacula carmen.
Postremum cecini fateor, Phylodeme, laborem,
Atque ignava diù mollivit feria dextram,
Ut melior fieres calamo parcente; sed obstant
Natura, & patrio nati sub sydere mores,

Co-

Coctaque præsertim Calabro præcordia limo.
Utque ea prætercam, quę non sunt crimina nostra,
Quæque puer misero sorbillat ab ubere matris:
Ossea mè terret facies quocumque lapillo
Durior, & silice, & calybe, invictoque adamante.
Hanc si mille fabri, nudusque incude Piracmon
Tunderet, exigua libarent verbera crustam.
Scilicet hac fronte, hac dura cervice subisti
Ædilem, (1) & timidis intra prætoria talis
Clam noctu ingressus, leges, jura omnia clamas
Eversamque fidem, ni vilis acinacis ictu
Sectanus pereat. Lata est sententia, littor
I propera, & tortâ ad Palum tere cannabe guttur.
Sed quis Sectanus scriptor Satyrę? unus, & alter
Arguitur, quorum nemo de fonte liquores
Castalio potare ausus, laurumque momordit;
Nempe hic addictus lucro, non turpe putavit
Ferre jugum, & dulci prò libertate ducentos
Carperę, Coccineum patiens aptare cucullum,
Doctus & ad dominam digitos flexisse Lacernam.
Ille solet veteres, & quas fuligo tabellas
Commendat, tota impatiens merçarier Urbe,
Callet & artificem solo deprehendere odore.
Num poterit doctas ad plectrum cogere musas,
Qui statuas Policretę tuas, culpatque labores
Praxitelis, pensatque manu fracta æra Corinthi?
Quique legit Patrum responsa, & jura Senatus
Consulti, juratque sacri per nomina Baldi?
Hæc benè cum noscas, & sit tibi cognitus Author,
Inque oculis habeas, veteres Phylodeme sodales
Traducis, Calabræ tanta est petulantia frontis.
Exclamare libet; modicâ mercede Tribuni

Emi-

Emite versutæ mendacia subdola buccæ,
Et delatori sit sportula curta Poetæ.
Nam vos decipiet gens fallere docta bifronti
Ingenio, & sanctas faciet peccare Secures.
Quò sequar in centum mutantem Prothea vultus?
Accusator eras nuper, Fascesque severos
Gaudebas tractare manu lictoris amicus;
Nunc Comędus agis, ludis, scęneque vacantem
Indulges animum, resolutaque pectora curis.
Sic olim rigidos Romana Orchestra Catones
Spectavit, timuitque Remi turba improba nasum
Censorem morum; sed tù perfrictus in Orbem
Erigis audaces vultus, oculisque procaris
Pulpita, quæ nuribus fulgebant culta Latinis.
Quodque magis miror, non te tabulata morantur
Ultima,(2) ubi molles maturant ova columbæ,
Et vicina (3) Lapæ pessundat tegula cristas;
Sed de Nobilium gradibus, tignoque secundo,
Quam sequeris, pendere solet, generosaq; frustra
Corda petit jaculum, si fluxit ab ordine quinto,
Nec sextæ obtutu dignaris fulcra coronæ.
O si Romuleis iterum dare jura Theatris
Lectius, Oceanusve queat, quam credo migrares
Hinc longè! Surgat Calaber; quid stulte moraris?
Eja, surge inquam. Min tù istud ais? Tibi cur non?
Surge, & in extremo sedeas Phylodeme tigillo.
Sed quoniam leges periere, & crimine fati
Mixtus Eques servo, Proceres cerdonibus adstant,
Et coram Lepidis eructat scurra falernum,
Ac cum Tongillo spectant aulea Metelli;
Te palpare audes, & prima sedilia turpi
Ambitione tenes; cubito rixatis, & illum,

At-

Atque hunc expungis; cunctis convicia jactas
Garrulus, & podium longis clamoribus imples.
Nunc quereris, tibi plus equo constare papyrum
Qui reserat valvas, & denso milite portas;
Nunc Celo insultas, si frontibus una reductis
Scena minus celer est, aut si testudine cordas
Durius intorto percussit pectine dextra.
At si forte tuos titillant carmina lumbos,
Et delicatè cantaverit Istrio, nescis
Stare loco, & spurcam labro sorbere salivam;
Atque iterum cantare jubes, iterumque superbe
Protinus exclamas. Quid quod nec subligar illi
Profuit, & stricto femoralia consuta nodo?
Nam casto frustra multum lucrata metallo,
Sæpe Tarentino discincta est fibula soldo,
Dum cupis unciolam digito pensare salaci,
Et mollem tenerâ semper lanugine pubem.
Masturbatorem (4) caveas Marcelle, Seleucum
Vendere si curas populo gentique togatæ;
Nam de plebe Numæ modulis cantare periti
Pene omnes: horum auriculas longissimus error
Sauciat, & rauco jugulatas gutture cromas
Plus horrere solent, quam circum epiredia murmur
Alternum, tetroque liquata piacula metro,
Quæ facit (5) occiduis pietas Hetrusca galeris.
At quò festivo mè raptat pulvere currus?
Ogigii distincta Dei plebs sacra frequentat,
Totaque Flaminiæ lascivit Roma fenestris.
Insanire licet nulla est censura Quirites.
Ecce phaleratos Princeps auriga caballos
Exagitat, flectitque manu quatiente lupatum;
Fronti bracteolas, & tintinnabula talis
Im-

Impoſuit, pexitque jubas, & mandere juſſit
Dente aurum; forſan jumentis ſerò ſolutis
Ordea cribrabit. Noſcis Gradive nepotes
Hoſce tuos? vos ò veterum ſimulacra parentum,
Dum fora prætereunt, ſanctos avertite vultus,
E pario quamvis rigeatis marmore, forſan
Dimidii, ruptaque nate exierit caprificus.
Sed properare juvat, nam tergo proximus inſtat
Ventidius, (6)ſtringitque rotis carpenta malignis:
Ventidius, nuper quem vendere vidimus unctas
Candelas, oleum, ſalſique tomacula porci,
Balſama nunc redolet cervice, & cruribus aptat
Phecaſium, ſiſtrumque tenet; cupit ille videri
Barbarus, ut teneras poſſit torquere puellas.
Cedamus properè: cum turbę ohe; cave, dixit,
Jrruit, & miſeros volucri terit apſide ſervos.
En matrona potens, & flectere docta quadrigam
Lora quatit. Ride, nam de temone latino
Excidit, & ſtrictas nudavit faſcia mammas;
Cætera ſecreta velum bombyce tuetur,
Servavitque ſuum mulier braccata pudorem.
O qui concurſus hominum! quantuſque cachinus
Circum tecta fremit, porrecto ubi fornice porta
Suſtinet æratos dentes, totamque videre eſt
Flaminiam! mirari deſine: comptulus illinc,
Pulvinoque ſuper tumidus Phylodemus equeſtri,
Deſpectat fatui ridens triſcurria vulgi.
Non impunè tamen; tenſo ſtat pollice contra
Chironomus, (7) fingitq; crebros manus improba
cunnos.
Nunc longas digitis aures imitatur Aſelli,
Nunc plicat articulos medios, & cornua ſurgunt.

Olli cęparum circumdat colla monile,
Pendet & urceolus lateri, cucumiſque galerum
Excuſat, naſuſque gigas ſupereminet ora.
At varios poſtquam conſumpſit corpore geſtus,
Salve Bion, (8) inquit, te Rapula noſtra ſalutat
Nomine gallinæ quondam à prædone redemptæ
Arte tua; Legum magna eſt jactura, ſupinus
Dum ſpectas mimos, aurigas, mirmillones,
Indutumque ſtola Umbricium, ſcutulâq; Lariſcam.
Non hic cauſidico locus eſt, celſoque Poetæ;
Te Platanus, te Roſtra vocant, doctumq; Lyceum,
Neſcio quid ſatius dicam, te juſcula pultis
Expectant, magnâque nitens ſcriblita patellâ.
Præcipue caules tendunt ad ſydera palmas,
Teque rogant unctos ne dedigneris amicos;
Utque magis (9) placeant, Graii ceromate circi
Pellucent dudum, nitidoſque imitantur Achivos.
O dignum lotii phiala, nardoque latrinæ!
Serica quid cubito crucias, altâque feneſtra
Deſpicis, & fatuo damnas ſpectacula rhonco?
Scilicet huc Proceres, & tè Proculejus eburna
Invexit rheda, libriſque avulſit amatis.
Hoc mihi? Tù ne mihi hoc jactas? Meritoria quanti
Biga tibi conſtat? quippe eſt rugoſa ſuperne,
Et lateri aſſuitur corium, quò menia Birſæ
Extendit Dido, Regemque fefellit Jarbam.
Præterea attriti veniunt ſub frena jugales,
Et cute laxata ſilices cervice minantes,
Ut menſe Auguſto nolint tetigiſſe tabani,
Jejunoque diu moveant faſtidia feli.
Attamen hoc melius, quam ſi reptare per Urbem
Cogaris pedibus, calcare & ſtercora Romæ;
Nil

Nil facit auratus temo, hinnituque feroces
Cornipedes valeant; dum non tibi sordida cæno
Pallia contingat magnas efferre per aulas,
Viminibus textam poteras ascendere cistam,
Attica qua cliuo portatur barba Latino,
Cum fricto cicere, anguilla, vinique lagena.
Sed delicatas sævo tibi frigore plantas
Coxit hyems, pedibusque nequis contingere saxa.
Grande malum, nulloq; unquam medicabile succo
Pauperis ambitio! talos causaris ineptè,
Sinciput exclamat læsum, si percita turpi
Mens tibi fermento subsulat, & in jecore egro
Nascuntur Baculi, Tunicæ magnæque Thiaræ.
Velle animo, demens, genii virgulta superbi,
Et prohibe audacem cordi subcrescere ficum,
Sanus eris, celerique vias calcabis aluta.
O ego ter fatuus, Calabræ qui pharmaca menti
Diluere aggredior, tempusque unguentaq; perdo!
Quid mihi(12)Rullus agit? postquā fluere capellę,
Blandaque pendentes resecavit dextra racemos,
Cumanæ Cryptam fertur subjisse Sybillæ,
Et responsa dare. I nunc Ammon, & tua cornu
Ara frequens Rullo meritos accrescat honores.
At tibi nescio quid Barrus deponit in aures,
Magniloquus Barrus crasso de subere totus
Corticeus; circumstat Olus, Labeoque recenter
Cirratus, crebris qui flavam nectit jotis
Cæsariem, & tremulū sub pectine plangit omega.
Quid quæso Phylodeme tui cunctantur amici?
Nugas, atque iterum nugas. Modo fungus in horto
Quintilii natus, scabies terræque marisca
Festinare jubet. Periit Respublica, si non

Boleti genesi inspecta, quò creverit astro,
Naturæque sinus naso penetrabis acuto.
Bellè equidem vesane Bion, petasate Priape,
Curculio, veruexque bipes; tibi deficit una
Tessera stultorum, viridem sumpsisse lacernam.
Quod si vindiciæ nec pilea sumpta catenas
Dissolvunt animi, Barrum, Noviumque jubebo
Indicia effrenis manifesta cavere furoris,
Atque intestatos tecum cænare Quirites.
O tandem ad Calabros redeat frons ista penates,
Cujus ad occursum gelido mihi frigore sanguis
Cæsariesque riget, solvitque puerpera vulvam.
Quid cunctaris adhuc? patriâ te rupe Capellæ
Invitant; fessumque diù suspirat aratrum,
Adventuque tuo lasciva mobilis aure
Commune ad Præsepe senex onçabit asellus.
Hæc ubi mimus ait, palmis utrinque reductis
Assultant, & io clamant Phylodeme, Bion io.
Lascivi pueri; betasque, & grandia cępe
Impingunt. Caveas ictus Phylodeme memento,
Ne decor ille tuus, pudibundaque gratia frontis
Vapulet, & pullâ doleant in veste cynædi.

NOTAE.

1. *Phylodemus ad Prætoris Tribunal accessit, & quatuor prætensos Satyrarum Authores accusavit &c.*
2. *Phylodemus in Theatro semper in primo ordine tignotum locum tenet; nunquam in postremo situs nec in altiori parte vulgo dicto* la Piccionara *&c.*
3. *Lapa nomen Meretriculæ, quarum locus in ulti-*

ultimo ordine superiori tecto proximo &c.

4. *Marcellus de Rosis Theatri Conductor Comediam fecit cui titulus* il Seleuco. *Musici verò nullum meruerunt plausum &c.*

5. *Societas Sancti Joannis Florentinorum, cujus Confratres dum suspendendis in patibulo assistant pileos quosdam gerunt grandes, & molles, vulgò* a quattr'acque *&c.*

6. *Ventidius amicus Phylodemi &c.*

7. *Chironomus alter amicus Phylodemi modo illi suspectus &c.*

8. *Rapula meretrix quædam ad quam sæpissimè accedit Phylodemus cum sociis &c.*

9. *Caules condire hortatur oleo quo Atletæ luctatores Græci ungebantur &c.*

10. *Proculejus filius cujusdam Principis, cujus amicum se jactat Phylodemus &c.*

11. *Curriculus viminibus textus in quò vehitur Episcopus quidam Græcus &c.*

12. *Rullus pastor Arcadiæ, qui carmina quædam recitavit de tribus capellis, alludens tamen tribus pueris olim sibi caris &c.*

13. *Barrus amicus Phylodemi, & Sectano infensissimus de cujus ultima oratione nuper in lucem edita, Author loquitur &c.*

SATYRA VIIJ.

NUnc age: dum longis respirant pectora curis
Mi Lupe scire velim, fortasse & in acta referre

Quæ nam præteritis ſtatuit fecitque Kalendis
Clara phalanx, aderas nam tù quoq;credulus illis.
Dicam equidem. Labente die convenerat una
Turba (1) frequens, ubi turpis hiat de marmore vultus,
Proluit & gelida ſitientibus ora caballis;
In primis Phylodemus erat, manibuſq; reductis
Ut ſolet, & nugis dare pondus idoneus, inquit.
Macte animo ſtudioſa cohors; virtute parantur
Coccina,nec crinem prabet Dea calva ſupinis;
Qui ſapit, ipſe ſibi fortunam fabricat, Aſtris
Invitis. Romæ ſumus: hic ubi cuncta renident
Imperii ſpecioſa notis, medioque popello
Sæpius auratis veſtitur bucca thiaris.
Vos quoque de largo cratere bibiſſe licebit
Si patulas dabitis noſtris ſermonibus aures.
Quis quis in hoc uno ſtudeat,noctesque dieſque
Cogitet ut doctus videatur. Splendida larva
Virtutis quantum Romana præſtat in Aula!
Hac facilè induimur, ſi noſtrum quilibet ora
Solverit in laudes ſocii, & conjuret amicè.
Hic putret in Venerem, dextra quatit ille fritillũ,
Alter ab immunda neſcit prodire culina;
Tù laudato. Ubi num Larronus? ſeptima lux eſt
Ex qua ſe libris macerat, ſtudioque forenſi
Ad beſſem Galli bona de quincunce redegit,
Et jam Pragmaticos divino provocat omnes
Eloquio. Quid agit Plotinus? in abdita rerum
Viſcera ſollicitam conatur trudere mentem;
Illum non Veneris comites, nec blanda voluptas
Abſtrahere inde poteſt.Doleo,nam plurimus hęret
Marcidus ore color, vigilis fumuſque lucernæ.
Sic

Sic vitium obvolves fuco virtutis, & umbra;
Interea crefcet laudati nomen amici,
Totaque fecuro poterit dormire cadurco
Sabbata. Sed multum præftabit norma loquendi;
Arte loqui didiciffe juvet, nam regula raro
Hæc fallit, probeque imponit; grandia femper,
Atque ignota aliis coram recitentur; Achivos
Scriptores paffim mirari, & promere fas eft,
Verbaque fallaci refonent Gortynia labro;
Nec nifi cum kappis, fidifque pugillar jotis
Signatum officii moneat labentis, & horæ.
Ille etiam docti famam venabitur, herbas
Cui medicas lento diftillat cacabus igne,
Difcit & humanos fcrutari callidus artus;
Virfungi ductus nofcat, fluxumque cruoris
Harvei,(2)quid cornea fibra, quid vueus humor,
Quodque falivalis fungatur glandula munus.
Nec pigeat terras, vaftique finum Ennofigæi,
Fluminaque, & toto metiri, fydera cælo.
Momenti exigui res eft, dum fplendidus adfit
Circinus, & vigili fufpenfa dioptra tigillo;
Nec multum referat, toto fi dormiat anno
Æneus in theca, rofufque rubigine quadrans;
Nam quota pars hominum,cũ dixeris hexacliton,
Puncta, fuperficiem,conum,tetra edra, fcalenum,
Non filet, & frontis crifpatur ruga fenilis.
Verborum feries, & nuda vocabula rerum
Difcere, quæ libri poftrema in parte locantur
Sufficit, ut mediis natus videaris Athenis.
Magna mihi narras, Lupe, vix credenda Larino,
Qui fedet in triviis, & rubro dimicat ovo,
Vilia laturus victricis præmia cruftæ.

Sic habet. Ipse ego sum testis; majora supersunt,
Cum nobis certum scribendi tradidit usum;
Nam postquam miserum culpavit sæpe Maronem,
Quique novis hominum mutavit corpora formis,
Verba, ait, implumis volitant ludibria venti,
Scripta manent, serosq; videt membrana nepotes.
Ergo agite,& multos post hac impunè papyros,
Et liceat totas calamo percurrere cartas,
Me duce, neve tuæ formident thura tabellæ,
Quidquid moliris, tumeat, moveatur, & artus,
Et voces habeat, quamquam natura negarit.
Si verno umbrosam describis tempore ripam,
Fronde comas cingat, viridique tenerrima labro
Rideat, & nudas invitet margine Nymphas;
Sic flores risum telluris, & astra vocabis
Purpureos cęli flores, tremulosque pyropos;
Sed nunquam propriè dices communia; sordent
Versiculi tenues, exiles, & monogrammi,
Qui fulcris reptant, & de sermone pedestri
Erectos nequeunt ad sydera tollere vultus.
Nec sic incipias. Terram versabat aratro
Principio mortale genus, viridique sub umbra
Dulcia securæ carpebat gaudia vitæ.
Hoc facilè in triviis dicet Petasinus, & Ollus,
Nec quicquam prægrandis habet, veriq; coloris;
Aude sic potius. Communis viscera matris
Rusticus insonti ferro lacerabat Orestes,
Ederet ut dulces prægnanti corpore fœtus,
Et circum patulas frondosa palatia quercus
Pendula flammiferi ridebat sulphura cæli.
Quã sapit hoc! scalpitq;animos,intratq; medullas!
Est Poesis quædam veluti formosa puella,

Col-

Collibus albanis, ventoso aut Tibure nata;
Quam si non Urbis genius, luxusque polivit;
Incultis neglecta comis ad pascua cogit
Errantes pecudes, patrioque senescit agello.
Fac eadem longos ferro tortore capillos
Colligat in nodum, spatiosam serica frontem
Ædificent, longoque solum sub syrmate verrat,
Protinus augetur nomen, titulumque Matronæ
Vindicat, & gestu, risuque propinat amores.
Non secus exultas comitatur mille procorum
Examen musas; quod si de gurgite primas
Castalio potabis aquas, humilique corollæ
De myrto, tenuique arbor de fronde placebit,
Vix tua clamosi laudabunt carmina lippi,
Et raucus solis cantabis mane columnis.
Humanos animos quanto facundia nisu
Pelliceat, mentesque trahat quocumque jubetur,
Nos docuit Barrus, calamo qui vindice magnos
Eripuit fato Reges, famamque sacravit
Venturi invidiæ (nec vanè credidit) ævi.
Ut belle assurgit! stravit tibi maxime rerum
Gloria pulvinar, fumant ubi littora fœdis
Strata cadaveribus. Tandem fortuna pudorem
Induit, & prostant pretio virtutis honores,
Jam tergit lacrymas, & numine læta propinquo
Libera vectigal Provincia solvit amoris.
Sed quid Pumilio? fortis, nullique secundus
Hac iter ingressus: Phœbi nam sæpe quadrigam
Ignovomis discinxit equis, calcarque Piroo
Addidit, & Cęli spatium dimensus utrumque,
Fatali diras spoliavit luce cometas;
Placavit cythara Phocas, & grandia cete

Dum

Dum petit auroræ cunas, croceumque cubile.
Scilicet humano nunquam præfigere metas
Ingenio valeas, geminas dum concutit alas
Quas menti natura dedit; delirat ineptè
Gargilius veterum laudator, & usque sequendos
Auctores clamat, primi quos novère Parentes,
Et quorum attritus pinguescit pulvere codex.
Utq; vitrum,& multa laudamus Mentore mensam
Jam fractam, & ligni miramur crura, sic illi
Antiquitas pretio est, & solos computat annos;
Tantaque longevis tenet hunc reverentia fastis,
Ut si fortè recens referat membrana Catonem,
Pacuviumque liget pretioso fibula morsu,
Desipere incipiant subita novitate decoræ
Pelliculæ: solum caries, & pulvis amantur.
At vos o juvenes, queis pectora liber inundat
Sanguis, & angustæ nescitis vincula mentis,
Dicite non ævo tantum senioque referre
Scriptoris famam; forsan fuligo libellos
Illustrat, rosisque sedet sapientia chartis?
Aut bona furtivæ fecerunt carmina blattæ?
Non ità. Quin veteres mè judice deserat omnes
Qui vult esse aliquid. Nostri proh dedecus ævi
Mirari antiqua, & verbis hærere minutis,
Ac veluti mentes, & non majora tulisset
Ingenia hæc ætas quam sæcula prisca tulerunt.
Invidia careat sermo, nam tempore ab illo
Mille artes crevere novæ, quin crevit & orbis
Grandior, & noto creverunt sydera cælo;
Sic animos sensim digitis natura magistris
Fingere majores didicit, rerumque capaces,
Quas lux nostra videt. Quod si modestia Rulli
Di-

Dicere quæ vellem non importuna vetaret,
Exemplis poteram vobis fortasse juvare.
Nam quoties repeto ternis cantata capellis
Carmina, & ingratis hærentes cruribus uvas,
Quantaque divinis inerant oracula lanis,
Excitor, & doctâ manant mihi labra saliva.
Nullus enim veterum tam miscuit utile dulci,
Ut risu prodesse queat, pariterque monere:
Dj Rullo tantum facilesque dedere Camœnæ.
Sunt alii genio molles, quos vernula captat
Etruscus sermo, Charites, tenerique lepores,
Et voces patrium quas guttur fecit opacas.
Hi scelus esse putant verbum si labitur ullum,
Quod non limpha prius medio purgaverit Arno;
Utque queant dulci condire poemata metro,
Ad Sorgæ latices properant, laurumq; pudicam,
Infernisque petunt cariosa vocabula bulgis.
Omne tulit punctum, Thusco, qui carmine domnâ
Prò domina dixit, qui sævo spicula plumbo
Scit puerum Veneris torquere, atq; altera fata
Appellat famam, mortem, funusque secundum;
Ast ego jejunos reputo, cerebrique minores
Quos vanus captat titulus, nomenque Poetæ.
Traditus est fastis error; pia thura Camęnis
Persolvam, sanctisque adolebo cinnama flammis,
Quod mihi forte datum crassas domuisse tenebras
Lampade Palladia. Non jactet Etruria Vates:
Nam si forte meos vellem prompsisse libellos
Buccolicæ, poterit passas Aligherius uvas
Cingere, & accenso volitare Petrarca papyro,
Romuleæ festis cum lucent ignibus Arces.
O Lupe mecastor si leas, ne pendula Olympi
Ful-

Fulmina sollicites, alienaque crimina fontem
Efficiant. Tantum ne superba cucurbita frontem
Erigit è limo, fœdasque è stercore vires
Colligit, ut ramos tendat, cęlumque lacesset?
Naviget Antyciram: tenui si nascitur herba
Helleborum, celsas fas est superare cupressus,
Roboraque & Cajo prognatas Consule quercus,
Quæ calabræ prodesse cuti medicina laboret.
Quid tibi cum puro vecors sermone? quid audes
Immundo Etruscas labro fellare Camœnas,
Et sacros vates, sanctissima nomina, nugis
Immiscere tuis? Ubi nam liber? ede beatæ
Buccolicæ Phylodeme jubar, membranaq; victrix
Explicet imberbem catinensi pumice frontem;
Sed latitat, timidusque sinu prodire recusat
Authoris codex, & sparso palpitat auro
Pallidulus. Jam non tibi proderit umbra lacernę;
Inspexisse juvat, populoque ostendere cartas
Stultitię pingues, vacuęque insomnia mentis.
Principio famam Baccone emunctus ineptam,
Se nova divinæ jactat præcepta Poesis
Tradere; gaudete o pueri, nam torva magistri
Hinc facies aberit, ferulæ, coriumque sonorum;
Vos nimium Phylodemus amat, minimoq; labore
Scribere versiculos Calabro doctore licebit;
Jam valeant numeri, valeat pede regula certo,
Et cum spondeo currat confusus jambus;
Ipse docet faciles Heliconæ ciere sorores,
Quoque modo humanas intret sapientia fibras,
Sedibus æthereis, & cælo lapsa sereno.
Gratulor o Calaber, cui sic vessica cerebri
Intumuit, scelus est medicam protendere dextram.

Gau-

Gaude sorte tua. Nunquam tibi deerit amenæ
Letitiæ fons, & menti cognata voluptas.
At quoniam largo fervet tibi munere Divum
Ingenium, plenoque fluis torrentior amne:
I præcor ad madidas Paulo comitante tabernas,
Hic ubi cum crotalis, & crusmate, & utre sonoro
Fęda coronatus celebrat quinquatria pistor;
Dumque foris Icon, & sancta sigilla morantur;
Umbricii ructus, inter crepitusque Marulli,
Læva suspensusCitharam, cui corda, nec unus
Deficit articulis modus, unumquemque saluta.
Dj tibi dent bella noctu dormire Puella,
O Juvenis,flammâ quem torquet turgida mamma,
Nec possint vitam disrumpere fatá maritam,
Neve tibi ingrati crescant cum tempore nati
Sub disciplina luxus moderare canina,
Illis non lenta dum fervet prima Juventa.
Io Philodeme! placet cantus moduli que sonori,
Ac gratæ capior tanta dulcedine vocis,
Ut videar penè redivivo adstare Petrarchæ.
Cerne procul graditur Rullus; salvere memento
Rullum. Ecquis votiva negabit carmina Rullo?
O Rulle, o leta qui diceris arte Poeta,
Cui tanquam Stellæ rident in rupe Capellæ,
Atque favet (3) tardo dulcis textus Odoardo,
Discinctum Collo Plectrum tibi cedit Apollo,
Ut valeas crebris medicinam ferre cerebris.
O bene. non melius [si fas dixisse] Planella
Cantaret totâ quamvis plaudente Suburra.
Nectite ventriculis Phylodemi tempora Lippi,
Sutores, Figuli, Ciniflones, & Parasiti,
Rhedarum artifices, Fabri, Laniique, Popeque;
Vestra-

Vestraque cum miseræ redeunt ad festa Tabellæ,
Idibus ære dato tales conducite Vates:
Plurimus & patulo subsultet Julius orbe,
Et lætum siculâ resonet meretrice lupanar.

NOTAE.

1. *Fons Farnesius ad potandos equos extructus &c.*
2. *Guiglelmus Harneus Author experientiæ de circulatione sanguinis &c.*
3. *Textus quò usus est Rullus &c.*

SATYRA IX.

ARcadiæ rediere dies, festæque Kalendæ
Musarum. Surgunt viridi subsellia circo
Artifici contexta manu, doctusque Colonus
In calamos jussit (1) subcrescere tonsile buxum,
Et nostræ foliis imitari Insignia Gentis. (tis
Jam(2)reduces Nimphæ gaudent,nitidisq;Hyacin-
Tempora regali properant redimire sub umbra.
Bufonem Calabrum procul hinc arcete Puellæ
Pierides. Terret Pastores improba cornix,
Omine quæ diro Laurus infamat amicas,
Et vetat insontes Nemoris cantare volucres.
Albo Pastorum,(3)& vestris expungite fastis
Suppositum Nomen. Non hic natalia traxit
Parthenope; Patriæ titulum mentitur, & ortus
Dissimulat, (4) Civemque suum, qui perlita fellè
Oscula Divino potuit libare Magistro.
Atro debuerat potiùs carbone notari

Inter

Inter vitandos, & muro pendulus alto
Monstrari digito matrum, timidique popelli,
Quâ (5) gemino Ripis conjungitur Insula Ponte,
Atque inscripta Reos prohibet salvere Columna.
Deficit hoc unum Mundi tibi Maxime Rector,
Securos aditus Musis præstare Latinis,
Intactumque Nemus vitiis, & Apolline dignum,
Ut tua venturo commendent Arcades Ævo
Facta, quibus præsens Ætas, & Roma superbit.
Scilicet Imperii, rerumque potitus habenis
Dividis augustas in publica commoda curas,
Et vigili nunquam respirat fronte Thiara.
Hinc aures (6) pronæ in vulgus, vultusque patentes
Principis, (7) hinc vafri moderata licentia juris,
Et castigati tanto sub Judice mores.
Jamque fides, pietasque tuam successit in Aulam;
Et virtus (8) potior nummis, dulcique caduco.
Decolor est Aurum insolitæ pallore repulsæ,
Et tinctas olim venali murice lanas
Respicit, atque suos queritur perjisse lacertos.
Sed Patris titulum quanto mercaris amore,
Cum nudum vulgus, Plebemq; amplexus egenam
Fortunâ (9) meliore foves, tectumque, laremque
Largiris, magnique tui Patrimonia cordis.
Hoc censu lætatur inops, frigusque famemque
Despicit, atque aliud sentit te Principe fatum.
Si placeat Superis longùm tua Numina Terris
Tradere, non egrê patimur divortia Cœli.
Quid memorem veteres Tyrreno in Littore portus
Auspiciis (10) crevisse tuis, & fida Carinis
Ostia Byzanti, Nautasque ciere Britannos?
Quin etiam (11) puri latices, & ductile flumen
Arcu

Arcu substructo percurrere discit in Urbem ,
Te monstrante viam . Miramur grandia Facta ,
Et Regno majorem Animum , longæque futurum
Ætati exemplar . Sed quis resonare docebit
Laudibus Antra tuis , & tanto Numine Sylvas ,
Si Calaber pulmo ; Rullusque caprarius obstant
Magnanimis cęptis ? Jam nostra Thalia laborat
Scribere , quæ seros placeat legisse Nepotes:
Sed reus invidiæ traducor , & ante severum
Postulor Ædilem, tamquam mea carmina famam,
Patriciumque (12) decus violarint livida morsu .
Non ego , (13) tu Satyras scribis Philodeme,Ca-
Qui vitiare meas audes,& spargere fellê . [mænas
Mentiris bucco , medioque in gutture verba
Vix concepta , tui redolent mendacia cordis .
Non loquor ambiguê, nec egét Interprete versus.
I lege : quæ nostras exornant nomina Cartas ,
Persius , & Flaccus , veteresque habuere Poetæ ,
Et Pindi lauru , truncoque notantur in omni .
Nævia,[14]Quartilla, & Lalage, famosaq;Galla,
Quæque nigros didicit Laufella efferre maritos ,
Cui non nota prius ? qui sic jejunus, ut illas ,
Dum canit,in proprios, sapiens,nõ transferat usus?
Si faciem multo medicavit Gellia cosmo ,
Pixide non unâ contenta , & Conjugis ore
Fœda colorati liquit vestigia labri :
An non hæc eadem Meretrix Regina Canopi ,
Et Tonaquil fecit , Poppeaque Cæsaris uxor ?
Sed vetitas implet tabulas Quartilla , suoque
Mittit amatori . Quid deinde ? Et Julia Ephebos
Dilexit , nitidosque Procos Romana Puella ;
Quolibet in Circo limis feriebat ocellis .

Has

Has ego verſiculis retuli, Cinereſque Latinas
Muſa petit, gelidoſq; fricant mea carmina Manes.
Mè non immundo Mater generavit Ovili
Dum tondet Pecudes, nec noſtra infantia Cœlum
Vile hauſit, luſuſque fuit tractare bidentes:
Sed mihi gentilis de ſanguine fluxit Avorum
In venas humor; moreſque, & publica vitæ
Officia, à tenerâ docuere ætate Parentes.
Artibus his crevi. Potuit quis lædere noſtrum
Matronas, totamque ſecare licentius Urbem,
Si ſapiunt, æqua penſabunt lance Quirites.
Effugiſſe cupis tenui vulpecula rima,
Atque alios onerare tuis nequiſſime probris,
Sed non eveniet. Calabrum Romane caveto:
Illius audaci temeraria labra veneno
Diſtillant, ſpurcoque oritur boletus in ore.
O utinam Rulli, quæ ſtringit ſerica lumbos
Faſcia cinctutos (15) commendatura Cethegos,
In collum celeri tranſiret provida nodo,
Strangulet ut nigro mendacia fęda palato,
Græculus & longum faciat Philodemus Jota!
Sed ne deficiant ſannæ, riſuſque, jocique,
Longum (16) vive Bion, Petaſuſq; expectet Etruſcus:
Præſtat enim cerebri propius cognoſcere lippi
Naturam, quantumque tuæ ſit mentis inane.
Nam licet Aoniis feriant emiſſa Pharetris
Tela cutem, & durum ſcalpant tibi vulnera callum,
Nil Recutite doles, nec palmam ſubtrahis. Atqui
Ad ſcuticam Pueri trepidant, falluntque Magiſtrũ,
Callida dum ſęvum declinat dextera flagrum.
Aſt ego cum dixi, faciles malè perdis Amicos,
Ambitione tumes, vanus te decipit Aulæ
E Fulgor,

Fulgor, & occulto ſubſultat crimine pectus:
Tu potius gaudes, & criſpas nare chachinnos.
Diſplicet hoc unum, quod amamur, quodq; probamur,
Et jam trans Alpes, & magnum navigat Æquor
Gloria Sectani. (17) Nec Gothus dicor, & Hunnus
Barbariæ tumidus, calamoque nocentior illis
Flavia(18)qui rabido terebrarunt marmora ferro,
Et nidos fecere avibus, viridique lacertæ.
Cordi nimirum petulans capiſriculus hæret,
Extenditque fibras, & ſurdas occupat aures.
Stoicus eſſe cupis; ſed tè Metrodorus in hortis
Cur toties myrtum vidit, bulboſque legentem?
Deſine (19) Gaſſendi mirari ſcripta, tuiſque
Conſiliis vitæ fines laudare beatæ,
Cui potior virtute fuit malè ſana voluptas.
Nam lateri, veſane, tuo ſi ſemper adheret
Imberbis Genius, ſi mollia baſia captas,
Si læva jugulas homines, parciſque crumenæ;
Jam tibi, nec Zeno, nec Porticus illita barbis
Argivis titulum faciet, ſed nomen habebis
Turpe, & tè dicent Epicuri de grege porcum.
Tunc poteris Solymę quondam fabricata Trophęis
Delubra, (20) & veteres quas Pax incoluit Ædes
Viſere, cum ſuibus cognatis, albaque lardo
Omenta, & pingui tuceta parare macello.
Hæc ego dum ſcribo, ſurgunt tibi vertice Criſtæ
Coccineæ, ut volucri Juvenis quam donat amatæ,
Cum precibus Manes(21)Inferni, & thure piantur.
Geſtis enim nugis mendicam quærere famam,
Bracteoliſque ſonas; ſed quis mirabitur illas?
Nempe cui mos eſt Tripodes, parvaſque Patellas,
Curricu-

Curriculum, (22) & rubro suspensa crepundia filo
Emere, ubi signat majorem Piramis umbram.
Dic, bombax (23). Tritæ si Mercurialis Apella
Scruta togæ, & pallam non uno vulnere sartam
Laudat, & oppositâ speculatur luce lacernam:
Non ne mali ridet Tongillus licia panni,
Et calce obtritum cogit discedere Verpum?
Ergo ego Tongillo pejor ridere vetabor
Sermones, cartasque tuas, quas undique rebus
Assutis, verbisque studes farcire Pelasgis?
Non ita; sed quoties Platani resupinus in umbra
Immensum pensare chaos, vaga semina rerum
Incipis, & Phebi cursus, Lunæque labores,
Indignor, tantâque jecur mihi bile tumescit,
Ut potiùs vellem Latios audire bubulcos,
Cum duro vendunt effossa Numismata rastro,
Antinoique comas, vultumque Neronis arator
Judicat, atque recens audet culpare metallum.
Quid mihi Crisippos, ærumnososque Solones
Arcesilasq;probas?Redeant hæc nomina Athenas,
Teque (24) joci Paridis capiant, lepidiq; colores
Bertoldi, & crebra dilectus imagine codex.
Hunc facilè invenies, si docti Scrinia Fusci
Cistaque Virginii pateat, Pluteusque Vagelli,
Quò viles auro cultæ servantur Etruscę,
Et vetus exesum vestit membrana Platonem.
Proh fatum! Calaber lascivit scurra, suoque
Callidus ingenio, Romæ qui prandia donet
Invenit, & caligis tunicâque exultat inemptâ.
Parte alia(25)Euganeus,pulchro cui pectus honesto
Fervet, & Ascreas delibat cominus undas,
Ut satur ad vigilem possit remeare lucernam,

Cogitur indoctis componere verba Cucullis.
Sed tibi non astus, nec linguæ discolor usus
Quidquam proficiet, cinctique insania Rulli.
Contemnère, miser, trullasque, & fictile Tuscum
Ornabis; figulus sic te dignetur Apelles,
Nec facie urceolos timeat spurcare Saonæ,
Aut pretium Crassæ nomenque perire diotæ.
Infelix operam perdo, nam læva mamilla
Nil sapit, & sicci torpet tibi vena cerebri.
Lanuviis Phylodeme tuis qui subligar esse
Credidit, undantes credat se posse caminos
Vesevi, & Tanais cyatho compescere fluctus.
Fęda tibi nimiùm ruptis tumet Ernia fibris,
Irtaque pendentes lambunt crura Enterocelæ;
Ut scrotum nequeat centum tibi fascia vittis
Cingere, ni doctos transmittat Nursia cultros,
Vulnere qui medico vellant ab origine morbum.
Sed quota pars hominis Calabro restaret adeptis
Testiculis? ægro suspendat ab inguine Tonsor,
Et paulum cesset captiva novacula thecis.
Namq;(26)fabasLabeo,&Barrusceroma paravit,
Queis longo liniant appensa coagula junco,
Et plusquam media tumidos æstate pepones.
Quod si non prodest geminus tibi Cingulus, actum est:
Pensile portabis pondus, risumque ciebis,
Dum tunicis verrunt silicem intestina solutis,
Atque inter talos sequitur pars magna Bionis.

NOTAE.

1. *Pensile Theatrum noviter ad Arcadiam constructum in hortis Farnesianis &c.*

2. *Insi-*

2. *Insignia Parmensium Principum, in quorum solo Arcades nunc canunt &c.*
3. *Albus, seu pagina, ubi singula Pastorum nomina designantur &c.*
4. *Philodemus in albo se inscripsit Parthenopeum, cùm sit ex Oppido Scaleæ, ac Concivis Iudæ.*
5. *Locus S. Bartholomæi ad Tyberinam Insulam, ubi signantur nomina percussorum Anathemate &c.*
6. *Qualibet hebdomada Audientia publica Pauperum in Aula Pontificia &c.*
7. *Nonnulli Iudices, & Tribunalia abolita &c.*
8. *Vacabilia de medio sublata &c.*
9. *Hospitium in Palatio Lateranensi pro Pauperibus erectum, & dotatum &c.*
10. *Immunitas concessa centum Cellis, ac Portui Tyrreno &c.*
11. *Signat excitatum Aquæ opus à cineribus Trajanis &c.*
12. *Philodemus in Sectanum invexit, quasi Patricios, Patriciasque scelerum accuset in Satyris &c.*
13. *Apologeticus Authoris &c.*
14. *Nomina in Satyris antecedentibus notata &c.*
15. *Rullus cinctus incedit, dum Toga utitur &c.*
16. *Etruscorum Societas, vulgo* della Misericordia *&c.*
17. *Philodemus Satyras uti barbaras improbat &c.*
18. *De Colosseo loquitur ab Hunnis, Gothisque diruto &c.*
19. *Gassendus in vita Epicuri per Phylodemum explicatus &c.*

20. *Sujum Nundinæ celebrari solitæ prope Pacis Templum in Foro Boario.*

21. *Mortuorum Exequiæ in Laribus Divi Gregorij festivo celebrantur apparatu, ubi vana Iuventus solet empta donaria Amasiæ largiri vulgo* (pagar la Fiera &c.)

22. *Nugæ lusoriæque res, quæ pueris parantur diebus sacris Martii apud Divum Petrum &c.*

23. *Verpus, qui die Mercurij in Agonali vendere perhibet panna, muribus corrosa &c.*

24. *Paridis, & Viennæ, nec non Bertoldi fabulæ figuris exornatæ &c.*

25. *Celebris Poeta, qui Conciones vendit Religiosis &c.*

26. *Duo Amici, & Fautores Philodemi &c.*

SATYRA X.

Hactenus imbelli, Musæ, jaculastis ab arcu
Spicula, quæ melius poterant latuisse pharetrâ;
Scilicet insani vilis farrago libelli
Romanâ emptorem frustra mendicat in Aulâ,
Nostraque turpiculæ damnantur carmina sellæ.
Sic Phylodeme jubes; postquam tua livit arundo
Degeneres (1) versus, miseroque legentis ab ore
Delevit nebulas; pingui fit penula lardo
Sectanus, spissisque vetat convivia muscis.
Nil moror; ecce tuis delibo plurima chartis
Oscula, (2) Plautinosque sales, & candida Vossi
Verba,

Verba, ſupercilio miror contractus utroque.
Proh quantum ſapientis habent, falſique leporis
Nomina, (3) Bambalio,Scortator,Larva,Popino!
Quam redolent multâ vigilatos nocte labores!
Hæc ego dum relego, Muſas, aut forte loquutum
Eſſe aliquem credo, cui non mortalis origo.
O dignum trudi, quò mortua bucula vivos
Incurſat fatuos! Hoc eſt quod ſubdole palles,
Tempore [4] quod longo te lux non publica vidit
Languidulusque cubas. Jacta veſane cadurcum.
Currat ut Archigenes aliquis, qui pharmaca portet,
Et vena ſaliente ictus examinet omnes.
Rulle quid expectas? Hæc eſt urina Bionis
Cocta parum.[5]Nocuit Pimplæ de gurgite potus
Aſſiduus, foliumque virens, & laurus amara.
Accede, & matulam naſo dignare canino,
Nec pudeat plenam digitis attingere pelu'm.
Inſpice quæ lentas accendant ſulphura febres,
Et vitiata acido fluidorum vaſcula nitro:
Dic aliquid de naturæ, morbique veneno;
Præſtat enim Calabro feſſam producere vitam,
Filaque crudeli præbere recentia Clotho,
Ne Virtus, Pietaſque cadat, ne triſtis Apollo
Arcadiæ fines, & regna canora relinquat,
Meſtaque pullatæ veniant ad buſta ſorores.
Grande operis pretium! noſcit Phylodemus jambos,
Pyrrhichioſque pedes,nec ſyllaba fallit inertem,
Atque ſolęciſmi nares corrugat odore.
Quin potis eſt centum [ſi Dis placuiſſet] ephæbis
Corrigere hexterni, penſique errata diurni;
Sed ferula [6] ſonat ante fores,cautuſque Magiſter
Te cirratorum prohibet conſidere tranſtris.

Perge meas igitur calamo purgare camęnas,
Plurima ne seros offendat menda nepotes;
Parce tamen rigidis Sectanum agitare cachinnis,
Vilis [7] ubi passim torpet scriptoris arundo,
Et male diffuso peccavit sepia succo.
Sed quis nam tulerit Calabri convicia, dum se
Virginei, [8] niveique cupit jactare pudoris?
Tam pia nulla foret crispis Virguncula vittis,
Quæ catulos, felesque mares tetigisse vetatur,
Dimidioque patrem, fratremque salutat ocello.
Nam si forte meas concessa licentia musas
Exhilarat, miscetque jocos festiva Talia,
Protinus,(9) o mores! o perdita tempora! clamat,
Queis passim Satyri ludunt impunè salaces,
Atque docent pueros quæ sint connubia lævæ.
Tù ne meos audes, tù castigare libellos,
Qui spurca ad Græcam consumis thura Cotython,
Cui signat [10] stabiles mulier petasata tabellas
Conjugii, nec prima facit divortia barba?
Non ego Tongillus, nec sum de plebe *coruscà*,
Bractea quos, vacuique capit tinnitus ahæni.
Quamvis enim torto lustres altaria collo,
Mensasque, & pulvinar contrectare Deorum
Sæpius accedas; non omnes subdole fallis,
Astutæque tuo nequeunt in pectore vulpes
Occuluisse caput, turpisque volumina caudæ.
Audeat [12] hoc potius, qui tædæ jura maritæ
Nescit, & horridulus siccâ cum conjuge dormit,
Et mane urticam lustralibus expiat undis.
Aut qui zelotypo furialis vulnere ferri
Pendula (13) marmoreis truncat genitalia signis,
Et Galbas, magnosque cupit castrare Nerones,
Ne

Ne forte offendant oculos, pictoque flabello
Lumina cogantur castæ velare puellæ.
Sed tibi non dabitur talis Phylodeme potestas,
Provida nec lippo collyria diluet Orbus. [chartis,
Culpor (14) & inde meis quod nulla est fabula
Nec mihi Nasonis placuerunt carmina vatis;
Nullus enim fragiles per me puer induit alas
Icarus, atque absunt fætæ mala robora Mirrhæ
Nec duxi abiegnam stabula ad Gortynia Vaccam.
Dispeream, centum si nobis nomina non sunt
In promptu, & pariles nugæ, similisque farinæ;
Nam calicem, & rixam lapitheam, stans pede in
Et dicam quali discordia venerit ovo, [uno,
Quæque coronato sulcavit bacula cornu
Æquora, quò cecidit gladio Babylonia Thisbe,
Et quot pellicibus coniux delusa Tonantis
Arserit, ingrati repetens vestigia lecti.
Tam bene nec Labeo forsan cognovit jotas,
Armaque damnoso Licinus depicta papyro,
Quam silices mihi Pirra tui, galeataque Cadmi
Nota seges, patriisque puer dilapsus habenis.
Sed non ampullas, fumumque, & splendida vendo
Quisquilia. Has habeat merces, qui gramine Tu-
Centum pascit equos, felix agitator equorũ, [sco
Cujus venturis (15) dominantur carmina lustris,
Nec timet Heroas, & Regna domare catenis.
Nempe ego Vandalicæ stirpis, sevumque propago
Barbara (16) Gothorum, intègros accedere fontes
Dedignor, vilisque palus mihi præbuit undas.
Sunt alii, nostros quorum censura momordit
Versiculos, tenuique putant frigescere carmen
Delectu, tantis nec respondere paratis.

Si

Si mihi Pierio mactandus vulnere cimex
Occurrit, noli spolium expectare Leonis.
Talia si Lucus genuisset monstra Nemeus,
Alcides nunquam tua clava micaret ab astris,
Nec tibi molle femur vellus lesisset Jolæ,
Horrida dum posito tractabas vellera fuso.
Commendant fortem generosa pericula dextram,
Exerit & solum se per contraria Virtus.
Fregerat alpinas constanti pectore cautes
Annibal, & magnâ Capitolia terruit umbrâ,
Dum steterat fortis Trasymeni ad littora Consul,
Et formidatæ Romano milite Cannæ.
Fac trepidâ expectet Dictator callidus Urbe,
Deficiatque hostis: Pæno de casside cristæ
Labuntur, torpetque Ducis victoria lusci.
Scilicet, & nostro certamine deficit hostis,
Qui claram faciat justo discrimine pugnam;
Nam postquam largo sedit mihi pectore Apollo,
Et furor, & vires adsunt, pendentia jacto
Retia nequicquâm, vacuâ gladiator arenâ;
Vna etenim semper nobis, eademque recurrit
Materies, Calabri ampullæ, & mendacia Rulli.
O utinam in lucem tunc me mea fata tulissent,
Ad strepitum citharæ, cum Princeps histrio Romã
Perdidit, & cupido spectavit lumine flammas;
Fælix illa quidem si non placuisset Homerus!
Aut latitans canus, cum molli in rupe Tirannus
Patricio sævos macularet gutture fasces.
Delator nummus, magnum patrimonia crimen
Divitiæque scelus fuerant, & cæde piandum.
Quos ego tunc vitiis colaphos, digitosq; crepantes
Incuterem! me non gladius, tunicæque molestę,
M a-

Macraque jejuni terrerent ora Poetæ
A ſtudio Veri. Potius mactandus ad aras
Invidiæ, & rari cecidiſſem victima honeſti,
Quam Procerum ſtulto tractaſſem crimina palpo.
At nunc in ſanctâ, mores quos fulminet Urbe,
Muſa petit fruſtra. Forſan nec Flaccus haberet
Hac ætate ſales, & ſemper in ore cachinnos.
Jam Romæ (17) nullo proſtant colyphia furno,
Atque ocreas nullæ gaudent tetigiſſe puellæ,
Non puer intonſus miſcet tibi pocula, deſunt
Balnea, Circenſes, deſunt & fervida metis
Orbita, & Auſoniis notus Mirmillo Theatris.
Fortunæ & morum rara eſt concordia; poſtquam
Imperium cecidit, nervis execta libido
Palpitat, & putres tendit moritura lacertos.
Quid Romæ faciam? non eſt quod bile tumeſcam
Si curto (18) ænormis raptatur mentula mulo
Cœleſtem domitura canem, coriumque pudendum
Micturit ad Domini valvas, aut pulvere longo
Flaminiæ, lectâ ſi penis aquarius undâ
Arrigit, & centum mulcet ſiphonibus æſtum.
Quid mihi (19) ſi dubiâ diſcurſat luce, femurque
Molle puellarum furtivo pollice mordet
Criſpus, Juleâ cum lucent nocte feneſtræ
Torque lucernarum, cellâque ſalarius unctâ
Bracteolis (20) didicit miſeros ornare Penates?
Hoc matres caveant, & filia nubilis albis
In cois totam nolit prurire per Urbem.
An calamos acuam quoties latrante moloſſo
Aſſurgit, (21) reſtemque tenet Romana juventus;
Cum bos emeritus, flaviſque lutatus ariſtis
Victima patriciæ trahitur non ultima menſæ?
Nec

Nec levis indignor, Proceres dum mutua solvunt
Officia, (22) humanæ si magna per atria repunt
Spongiolæ quędam, & digitis luctantur acutis,
Ac postquam gelidę ciathos, & mille cacai
Pocula siccarunt, mappas, vitreosque lacernâ
Occultant calices, cubitumque cavere jubentur.
Sunt, fateor, scuticâ quędam non digna flagello
Crimina, quę facilis debet transire Poeta,
Seu potius crispo ridens perstringere naso.
Tù solus nostros acuis vesane furores,
Nec satis attritus decimâ Phylodeme sagittâ
Contrectas vulnus. Frustra panacęa laborat
Ulcera ubi putrent, & desperata cicatrix.
Quis furor immeritas chartas fœdare cruore
Stulticię, (23) & cęco *Lucis* plaudente Senatu
Pannosam, fartamque togam jactare popello
Litteuralis Gręcis, (24) quas non intelligis ipse;
Qui scribis? cunctos quantumlibet ingere grajos,
Totaque putidulis me lingat Achaja kappis,
Nil equidem stupeo: nec habet tua Gręcia mendax
Quod miter, pręter statuas, unctamque palestram.
Scribunt indocti passim, ridendaque multi
Carmina micturiunt. Non omnes Phębus amavit;
Noscunt se tamen, & sua, venalesque flabellis
Exponunt (25) obulo musas, nugasque canoras.
Tù secus; insomnis si quidquam stertis, in albo
Pieridum Phylodeme refers, titulumque secundú
Ferre nequis. Pastor Phębe dilecte, recessus
I pete, quà densas pandit tua Caria sylvas,
Aut placeat socię consortia rumpere chartę.
Scilicet appendix (26) tecum malè suta Bionis
Liti-

Litigat Endimion; ignavaque pagina frontem
Occupat, extremi fuerat, quę cauda libelli.
Sit tamen hoç patrii moris, vitiumque pusillę
Mentis, quam rapit ambitio, laudisque libido.
Illud non tulerim, te mensę accumbere jussum
Reticulum turpe, & fœdos adducere vultus,
Illotamque manum. Ad cœnam si forte vocaris,
Aut umbra (27) accedis, geminas tondere capellas
Forfice ne pigeat, puerumque emungere nasum.
Cum ligulâ cochleare juvet, visâque patella
Caulibus oppletâ, parce unguem extendere nigrũ,
Cara nec obscęno detergas juscula mento.
Sed tibi munditiæ nunquam placuere; recumbis
In mensa(28)tamquam stabulo; thoraca bovillum
Induis, & fędo circumdas tempora lino,
Quod centum aut plures ferâ de nocte lucernas
Olfecit, crassumque potest condire legumen.
Ah potius volucris mihi sit conviva Celęno,
Diripiatque dapes, tetroque flagellet odore,
Quam videam caput hoc, & sordida fęcibus ota;
Hanc sputo faciem, non jam petjisse salivà
Fas erit (29): ipse docet quid distent sputa salivis.
Quorsum hæc? languet adhuc Phylodemus, & inter amicos
Flebile manavit murmur lacrymæque propinquę,
Hesiodus tamquam, doctusque cubaret Homerus
Incertus vitæ. Nitidum vespillo cadaver
Deperit, & Syrium pollinctor livit amomum.
Jam tuba, candelæ, marmor, titulusque sepulchri
Adsunt, & mæsti neglecto crine cinædi,
Et quæ venales emungit Præfica luctus.

Quid

Quid te mortalis delectat sarcina ? Solve
Vincula magne Bion; non est, quod carceris hujus
Umbra tuos oculos rerum caligine velet.
Jam te Socraticæ quondam docuere cicutæ [quam
Esse aliquid (30) Manes, nec, dempto corpore, quid-
Juris habere rogum. Superest pars optima nostri,
Cui tumulum transire dedit cœlestis origo,
Evictasq; super volat indignata favillas. [bellas,
Sed placet (31) extremas Phylodemo implere ta-
Solarique suos, & tradere pignus amoris.
Laudo consilium. Veniat cum teste lucerna,
Et veniat codex septem signandus aratris.
Incipe. Malthino cedat Lucretius, atque
Pindarus, & docti Bacconis opuscula Barro:
Ypsilon, & multas Labeoni tradimus Alphas,
Jamque habeat quotquot nutrit Campania fruges
Pumilio, ut macros valeat saturare caballos.
Cedat item Giaso nostrorum cura laborum,
Et quascumque meas seruant Armaria musas
Occidere haud quaquam fato patiatur eodem.
At tu cauliculis, patriâ mihi carior offa
Esto heres Rulle; & positis in fęnore nugis,
Versutæ studeas augere peculia linguæ.
Verte domos, iura, fas sit tibi dulce, nefasque,
Et quæ jam dedimus Calabri præcepta pudoris
Custodire juvet. Non est quod cætera serves.
Sic feror Elisias post funera lętus ad umbras,
Perque nemus video Euripidem, Zenofonta, Baco-
Affari cupidos, dextram protendere dextræ. (num
Care Bion ludis; frustra tua fata morantur
Sandapilæ, (32) vacuâque teris pietate sodales.
Non Quartana lues, te non febricula torret,
Sed

Sed levis ambitio, cerebrique immanis hiatus,
Cui divina tui nequeunt documenta Platonis
Ferre opem. Cunctamur adhuc? discedite musæ;
Erravi, Calabro grandi qui carmine famam,
Æternumque dedi nomen. Si probra merentur
Exitium nescire rogi, peccare juvabit.
Talia nec forsan Virtuti premia restant.
Jam pudet(33)ulterius nugis dare pondus ineptis,
Ridendumque caput venturis tradere fastis.
Te potius celebret mendacior ore Pelasgo
Rullus, Apollineæ cui non placuere Corollæ,
Sed quæ de viridi turgescunt pilea lanâ,
Et celeres Jani rident impunè Kalendas.
Sic ibis totâ cantandus nocte Suburrâ
Dum furit urticâ, mœrensque in limine tabet
Rapula, & adventum seri suspirat amantis.

NOTAE.

1. *Sequaces Phylodemi gloriantur ejus Criticas, & Censuras Sectani Satyras penitus prosternisse &c.*
2. *Phylodemus in dictis Censuris jactat se Vossii, & Plauti lepores superasse &c.*
3. *Improperia, quibus referta sunt Phylodemi Responsa &c.*
4. *Philodemus ut Criticas componeret se longi temporis spatio ægrotum finxit &c.*
5. *Rullus Medicus &c.*
6. *Phylodemus omnibus à Scholis arcetur &c.*
7. *Librariorum errores per Phylodemum censurati &c.*

8. *Phylo-*

8. *Phylodemus scrupulosus dum legit in Satyris verba obscæna &c.*

9. *Exclamationes Phylodemi in Criticis apposita &c.*

10. *Mulier penulatam Calanticam gerens &c.*

11. *Phylodemus spirituali vitæ addictum se fingit ut Mundum fallat &c.*

12. *Discipulus moderni cujusdam Quietistæ Matrimonii usum probibentis &c.*

13. *Zelatores scrupulosi antiquarum Statuarum castratores &c.*

14. *Phylodemus Sectani Satyras damnat utpote eruditionis, & Fabularum nudas &c.*

15. *Carmina quædam Pumilionis in suo Endimione*
Ma i versi miei saran Signor degl'anni
A domar Regni, e incatenar Eroi *&c.*

16. *Titulus in sua Egloga per Phylodemum appositus &c.*

17. *Offa quædam juxta Romæ usum, quæ vulgo dicitur* Maritozzo *&c.*

18. *Dolia, quæ ad irrigandas vias circum Palatia Principum, tempore æstus inseruiunt &c.*

19. *Festa nocte fieri Romæ consueta vulgo dicta,* de Lumini *&c.*

20. *Tabernæ Macellariæ ornatæ &c.*

21. Juvenca *per Romanos pueros, & adolescentes ad Lanienam ducta &c.*

22. *Multi bibi in Procerum visitationibus accurrere soliti, qui post potum ciathos etiam furantur &c.*

23. *Phylodemus sententiam sequitur de Luce universali &c.*

24. *Phylo-*

24. *Phylodemi Criticæ insulse, & græcis verbis abs rè plenæ &c.*
25. *Ignavi Poetæ, qui Flabella carminibus exornant &c.*
26. *Controversia inter Pumilionem, & Phylodemum exorta; quia hic propriam Apologiam ante Endimionem in Libello extructo consutam voluit &c.*
27. *Umbra dicitur, qui venit ad Convivium non vocatus, sed illius qui vocatus est comes &c.*
28. *Phylodemus accedens ad Mensam scorteum thoracem defert &c.*
29. *Phylodemus in suis Criticis distinctionem affert inter salivam, & sputum &c.*
30. *Ad credendam Animæ immortalitatem Phylodemum hortatur &c.*
31. *Phylodemi Testamentum &c.*
32. *Morbum Phylodemi fictum fuisse detegitur &c.*
33. *Protestatio Authoris de abstinendo in posterum à Satyris contra Phylodemum &c.*

SATYRA XIJ.

SCurra, Tarentinæ fretus mercede Thiaræ
Me cruciat, colaphisq; putavit Grammaticorũ
Terrère a Satyris. Cur vexas? est mihi durum
Ingenium fateor, crassum, insanabile; quale
Banus habet, Labeoq; & Pindarus(1) alter, amatâ
Sarcinulâ notus, pharetræ cui mille ministrant,

Treicjique arcus, formidandæque carinæ.
Scribo tamen, quæ Lector amat non publicus, & queis
Non meliora facis, si certes, judice Romà.
Hoc mè judicio palpo tantisper, Achivas
Quamvis non norim, nec quæram noscere chartas.
Felix, quem magnum, conducendumq; magistrum
Kappa facit: Doctæ faveant tibi semper Athenæ,
Et si Conjugium affectas, (2) è marmore græco
Julia succedat (3) thalamo, quæ crassa quotannis
Ora linit, pectitque comas, ridendaque vulgo
Induit ovorum pretiosa monilia collo.
Est tibi par forma, & quà nemo fiet adulter:
Quaque Lucretiolus, vel certe parvula sappho,
Putaque nascetur, grajoque Corinnula cunno.
O si terrestris (4) præstaret bellua censum,
Quem præstant Thunni, Rhombi, magnęq; Murenę!
Jam dederas capitis pœnas, & nobile cenæ
Principium, indutus trabeas, aut galbanà rasà,
Te Capitolina gustasset lance Triumvir;
Seu potius (5) multas perductus, inutile donum,
Ad mensas, sanie tandem putrique cruore
Mucidus, in grandi sartagine fata subires,
Atque cucullati reparares scandala ventris.
Quid mihi (6) Pindaricos quæris jactare colores,
Prataq; cum rivis, nudasq; in littore Nimphas?
Non aliter, tenui qui portant abiete capsam
Decipiunt oculos, parvoque foramine Mundum
Pene alium spectare jubent. Cernis ne duella,
Commissasque acies, positamq; ad flumina turrim?
Cerno equidem;. mirum! satis est. Quis dicere luscũ
Se velit? interea quærunt corradere nummos,
Pul-

Pulchraque decepto vendunt mendacia visu.
Ingenium Calabri laudo. Subtilius unquam
Nil novi stomacho cyrrheo, & ventre poetà.
Artes mille tenes venandi juscula, nec te
Tongillus vincit, (7) scissique Antulla canistri,
Nec qui lactentes maturat pollice ficus.
Dum sacra procedit (8) per vicos ordine pompa;
Ne pereant, tortis cur non emungere chartis
Crustula festinas, miserum valitura triunce,
Si fumum, sordesque velis perpendere lance?
Ergo optes, votumque feras, ut flamina duri
Turgescant Boreę, vel sit mollissima cera
Candelæ, spissisque fluant funalia guttis.
Attamen hoc satius, quam cum (9) Testacea portat
Mula cadum, stimulis, & mille lacessere votis
Ut properet, nequeatque pati sub verbere Solis;
O qui concursus, quanto clamore beatum
Doliolum celebras, cum tintinnabula pulsat
Institor, & lætam fas est intrare tabernam!
Umbricii (10) nec more bibis, sed frigora Cryptæ
Commemorans, veluti delapsa Ancilia Cœlo
Leniter Albanæ sorbillas munera vitis,
Sępius (11) & repetis: sic vina hauribat Homerus,
Hęctora cum magno vellet committere Achilli,
Euge Bion! semperq; juvet te gręca bibisse
Nomina, (12) & in cyatho nō unum mergere Beta.
Eveniet melius, quam cum nonarius unctas
Tersurus patinas, Procerum triclinia lustras,
Et media de nocte udum, curtàque lacernà,
Exquilias circum te spes cęnatica ducit.
Scilicet ampullis, phialisque capacibus auræ
Non bene pastillos, & dulcia prandia captas.

Adde etiã ructus,(13)colaphos,voluc resq;patellas
Sępius in faciem, & sannas Domini parasiti,
Quæ tacito, ut cęnes, rictu glutire juberis.
Certe ego non paterer, tam caro abdomine tendi
Ventriculum. At gestit Phylodemus,& ebria figit
Lumina, romanę suspensa nitore culinæ:
Et cupidus luxum miratur, vasaque Ripæ
Majoris, (14) famiamque odit contingere testam,
Argentum (15) veluti sapiat, tenerumq; palatum
Vellicet in nitido melior gallina metallo.
Sed posito Consul prandère solebat aratro
Fictilibus; cur te pudeat, qui rure paterno
Gaudebas prasinà, rubràque paropside, quique
Clara adeo vultu retines vestigia marræ,
Cognatusque nitet montano sarculus ore?
Proh furor! argenti suspiras vascula puri,
Teque citat ventris solo pro pane querela,
Indicitque diem. Vanam si pascere mentem
Expectas, te longa manent jejunia; nam cum
Esurit ambitio, nullà est placabilis escà.
Interea ò miserum! plausum putat esse cachinnos:
Cęditur, & cęnat; tantoque furore laborat,
Ut carum Giaso se prædicet, ungere mentum
Quòd dederit, largoque genas tumuisse catino.
Haud secus,(16)effodit,qui culta novalia, Grillus
Stridulus, invectus Romam, quas mulceat aures
Invenit, &, quamvis vicinia tota queratur,
Non lactuca deest olli, nec sectile porrum,
Oscula nec forsan cultæ mundæque puellæ.
Sic etiam (17) ante fores obscenis Simia buccis
Vescitur, & nunquam mendicat poma, sed ultrò
Accipit oblatam festivo pollice cęnam:

Non

Non alio titulo, credam, plaudente popello,
Quam quod ridicula est. Hac dote timere nequibis
Tu quoque Pauperiem, sed conducendus in annum
Dimidio (18) Pauli, cupidæ monstraberis Urbi
Ut geminos (19) catulos una cervice, Draconis
Ova, Lupos, Pardos, Tigridem, Vitulumq; marinũ,
Vidimus, (20) in Phariâ residet quà mole columba.
Hæc, tamen ut sileam, semper mihi garris in auré,
Me Proculejus amat, Procerum dignissimus. Esto.
An dederit quidquam posco? malè credis amicum
Qui tantum ructare solet, vel pedere, quique
Te coram tacitâ mulcet genitalia (21) dextrâ,
Aut scaphium properare jubet; vessica sodalem
Non facit, electo quamvis fluat æbria musto:
Nec bene olent auro quamvis servata capaci
Stercora Nobiliũ; has petat, atq; habeat sibi surdus
Nasus amicitias: ego non. Vesane, coibunt
Imbelles potius, timidæque leonibus agnæ,
Quam dives misero; postquam recitaveris olli
Dimidium Euripidem, vacuum discedere cogit,
Et lingua à tergo insultat, jugulataque vestis
Fimbria, lascivas aures imitatur Aselli.
Hoc pauper sperare potes de divite amico,
Monstrari digito famulorum, & sæpe vocari
Spongiolã tunicâ (22) indutam, bibulumq; papyrũ,
Volsellamque pedum, fungumq; ardoribus aptum.
Fęx hominum servi, genus insatiabile, quos si
Muneribus nequeas palpare, & curta crumena
Sit tibi, vel lasanum Domini coluisse vetabunt,
Nec crepitus nudà venerari fronte licebit.
Undique ferrati vectes, & pessulus alto
Robore defixus, quem non divellere quisquam

 Arte

Arte valet, pedibus ni verberet (23) oſtia; tunc ſe
Jucundum ad ſonitum, referant, atque ultima pan-
Limina patriciæ mollita munere valvæ. (dunt
Stoice vade foras; ſubeant muſtacea, crudi
Fomentum ſtomachi, Oenophorũ, centumq; Cachai
Pondera: neſcit inops mores, & ferre ſalutem
Compoſito vultu; melius cariota, (24) nuceſque,
Caſeus, & preſſi bis quinque coagula lactis,
Et textis didicit melius cichorea caniſtris.
Non eſt, crede mihi, Sapientis limine magnæ
Conſediſſe domus; nudum, teſtàque latentem
Cernat, & invideat totum qui deſpicit Orbem
Pelleus Juvenis. Sed Roma fumus, & auri
Fulgor iners, & vile decus tibi dulce videtur,
Tantaque te faſtus cępit, nitidique libido
Curriculi, ut viſis jacias ſuſpiria Rhedis,
Nec raptata (25) uno refugis pilenta caballo,
In quibus aut Medicus, Procuratorve puſillus
Ridiculè incedit, puerum inſultante Lariſca
Aurigam. Atria magna colas quantum libet, & te
Rideat obſtipum poſt nonam Janitor horam;
Quem tãdem à Domino fructũ extorquere ſuperbo
Servitii dabitur, cum ſit crudelior ipſe
Et catulis pictæ tigridis, fulvâque leænâ?
Nonne vides Patris quantâ Procul ejus acerbum
Sęvitia celebret funus, rigidumque cadaver
Ipſe humeris ſubeat, (26) luſcum laudare paratus,
Quòd nocitura dedit pejora pharmaca clotho?
Præterea non dum delatas ultima cera
Confirmavit Opes, cum Scrinia tota ſupinat,
Evertitque Domum; rari Peſcennius (27) æris
Carpitur, & nigrum viſura Plotina lupanar

Eurillę

Eurillæ cedit; pictis meretricula mitris
Nam sera ingreditur quamvis de nocte, fuoque
Siccat Amatori lacrymas, atque oscula miscet;
Et lachesis damnata colos, crudelia fata
Clamitat, & pullas horret contingerę vestes.
Interea accito, (28) redolent dum funera, Apellâ,
Ac dum campani murmur lugubre metalli
Hæredis frustra ceratas verberat aures,
Venduntur Patrui vultus, simulacraque castæ
Conjugis, & tenero pendens ex ubere natus.
Jam biuges, rhedasque novas, & splendida fingit
Esseda, (29) jam cursus, & pulchrum cogitat Ohè;
Quodq; magis doleo, ipsa etiam veneranda Deorũ
Signa, & Pontificum effigies, Sanctique Penates
Urceolos inter, sellas, fractamque matellam,
In triviis passim prostant, neglecta supellex;
Hanç canis immundus naso delibat, & ora
Sæpe rigat lotio, quæ quondam thura bearunt;
Barbaque adoratæ lànuginis, atque Sabeo
Nigra ólim fumo, fętenti turpis odore,
Cernitur illecebras, veneresque ciere caninas.
Hi mores Procerum crudeles: Barbarus Afro
Littore quos horret, quos nunquam Sarmata poto
Pastus equo coleret. Tu nomine captus inani,
Non spectas animos, sed corpora; si Coma odoro
Pulvere crispatur: (30) loro si dextra reducto,
Impingit vacuo crepitantia verbera Cœlo,
Protinus est tibi Męcenas, Fratremque, Patremque
Appellas. Operam perdis, Phylodeme, bilibres
Cum testes habeas, non est quòd, stulte, labores
Ut primus teneas limen, postremus ab Aula
Discedas; (31) glabros juvenes, & ab inguine leves

Gratia fortunat Domini, pinguisque sequetur
Sportula, barbatum nunquam visura clientem.
Ille tuus supplex, quem corrosere, Libellus,
Jejuni mures, cui quinquennalis adheret
Pulvis, & extinctæ fumen, fungusque lucernæ,
Nonne tibi clamat; frustra, Phylodeme, Lucreti
Apponis crambe? quæ fulget Mensa tapete,
Et super inducto corio, (32) non mentis Achivæ
Somnia, sed rhombos, perdicem, atq; ostrea poscit:
Desipiuntque gulæ commenta canora, nocentque
Nobilium stomacho plusquam Vindemia Sarda.
Este procul nugæ. Turdus præfertur Homero:
Crassaque plus sapiunt misero tuceta Platone,
Nec cum sorbilibus se comparet Æschilus ovis.
Fac tamen ut placeant greco de fonte liquores
Ranciduli, frictumque melos: quis ferre, rogatus,
Te poterit, Majo quantumvis mense, canentem?
Carmina dum rauco(33)baubaris gutture, feles
Decepti, vocis saltant clamore fragosæ,
Gannituque crebro plaudunt, & verbere caudæ.
Miraris? lumbos credunt te vendere equorum,
Undas qui subeunt Tybridis,(34)Portûq; Leonis.
Hæc feda officio facies, artique repugnat,
Quò minus hoc credant alii quoq;desine, demens,
Fronti infelices Laurus aptare corallas;
Et si te viridis delectat gratia rami,
Sunt,(35)baculo affixas hederas,foliumq;pudendũ
Qui vendant,tenuique potes splendescere sumptu;
Sed vesana tuæ nequeunt cautheria mentis
Exili sub fronde tegi, majoraque poscunt;
Te potius pinguis non suta(36)crumena macelli
Circumdet, crescatque, novis innixa columnis
Janua

Janua, ne tumidis minuas laquearia criſtis.
Quamquam nec facies thuſcis (37) ſpondenda ſigillis,
Nec guttur Calabrum, vetulum nec fecit jota,
Te coram, ut ſubito volucris cortina (38) ſonaret
Obductura fores Domini; fortaſſe modeſtus,
Et dignus Phylodemus eras, cui tota paterent
Limina, pannoſi ſi tantum more Poetæ,
Veſſicam inflares, orbi laudator Homeri;
At ſecreta domus ſcrutari, unctamque culinam
Olfacere, ancillas digito mordere ſalaci,
Atque (39) capillatum nimium laudare jugales
Qui preit, & ſoleis currit formoſior albis:
Hæc te deturpant, chariſque penatibus arcent.
Præcipue, ante annos, matri ſuſpecta videtur
Barba Lagi,(40)ſubitique pili tonſoris egentes,
Accuſatque manum, quæ ſemina meſſis acutæ
Spargere non verita eſt,claramq;extinguere vocẽ;
Et merito; puerùm namque es ſtudioſus, & illa
Sola tibi arridet, quæ fulget ſponſa galero,
Expers Lucinæ, digito pulcherrima nudo,
Cui Vellejanus neſcit ſuccurrere. Sed quod
Indiget officio Prætoris, ſordida linguæ
Monſtra tuæ fuerint. Dum virgo nubilis adſtat,
Forte (41)& candidulũ geſtat ſub mente Cucullũ,
Nil dubitas pleno ructare obſcæna palato
Nomina, quæ rigidas faciant prurire Sabinas,
Si lanam fuſo torquerent; teque docente,
Diſcit adhuc trimus, quæ ſint diſcrimina ſexus.
Lentulus: & Lullus quoties iraſcitur infans,
Non mammam, atque tatam appellat, ſed poplite
Nutricẽ,& tenero balbutit(42)gutture penẽ.(cedit
Cre-

Cresce puer, Calabro sub Præceptore, Suburræ
Grande incrementum post hac, columenq; futurū!
Quid ne putas Lullum, cum cęperit esse Catullus,
Dicturum coram Patribus, Rubroque Senatu,
Publica res quamvis, vel seria juris agatur?
Mentula ter decies resonabit in ore, priusquam
Respirare queat, fędoque vocabula odore
Vestiet, atque omnis turgebit syllaba verpâ,
Illa decus sermonis erit, roburque loquendi;
Forsan, & ante aras, si unquam curvabitur, ipsi
Optabunt superi ceras Itacensis Ulyssis,
Et renuent (43) audire preces, quas ille pudendo
Nomine miscebit, quoties ferventius oret.
Adde locis Rethor genitalia, maxima pars est
Sermonis thusci, quam non audire puellas
Fas sit, nec tabulis liceat pinxisse Marattę,
Et canibus (44) vetitum ferre ad sacraria Vestę.
Dedecus o ingens! quondam, Romane, solebas
Dicere me castor me hercle; at mentula nunquam
Audita est, nigris quamvis de fornice buccis;
Nec tunc, cum caderet vultu Catilina minaci,
Consulis Arpini gladio districtus, habetur
Talia dixisse; & prò libertate tuendâ,
Cum Brutus jugulum laceraret Cæsaris, ille,
Tu quoque mi fili, non inguen dixit, & hirtos
Testiculos; nostræ servata est sordida linguę
Gratia verbosè fellandi. Prolue mores,
Roma, tuos; pudeat mæcho proferre palato
Quod refugit natura parens, pudibundaque jussit
Velari, postquam primi tetigere parentes
Arboris infaustæ fructus, vetitumque Autumnum.
Cerne, (45) Quirinali spirant qui monte Colossi,
Auda-

Audacique manu cogunt ad frena jugales,
Abscondunt populo præputia, Dędala quamvis
Dextera Praxitelis nudos formaverit; ergo
Major erit sensus, truncisque modestia saxis,
Quam tibi? Non scuticæ, sævis nec parcite flagris
Censores morum, cum labro verpa dicaci
Pullulat, & crebro stupratur sermo veretro.
Scilicet, hac fœdâ nutrita Infantia pappâ
Obscænâque buâ, (46) crescit non utilis armis,
Non matura togæ; sed turpia lustra luparum
Occidunt nostros blandâ feritate Camillos,
Et Fabios; Cremera est fornix, Cannæque lupanar,
Ulceraque, (47) & strume, macerataque pustula lanis,
Sunt hodie arma, quibus pænus baccatur Amilcar.
Macte animo Trojæ sanguis, magnique propago
Assaraci: in galeis victum potabis Orontem,
Bistoniasque nives: sequitur Victoria fasces,
At silet, & medicis tantum resupina caminis,
Marcet, (48) & Idaliam sudat depellere tabem
Psalmate sulphureo, siccæ non amplius uvæ
Septem acinis solata famem, & pallentibus herbis.
Hoc tua posteritas exercet, Romule, circo
Magnanimas vires, hoc est ceroma, peruncti
Quò ludunt, pugnantque tui, Gradive, nepotes.
Quid non improbius fert Ætas? perdita luxu
Fastos (49) Roma dies, transalpinosque triumphos
Signat (50) adulteriis. Vos, ubera publica testes,
Quantum Flaminiæ peccent impunè fenestræ,
Pulpitaque, & nuribus tigna exoptata Latinis,
Cum cariosus (51) Equus stabulo deducitur, & cum
Estuat auratâ Regalis pixide Census;

Nam-

Namq;novem poſtquam reparavit cornua Phębe,
Lactentum (52) numerus creſcit,ſtridentq; puellæ
Sub dio antę fores, ſi forte puerpera grandem
Edidit infantem, pluſquam menſura jubebat,
Nec capiunt duri majuſcula corpora clathri.
 Præſtat nimirum, Phylodeme, arcere juventam
Turpibus auditu; ſpurcant demiſſa per aures
Verba animum, & maculas nullâ fullonis avari
Arte lavas; cui nam poterit redolere phalernum,
Cum ſemel illierit fex Surrentina diotam?
Creſcit enim vitium, vireſque acquirit eundo,
Et, ſemel ammiſſo natura infirma pudore,
Claudicat in pręceps. Gratias i, perge Camęnas,
Atque docere modos, quibus inſanabilis hęret
Urtica. Argolicus non eſt, mihi crede, libellus,
Qui non concubitus Divum, Nymphaſque ſalaces
Exprimat ante oculos, teneręque incendia menti
Suſcitet; expectas ut Lullus vitet honeſta,
Quęque facis permiſſa, Diis authoribus? Ante
Lumina projiciet, quam ſe divellat ab udo
Pellicis amplexu; non eſt tibi credere tutum
Creſcentes annos: Procul hinc pueri,o procul eſte
Virgineę, cęli non ultima portio, mentes.
Illius occurſum timeo minus, aurea pendet
Cui bulla,(53)& ſcripto Princeps ſcintillat in auro;
Nec pede tam celeri famulos(54) vitare memento,
Cum bini incedunt Auguſto tempore,vel cum
Incipit horridulos conſpargere bruma Decembres;
Quam fugiendus homo eſt, qui puro è pectore honeſtum
Radere, & ingenuos audet corrumpere mores.
 Cur ſi forte (55) cavum video lucere papyrum,

Non

Non procul à Rhedâ, compressâ nare, fodinas
Stercoris effugio, & nocturnos Pharmacopolas:
Te fugisse vetor, qui circumducis hiantem
Cordis latrinam, & tetro jacularis odore
Excrementa animi, sordesque in pectore natas?
Jam post hac mihi séper erunt aut vascula mirrhę,
Aut, quos deponit nabatheo bellua saltu,
Testiculi, offensi pretiosa piacula nasi.

NOTAE.

1. Pindarus alter. *Poeta quidam deformis, & gibbosus qui gloriosus in suis Cantilenis jactare solet se habere paratas centum pharetras, & centum naves &c.*

2. *Rumor in Urbe percrebuerat Phylodemum uxorem ducere.*

3. *Statua antiqua Iuliæ apud ædes Sancti Marci, quæ vulgo dicitur* Lucretia *ac etiam* Marforia *quolibet anno ridiculosè ornatur.*

4. *Lege sancitum est ut capita Piscium certi ponderis Conservatoribus Capitolii Romani debeantur. Triumvirum appellat, quia Magistratus Conservatorum hoc numero constat.*

5. *Hæc capita Piscium à Conservatoribus donantur amicis, ac Patronis; sepiusque accidit ut idem donum ad domos quamplurimas circumvectum, cum fætere incipiat in aliquod Cœnobium conferatur.*

6. *Mos Phylodemi jactandi præstantiam Pindari, qui Nymphas, Prata, & Rivos ad vivum exprimit, comparatur ab Authore qua-*

dru-

druplatoribus illis, qui ostendunt vulgo il Mondo nuovo.

7. *Tongillus, & Antulla, homunciones è plebe, qui Romæ vendunt nuces.*

8. *Pannosum vulgus & vile solet in sacris Processionibus, supposità chartà, ceram è candelis fluentem excipere.*

9. *Mons Testaceus, locus in Urbe notus, ubi cryptæ vinariæ frigidissimæ. Hinc solent æstivo tempore cadi celeri cursu in tabernas asportari, ac pulsante caupone tintinnabulum coeunt bibones.*

10. *Solitus Phylodemus ad portam Septinianam cauponari cum sociis.*

11. *Notat Phylodemum, qui etiam bibendo græcizzandi vitium ostendit.*

12. Bibere nomina, *usitatum apud antiquos, & nostros; nam sæpe in conviviis tot cyathos haurimus, honoris vel benevolentiæ gratia, quot syllabis clauditur amici, vel Patroni nomen.*

13. Patellas in faciem *respondet usitato nostro sermoni*, dare un piatto nel mostaccio.

14. *Fictilia ad ripam majorem in regione Transtyberina conficiuntur, ubi Figulorum statio.*

15. *Indicat morem Procerum edendi in lancibus argenteis.*

16. *Grillus Animal notum, miri tædii, Romæ in deliciis habetur & ad mulcendum somnum delicatuli quidam illum alere solent.*

17. *Simiæ ante fores Palatiorum detinentur, & curiosam Plebem alliciunt.*

18. *Di-*

18. *Dimidium Pauli monetæ genus, vulgo* Grosso.
19. *Solent Romæ ostendi Monstra, quæ sepius conficta sunt; & ideo Author dicit se vidisse Ova Draconis.*
20. *Forum indicat Agonale, ex Columba Ænea, quæ Pyramidi insidet.*
21. *Mulcere Genitalia indecens, & dictum relativè ad Proverbium Italicum,* Rifare il letto à i Co. . . . .
22. *Petulantissimi famuli hisce dicteriis solent afficere homines egenos, qui sepiuscule Aulam Dominorum frequentant.*
23. *Tritum Adagium* batter la porta co'piedi, *de illis dictum, qui ferunt munuscula; manibus enim occupati ostium pedibus pulsant.*
24. *Pauperibus præferuntur etiam viliora munera.*
25. *Currus vulgo* Timoncella, *quò per Urbem feruntur Medici, & Procuratores infimæ notæ.*
26. Luscum, *innuit forsan Medicum notum in Urbe hoc vitio laborantem.*
27. *Pescennius, & Plotina numismata, ob raritatem maximæ æxtimationis.*
28. *Solent Romani elato Patrefamilias Iudeos convocare, qui ante ipsam Defuncti domum supellectilem venùm exponunt.*
29. Ohe, *hac voce utuntur juvenes, cum, citissimo cursu pervecti, Turbam cavere solent.*
30. *Genium taxat Iuventutis, quæ exercetur quatiendo flagellum ad excitamentum equorum.*

31. *Mor-*

31. *Mordet Seculi vitium, quod Musicis impensius favere solet.*

32. *Mensa Nobilium tegi solet tapetibus super quibus extenduntur etiam coria ad arcendas epularum maculas.*

33. *Qui vendunt Romæ omenta equorum solent emittere vocem ipsà raucedine felibus notam.*

34. *Leonis portus, locus in Urbe ad Ripam Tyberis unde dejiciuntur in flumen mortuæ bestiæ.*

35. *Folia hederę ad purganda cautheria venduntur baculo affixa.*

36. *Laniones, ac Salsamentarii prò crumena uti solent cornu bubalino, ideo Author vocat* non sutam.

37. *Facies thuscis spondenda sigillis.* Faccia d'impiccato, allude alla Compagnia de' Fiorentini, che assiste a' condannati.

38. Cortina *vulgo* Portiera *ante faciem Clientum tendi solet ab Ianitore, ut eos arceat a Domini colloquiis.*

39. *Notat pueros vulgo* Lacchè.

40. *Pueri corrupti barbam citius emittunt, eademque etiam causà rauci evadunt.*

41. *Et fortè cogitat ingredi Monialium claustra.*

42. *Puer Lullus auditd Phylodemi obscenitate, discit proferre pudendum nomen* Ca . . .

43. *Respondet Italico proverbio,* mescolar il Ca. . . . co i pater noster.

44. *Canes masculi ad Virginum Monasteria ingredi probibentur.*

45. *Sta-*

45. *Statuæ in Area Palatii Quirinalis pudendis coopertis.*
46. Pappa, e Bua, *cibus, ac potus infantium.*
47. *Describit gallicam luem, & signanter ulcera vulgo* Tinconi.
48. *Sudatorium, vulgo* Stufa secca.
49. *Solemnes Equitatus Romæ quotannis fieri soliti.*
50. Ubera prima, *Nutrices quæ in Zenodochio Sancti Spiritus de Urbe expositos infantes alunt.*
51. Chinea.
52. *Fenestra Zenodochii prædicti vallata est ferreis cancellis, ut excipiat pueros tantum recenter natos.*
53. *Lictorum Præfectus, ut vocant,* Barigellus.
54. *Famuli, qui bini incedunt* kalendis *Augusti, & mense Decembri vitandi; qui strenam importunius exigere solent.*
55. *Homines stercorarii, vulgo* Spetiali della notte, *solent noctu incedere cum rheda, & laterna chartacea, ut facilius a prætereuntibus vitetur malus odor.*

SATYRA XIII.

HÆc quoq; de puto crescet membrana Bione,
Si pateris Labeo, nec manco despicis ore
Carmina, (1) pelamides nunquam visura togatas.
Tuque etiam faveas udo qui (2) Regna lapillo
Ludicra dispensas, & circum compita totam

G Arca-

Arcadiam digito jactas, Nasica, superbo,
Armenti custos, (3) & cunni scriba canori.
Et te versiculis pronum, facilemque precabor
Bellule Pumilio; sic ad tua gaudia semper
Pons tibi (4) bisgeminę pateat cervicis, & ipsa
Albula gibboso non indignetur Amanti.
Hùc vellem quotquot fatuę prurigine laudis
Correpti, plectro scabitis, (5) vestrosque fricatis
Testiculos: docti tantum protendere pelles,
Hircinosque utres, quos propter Tybridis undas
Aluus agat, gravidos oleâ, baccâque Sabina.
Sed quoniam Calabrę tumet insanabile mentis
Ulcus, & indomiti scabies furiosa cerebri
Mulceri propius, cyrrheaque pharmaca poscit,
Durate, & folles paulum expectate minores.
Me vocat Evandri quà Regia diruta sedes
Vimineas prębere solet Pastoribus; atque
Humida suspectos producunt pulpita ficos, [tus
Quos secat Hyppolitus (6) ridens, multumq; joca-
Naturam morbi; roseum, Phylodeme, labellum,
Quod tibi dimidio clusere silentia lustro,
Tandē aperis,bibulasq; imples concentibus aures.
Quę facies, Superi! quę carmina! saxa
Jacta minus frontem lędunt, voluscresque lapilli,
Dum Romana furit (7) tortis plebecula fundis,
Et levis opposità declinat vulnera veste.
Saturnalicio potius dicteria plaustro
Audirem, quoties fictus castratur Apella,
Mendacique fluit vessica hędina cruore,
Quam patiar Calabrum recitantem.Garrula ramis
Pipilat hinc Passer,Motacilla,Acalanthis, & inde
Lascivum vibrat volucris cristata galerum,
Ridi-

Ridiculos agitat dum Grçcula noctua gestus.
At vos o Platani custodes fontis, & umbrę,
Corticis annosi libro, validisque lacertis
Fas erat ulcisci plagosę tedia linguę,
Dum nos obscęni torqueret calculus oris,
Duraque (9) guttatim mejebat verba palato:
Ne quid concentus, ne syllaba forte periret,
Aut minor electas laudaret gratia musas. (utraq;
Sed Chronus (10) ille tuus charta celebrandus
Quò rapis attonitum Barrhum, mentesq; pusillas,
Ut me flexanima sparsit dulcedine! Achivo
Hoc de fonte reor nomen, lymphâque piatum
Aoniâ, nobis qua non tinxisse prophana
Ora liçet. Valeat Chronus,& tua semper honestet
Carmina; sed nollem toties audire molestum,
Putidulumq;Chronum;veniã dabis,o Phylodeme,
Quippe meos turbant ignota vocabula sensus,
Illa licet (11) Labeo miretur, & Attica labro
Mella tuo (12) manare putet,Musasque locutas
Stridulus Ascreis juret Nasica Cinędis.
Sed quis tam stupidus, crassoque sub aere natus
Beotum, immerita tulerit te laude superbum,
Et proprios (13) largo ructantem gutture plausus?
Non ne tibi famę tantum Sectanus in Aula
Comparat, ut leges valeas contemnere fati,
Et circumducto terras lustrare papyro?
Quò sitis hęc ciathi, pleno çum flumine possis
Mergere pulmonem ęgrotum, totoque natare
Corpore, (14) si libeat; sed nobis Pana negatum
Noscere, qui causas, abstrusaque semina rerum
Inserit, & solito fęcundat *Lumine* Rullos.
Ergo age mi pulcher, dulcisque Ialisio, fastos

Sribe tuos: nostras unà tamen ire Camęnas
Permitte; hac patiar te conditione furentęm.
Irrita sed fragili torquemus spicula nervo;
Præduri vultus, & cornea fibra Bionis
Eludunt ictus, vixque hęret pelle sagitta.
Marmoreus (15) puras qui miscet Bajulus undas
Flaminia in longa, tener est, docilisque: tuoque
Pasquillus (16) generi nollet cognatus haberi;
Pasquillus, dorso qui scommata publica portat
Trans alpes, Batavosque, & pigri Regna Bootes:
Unus flagitii vindex, tacitumque flagellum,
Quem propter nitidi timeant peccare Quirites.
Jurarem stygio totum te flumine tinctum,
Præcipueque caput. Qui scindunt ligna securi
Ante domos, (17) devota focis, unctaque culinæ,
Obtundi ferrum calabrâ cervice timerent;
Nam tua (18) fraxineam vincit constantia frontē,
Quam Tonstrina comis, Sennęq; laboribus ornat,
Atque immota sedet tereti suffulta tigillo;
Plusq; pudoris (19) habet minio, quę culta recenti
Purpurat, & votis non responsura procorum,
Ulmea venales exponit fœmina cristas.
Nescio quà pueris vestrę præcordia matres
Argilla fingant; humano semine nunquam
Crediderim constare jecur, crudasque medullas,
Quæ Romæ sannas, & larga opprobria potant.
Mille alii calamum irritant, scuticamq; lacessunt;
Sed tamen admissâ discunt pallescere culpâ,
Aut taciti peccant, minuitque modestia crimen.
Te coram insanire juvat, septemque probari
Testibus; hinc nostri crescent sine fine libelli,
Inque uno invitus consumam tela Bione.

Quan-

Quanta putas animo moveat fastidia Burrus
Sedulus (20)olfactor tonsorum,& scurra Tabernę,
Quà clamosa solet calidam potare juventus?
Sive forum transire juvat, seu Templa subire,
Sive Palatinos properas visurus amicos,
Ecce tibi Burrus. Salve o mi Burre; facessant
Verba; Petum noscis? recte novi. Illius ædes
Tongillum spoliasse ferunt; quid tum? mea saltem
Sit salva. Ermopilam(nulli veh dixeris) altum
Dum stertit conjux, eductam limine calvus
Compressit, tenuitque diu sua gaudia; prosit
Ermopilæ; nobis non est, nec nata, nec uxor.
Deperit Eunuchum Quintilla; ohe! vale Burre:
Me manet Ulpidius, centumque negotia Martis
Ad campum invitum revocanr; iterū vale Burre.
Quis ferat hunc queso? recitat secreta domorum
Omnia: sed cautus deponit in aure, subinde
Despuit, & scabri palpat tubercula nasi.
At quis tam patiens,ut terque quaterque Priapū,
Et genus (21) hircorum fluxaque è pellice natum
Non dicat, torto quoties per compita collo,
Effrons, (22) sollicitus, querulus Rufinus oberrat,
Et tabulas signans celeres facit ire Kalendas,
Menstruus ut sancta juguletur pixide nummus?
Ah pereat famosa lues, & hirudo crumenæ,
Atra teredo auri, quò non præstantior alter
Decipere excordes fatuâ pietate Quirites.
Ille quidem Euganeæ depictos pellibus agnæ
Celicolum vultus donat, docilique labello
Loyolam trivisse jubet; sed decipit esca
Incautos pisces: nam si jejuna Phylippos (tes,
Pellicula,(23)ingentes nec habent marsupia fron-

Rufinus latet æternùm, longeque recedit
Utilis hęc pietas, positique in fęnore Divi.
Illi etiam nequeo nisi crispò occurrere naso,
Qui semper (24) causas, semper civilia jura
Digerit, & spissas pleno vomit ore Rubricas.
Has ciet impransus, pransusque; has nocte volutat,
Has mane, & sumpta dictat responsa matella.
Mox petit Ædilem, Scribarum pulpita vexat,
Implet & immani totum clamore Tribunal;
Egressusque foro, si forte coibit amicæ,
Fac subeat (25) *Romana Domus, Sutrinaque dotis.*
Præfertur cunno Baldus, siccusque relinquit
Penis opus; valeat Baldus, centumque minores
Pragmatici, mihi non constabit Curia tanti.
Plus sapiunt teneræ rorantia labra puellæ,
Quam tuus ille niger, rosique Accursius oris,
Et quidquid toto sancitur corpore juris.
His tamen irasci nequeo, nam vulnera mentis
Dissimulant saltem fuco, dubioque colore
Virtutis; nemo malus est, qui rectus haberi
Non cupiat, fierique bonus; sed Gręculus audax
Peccat, & in vitio famam titulumque pudendi
Collocat; Hęc utinam scribendi fingeret ardor,
Teque Bion temerè Sectana feriret arundo!
Sed clamat Lictor, clamant Prætoria, quæ te
Nocturnum, tacitumque vident effundere virus,
Et famæ pretium furtivos carpere nummos.
Gaude io! suspecta domus custode tenetur
Armato, (26) & dirus prensat secreta satelles.
Jam rapitur pluteus, reserantur scrinia, chartam
Ecce ream infandi sceleris, mæchasque puellas
Hetrusci laticis. Nudentur colla, sinusque

Pube

Pube tenus, paloque manus post terga revinctæ
Debita Romani subeant ludibria vulgi.
Heu miser! incassum cecidit Phylodeme sagitta;
Quin tota insontes regnabunt Urbe libelli
Induti tunica maculosa, & pumice glabri;
Ridiculoque Rosæ signabis nomine musas,
Et titulum primo facies, pretiumque papyro.
Desine græcari, turpique ciere sodales
Judicio, nulla fides, aut rara, Poetæ
A Prætore datur; mentiri discitis arte
Vos etenim, semperque sonat contermina labro
Fabula, prudenti nihili facienda Tribuno.
Deme tuum (28)tabulis nomen,quibus ipse locasti
Perfrictam vocem, & tenues de nocte susurros.
Cum nemus Arcadiæ, cunctique in cortice laurus,
Ipsaque te Cyrrhæ Phylodemum nuncupat unda,
Nescio cur quæras, dicique Georgius (29) optes,
Cautaque dimidium circumdet penula nasum.
Hæ sapiunt latebræ culpam, nam sydera testes
Mens bona non refugit, nudoque perambulat ore.
Quam satius fuerat, quoniam tibi larga dederunt
Dj bona, matronas tota sectarier Urbe,
Fronte exporrecta, nulloque à crimine curva;
Nam licet effigiem, (30) muro quæ pingitur albo
Indiderit natura tibi, possisque videri
Muccosis oculis, sparsisque cruore coturnix,
Fœmina deterius semper complectitur; hoc te
Judicio præferre potes cuicumque cathedræ,
Famosisque procis concurrere; te tamen una
Cęsaries impexa pilis, barbaque caprina
Putoris sedes, ubi vallum, & castra refigunt,
Hybernantque pedes mille, & porrigine vivunt,

Deturpat paulum; quod si deponere cures
Ascitos, vilique emptos mercede capillos,
Terrebit pueros (31) calvaria, fędaque valvas
Templorum, & grandes liniet terrore columnas,
Pręclarum funus quoties ebullit, & atra
Machina candelis Libitinam mitigat albis.
Ergo comā coluisse (32) juvet; sed in aure fenestras,
Quas, ut mollis Arabs, aut Phębo decolor Indus
Ferre soles, geminus petaso circumdet, & ora,
Collaque ter decies lardo tibi verberet uncto;
Ecquis enim miseros velit infamare pyropos,
Atque aurum, vafro timeas cum prodere longas
Tonsori auriculas, Regemque ostendere avarum?
Præterea fas est ut carę oblitus Aquai
Terraique tuæ, (33) discas meliora procari
Sermonē, & Thuscis salibus coluisse Maritas.
Nulla venus Kappę, nullus lepor hæret jotæ,
Totaque Romanam non flectet Achaja vulvam.
Me miseret, Phylodeme, tui cum gręca propinas
Oscula, Matronis non intellecta Latinis.
At saltem tenero cum delectaris Ephebo,
Non tibi tota perit grajæ petulantia linguæ:
Namque nates gaudent palpari vocibus illis,
Plena quibus resonat Divini mensa Platonis.
Doctior est postica Venus: penisque togatus,
Si sapiat, minimo pariet tibi gaudia soldo.
Sed tibi cum dubiæ fulget lanuginis umbra,
Stare loco nescis, magnoque tumore lacerna
Palpitat, & crebros lasciva reciprocat ictus.
Hinc est quod nigro prohiberis Rhetore limen
Visere, ubi centum referunt dictata, procaci
Ore, capillati. Magna est jactura. Repelle
Ro-

Romanam, Phylodeme, togam, ſumptâque ſariſſa,
Alta Quirinalis cuſtodi limina Portæ.
Crede, pudicitiam melius tutantur, habentque
Helvetiæ loculos,(34)queis cōdunt turpia,braccę.
Zelotypo poteris tunc interdicta magiſtro
Tranſtra ſequi, & molles grecè laudare Cinædos:
Tergeminus quoties(35)tetro latrabit ab Orco
Cerberus, aut Cęli veniet de parte ſerenâ
Relligio, & ſparſa ridebit janua myrto.
Hac patiar te veſte domos, & longa ſubire
Atria,(36)Regnantis monumenta Auguſta Thiarę.
Nempe ubi lanifico pubes mendica labore
Fingitur, & tenero deducit pollice fila.
Nam ſi forte tua fervebit mente libido,
Dum calathos ſpectas, & mollia vellera tangis,
Diſcolor enormem celabit penula nervum,
Braccatoque minus ſingultiet inguine vena.

N o t æ.

1. *Salſamenti genus viliſſimi, vulgo* Sarache.
2. *Litteræ Patentes à Cuſtode Arcadiæ expediri ſolitæ, ac impreſſione lapidis anularis muniri, quibus novi Paſtores infeudantur.*
3. *Puto hoc dictum, quia idem Cuſtos Arcadiæ Illuſtrium Poetriarum nomina in quodam Libro aureo diligentiſſimè recenſuit.*
4. *Fons ad Inſulam Tybridis, vulgo* Ponte à quattro capi, *ita nuncupatus à quodam ſigno marmoreo.*
5. *Societas quædam ſe mutuò adulantium vulgo,* la Congregatione de gratta co......

6. *Peri-*

6. *Peritus præ cæteris in medendo Apostemata in obscænis.*

7. *Consuetudo Romanæ Plebis se mutuò exercendi saxorum prælio.*

8. *Bacchanalium tempore solent noctu in plateas adduci quædam Plaustra bobus raptata, è quibus Nebulones insulsissimi ridicula quæque representant (præcipuè in Judeos) commenta.*

9. *Exprimit ad unguem frigidam, ac lentam Phylodemi recitationem.*

10. *Hoc nomine ubique utitur Phylodemus ad captandum admirationem.*

11. *Labeo prædicare maximè solet Philodemi eloquentiam, dicendo, ipsum Atticè purè loqui.*

12. *Aliud Philodemi Encomium à Nasica tributum nempè, non aliter loqui Musas.*

13. *Vitium commune nostris Poetastris insulsissimis.*

14. *In hoc nomine* Pana *arcana Sapientiæ, ac totam contineri Philosophiam autumat Phylodemus.*

15. *Statua marmorea aquam perenniter ministrans in via vulgo*, il Corso.

16. *Notum nomen, ejusque vis, & securitas dicendi notissima.*

17. *Pauperes rustici vulgo*, Stecca legna, *qui Romæ hac arte victum quæritant.*

18. *Apud Tonsorum tabernas capita quædam lignea exponuntur, super quibus collaria, capilli, atque alia vanitatis insignia imponuntur, ut prætereuntes magis ad emendum alliciant.*

19. *Idem*

19. *Idem fieri ſolitum à Fœminis, quæ muliebrem Mundum venum exponunt.*

20. *Homo quidam ut colligere eſt ſatis ineptus, totuſque in colligendo, & effutiendo quidquid novi in Urbe contingit.*

21. *Obſcæna dicteria ſolita ab Italis in quemquam proiici.*

22. *Commentario non indiget, cum omnibus, mihique præ cæteris non modico impendio innoteſcat.*

23. *Puto intelligere de monetis vulgo,* Teſtoni, *in his enim Pontificum calvæ frontes cuduntur, ideoque* Teſtoni *nuncupantur.*

24. *Putidulus quidam Legiſta in Urbe notus.*

25. *Tituli Cauſarum in Romana Curia ſic exprimuntur.*

26. *Ponit ob oculos Fiſci perquiſitionem, in quadam domo, ubi delatum fuerat Satyrus Salvatoris Roſæ venum proſtare.*

27. *Quia nempe hujuſmodi Satyræ Sectano dicatæ carius uenduntur propter Phylodemi ridiculam mentionem.*

28. *Tabulæ vulgo,* Specchietto, *in quibus referuntur nomina Delatorum, & ſingulis menſibus merces unicuique perſolvitur.*

29. *Delatores in Urbe dicuntur vulgo,* Giorgi, *cauſam quare &c.*

30 *In albo muro virilia membra carbone pinguntur.*

31. *In funere Nobilium parietes Eccleſiæ atris imaginibus fœdantur.*

32. *Puto Phylodemo aures acu perforatas, ut forſan*

cupi-

capitis fluxus avertatur.

33. *Græcæ Diphtongi.*

34. *Braccæ Helvetorum Pontificiæ Custodiæ habere solent quosdam loculos vulgo,* Brachetta, *ad commoditatem genitalium, ut puto, concinnatos.*

35. *Frigida, & consueta Scholarum in Poeticis commenta; semper enim representant Plutonis cum Tesiphone conciliabulum; mox Religio è Cœlo dilapsa fabulam solvit.*

36. *Hospitium S. Michaelis, munificentia Innocentii Duodecimi extructum, & optimis Artibus Reipublicæ incremento formatum.*

SATYRA XIV.

ROma domus fiet, sed quæ migrare Quirites
Non cogit Vejos. Ingenti Curia tecto
Nascitur, & centum latè spectanda fenestris;
Informes senio, lucrique cupidine leges
Excipit alta sinu, sordesque abstergere frontis
Imperiosa jubet. Captivæ rostra Carinæ,
Actiaci monumenta freti, nec postibus altis
Ænea ter victi pendent simulacra Tyranni.
Sed titulis magnas imples melioribus ædes
Sancte Pater, communis Amor, nostriq; cadentis
Votum Ævi. O utinam longos mansura per annos
Tegula sollicitos defendat ab imbre Clientes,
Conservetque tuo de nomine Curia nomen?
Ite procul socii rixarum, atque aure minores
Causi-

Caufidici, (1) Juris probrum, gentifque rogatæ;
Quos Capitolinæ gaudent garrire Cathedræ,
Et Fora dimidiis tantum luftrata lacernis.
Tuque Bion fecede domo, qui caffus utrâque
Auticulâ, longæva fricas monumenta virorum,
Hiftoriamque tuo (2) formofam nomine turpas.
Sanctius hic puteal præfenti Principe Legum
Archetypo. Nitet hic deterfo pulvere Codex
Publicus,(3)& feffis Chyrographa pendula filis
Refpirant meliorem animam. Scutulatus ubique
Intranti paries blanditur, & Acta recenfet
Scriba lacernatus, (4) gemino cui ferica limbo
Fafcia defcendit tergo, talofque flagellat.
His tamen abftineo, quamvis plena omnia grandi
Numine, & immenfo tendat fe machina tigno,
Arcubus invidiæ, Latjique futura Columnis.
Illud præcipuè miramur, fplendida facta
Vincere te factis majoribus. Addere Cœlo
Culmina, & Auguftæ fuperare Palatia Romæ,
Mente tua minus eft opus, & quo crefcere faftos
Ipfe vetas. Videant feri, ftupeantque Nepotes
Interdicta Foro turpis contagia quæftus,
Juraque laxatas moderari provida habenas.
Scilicet excelfis quamvis fpes macra lucelli,
Porticibus volitare tuis non audet, & ipfa
Acta dolore fugit mellitum Sportula nomen.
Exulet hinc Aurum, nec circum pulpita vultus
Erigat Argentum. Perjit decus omne metalli
Flexanimi, & cafus jam ferva pecunia plorat.
Proh pudor! (5) Ante ipfum quondam gallina Tribunal
Stridebat devincta pedes, mullique natabant
Barbati,

Barbati, Causamque tenerrimus hędus agebat.
At nunc muneribus nulla est reverentia: Pauper
Ac Dives solo distabunt nomine, nec jus
Accrescet nummis. Popano corruptus iniquas
Non signat rabulas Judex, aut lactibus uncta,
Fęcosoque garo prodit sententia labro.
Non mixtas crudo ructat petasone Rubricas
Turbidus Ædilis; quamvis mihi villica, fuso
Deposito, nullos decerpat ab arbore ficus,
Nullus,(6)& Hungarico Princeps ocreatus in auro
Pelliculam tendat. Felicia Sęcula! quando
Et Baucim magno fas est concurrere Crasso,
Nec minor in tenui superest fiducia panno,
Aut trepidare Reos dissuta subucula cogit.
Olim crimen erat mercedem poscere longi
Servitii, & Proceres interpellare superbos;
Nam lacrymas, gemitusque pios, justasq; quærelas
Damnabat Prætor, veluti perjuria, si non
Beryllus digito, vel lato spira galero
Aurea fulxisset, si non umbella præiret,
Et senior famulus (7) dictaret nomina; sive
Pallidus adttaret, de nobilitate comesâ,
Qui lentas (8) quęritur nimium distare Kalendas,
Et tribus exoptat Mensem jugulare diebus.
Vincimus & miseri, nec plebiscita severa
Semper, & aversam patimur, glossamq; malignam
Pauperibus. Bissenæ aliquid sanxere tabellæ,
Nos quoq;quod foveat,nec Clementina repugnat.
Quid memorem ferro,lacerataque dentibus ævi
Marmora, & emeritas jussas vigilare columnas,
Innitique solo, (9) Domus, ut Quæstoria surgat,
Imperii tutela potens, validique lacerti?
Advena

Advena jam ſtupidus vectigal pendit, & Urbes
Finitimæ gaudent pulchro debere theatro
Annonę decimas. Res olim inviſa: tributum,
Fit deſiderium populis, animique voluptas.
Nam dum decreſcunt loculi, paſcuntur avara
Lumina, & obtutus compenſant fęnore damnum.
Sed neque prætercam ſilices ſplendere coactos,
Ædileſque novos, nec qui civilia dixit (borat
Bella luto (10) atq; alacer quacumq; in parte la-
Aggeribus, trabibuſque; parum quę tibia laudat,
Et longum in trivjis hærent inviſa caballis.
Hoc quoque debemus, rerum Tibi maximè; veſtem
Scilicet immunem cœnoſę ſordibus Urbis,
Et mundas ſoleas: nam quis per compita ſiccus
Tranſire, aut poterat flexus impune viarum,
Rheda cui nulla eſt, nec mandunt hordea mulæ?
O quoties magnas mihi contigit ire per aulas,
Servis ridendus Procerum! dum etenim pedibus me
Porto meis, veniunt altis delapſa feneſtris,
Purgamenta olerum, capitique innaſcitur hortus
Penſilis, & ſummo frondet lactuca galero.
Sepe etiam, inverſâ, petulans ancilla, matellâ,
Perfudit crines, ſervatâ in Sabbata ſeptem
Urinâ, ſparſamque togam de rore latrinæ,
Et fędum Domini retuli ad pulvinar odorem.
At nunc cuncta nitent, noſtris nec cruribus hęrent
Quiſquilię, & luteę communia ſtercora Romæ.
Ipſi nempe tuo diſcunt de pectore vici
Munditiam, vetereſq; rubent, Tè Principe, ſordes
Romuleas fędare vias. Reſtat tamen unum
Ingens pauperibus damnum, tortâque piandum
Cannabe, (11) & Hetruſcę fortaſſe colore Tabellę.
Centum

Centum quippe vices jabeor decedere in horâ
Tramite, quò nulli feror importunus, adactus
Imperiis tantum, vultuque truci Aurigarum.
Quod si nodosâ incipiam titubare podagrà,
Et recto nequeat discedere tibia talo,
Intestatus eo figulis augere patellas,
Et nostra in tenues migrant corpuscula lances.
Nam rota præcipiti fertur temone cadentis
Per caput, atque humeros, sparsoq; cruore rubescit
Orbita, & elisum calcat furiosa cerebrum.
Tantaque Romanas signat truculentia bigas,
Ut crus dimidium, longoqne in calle repertas
Colligat auriculas, (12) & truncum filia nasum,
Si quidquam nostri lacrymans imponere busto
Ipsa velit: dulcis, conculcatique parentis
Incassum quærens, cui deferat oscula, vultum.
Cur si mingit equus, carpenta morantur & ipsa
Expectat Lalagę vessicæ commoda equinæ:
Liber homo, (13) si forte roget: subsiste parumper,
Auriga: ille volat, pressoque cadavere, currus
Urget, & obstanti franguntur crura popello?
Nempe (14) Valentino generosus stigmate pullus,
Aut quem (15) felici Campania gramine pascit,
Plus venit Romæ, & pretio majore paratur
Quam tunicatus homo. Fortasse & caulibus ipsis
Vilior est annona Animæ. Nam ſęvus equiso
Nunquam calcat olus, fit nulla injuria cæpis,
Et timet invito gressus glomerare lupino.
Nos soli impetimur cursu, attrituque rotarum,
Pannosique nigro pedites demittimur Orco,
Judicio viles non admittente querelas:
Non secus ac pulex sub pollice inulta periret,
Dum

Dum femur, & teneræ scalpit secreta puellæ.
O utinam ductor ducatur de trabe ternà
Offenso præbens jucunda piacula vulgo!
Dà, Pater, hæc miseræ plebi solatia: restes
Carius ut Romæ prostent; sanctumque capistrum
Otia nulla trahat. Sed mentio libera quando
Incidit hic morum, nostris sit tuta potestas
Quædam, pauca licet, coram effutire Camęnis.
Namque mihi videor cerebrosus, & unus inanis
Contemptor famæ, captatorisque macelli:
Quò meliùs nemo luxum, putùmque ferire
Hac ætate queat vitium, si masculus ardor
Inflaret jecur. At parvis, minimisque moveri
Musa dedit nobis. Hinc est quod sępe BIONE
Offendor scurrà, muscas, culicesque trucido.
Sed qua bile feror, quoties penetrare reposta
Limina Nobilium, Solymæ de stercore, curtum
Judęum, & croceos video regnare galeros?
Est qui, (16) sacratà quamvis lustratus ab undà,
Nil inconsulto faciat maturus Apellà:
Tactaque pejuro non horret pocula labro
Sumere, communique solet cœnare catino
Anseris arguti pulmonem, & sanguine mundi.
Hunc amat, atque olidis spurcata lagena salivis
Plus sapit. Ancillas, famulos, pueros que coërcet
Ille supercilio: Domino conducit agellum,
Imperat, & tetricà funestat imagine pupas.
Rem auget gnavus. Credo. Quin uxoris amicus
Est, ais, Elias, & quamvis sordidus Aron.
Prosit amicitia, ò sodes; justòque peracto
Tempore, jam tibi nascetur recutitulus infans,
Qui suibus parcet, cognataque sabbata amabit,

Et decimo cautos impendet fœnore nummos;
Paulatimque thoro solus, siccusque cubabis,
Officium fatui Verpâ subeunte mariti.
Sic placitum Uxori. Major fluit illa voluptas
Inguine Idumæo, peregrinaque mentula cunno
Delicias, venerefque sapit. Permitte sodalem;
Scilicet extorrem Mundo, Cœloque rebellem,
Filiolum veluti nostrâ sub Lege renatum;
Te merito(17)expectant opprobria. Visere Cellas
Cur virides properant, Pharii monumēta triumphi,
Putidulasque casas regali syrmate verrunt
Patriciæ? (18) Levis cur mordent crusta farinæ?
Quid quod, cum vetitus resecat præputia culter,
Ipsæ adstant, cupidæ mores, & discere ritus
Legales, Syriosque sonos garrire laborant?
Ac quoties Virgo rubris Hębrea capillis
Accedit thalamo, nuptam comitantur, & ipsæ
Flammeolum digitis aptant, mulcentq; pudorem.
Quin etiam lychnos, & candelabra recenti
Cerâ augent, sacrâ forsan de sede petitâ,
Cui thus votivum,(19)cantataq;myrra pependit.
Si mihi legitimis mulier permissa tabellis,
Turbaret socium, geniali pondere, lectum,
Haud equidem bipedis paterer commercia monstri,
Nec nostro obscenæ regnarent limine braccæ.
Roma,(20)Triumphali frustra tibi servit in Arcu
Progenies Galilęa, tuos si fęda penates
Ingreditur, ridetque Titi perfricta secures,
Ara velut Solymę, venerataq; Templa manerent.
Jam subeat, teneatque domos; sed sulphure fractos
Sarciat ut calices, & putri pallia filo,
Umbricio, & Tuccæ festis portanda diebus.

Aut potius veniat pictam mutarè Saonam
Cum caligis, tritâque togâ, vetulisque lacernis,
Quæ macer Aoniâ servat Philodemus in Arcâ,
Jejunisque vetat convivia lurida blattis.
Hæ tibi si cessent causæ, diffinde prophanum,
Sordidulumque caput: fur est, aut leno: minora
Flagitia, & gentis sunt hæc peccata nefastæ.
Est tamen hoc vitium paucorum, & forte ferendum,
Si pensare velis fatuę suffragia Romæ,
Quò studio, quantoque fremat lasciva tumultu,
Audiat ut tremulos, & fractâ voce canentes,
Dimidios homines, quibus olim Nursia barbam
Invidit, mollique diu peccare juventà,
Et tonsore dedit semper caruisse magistro.
Vertimus in pretium naturæ damna, probrumque
Testiculi amissi centum & plus millibus æquat
Patriciæ tentigo auris. Castrate Parentes,
Si sapitis, prolem, primàque ab origine radat
Argumenta viri furtiva novacula. Honores,
Divitiasque dabit vacuum lanugine mentum.
Scilicet elumbis, librataque vocula giro
Multiplici, sapit ambrosiam, guttumque beati
Pincernæ. Valeat tua mater, Nęvia clamat:
Felicemque vocat Lalage: felicia, Galla
Ubera, quæ suxit fœtenti semivir ore:
Crebraque sollicito jaculantur basia labro
Cantanti. Videt hæc stupidus, laudatque maritus.
Tange miser caligas uxoris: non ne madescunt
Urinâ, veterique mero? Nimium, mihi crede,
Optantur dulces moduli, gemitusque canori.
Non est hoc artis studium, sed prona libido
Concubitus. Tamen hic cunctas impunè cathedras

Perlustrat, cultasque comas, & garrulus hæres
Ausoniæ, pedibusque pedem titillat Amatæ,
Invitis quanquam magnis Rivalibus. Audi
Quæ (21) tulerit pressis oculis, nasoque supino
Ulpidius. Mimum languescere senserat uxor:
Quid non sentit Amans? currit neglecta decorem:
Ac veluti hostili ruerent Capitolia flammâ,
Aut ferus attonitâ regnaret Vandalus Urbe,
Instaretque super Patris, jugulumque mariti:
Currit, anhelanti similis; vicinaque lecto,
Corcule, clamabat: sed languida faucibus hæsit
Vox subito, & nudis riguit procera mamillis.
Excitat interea languentem, atque anxia venam
Sciscitat, & fędam rimatur sedula pelvim.
Mox haurire jubet decoctum jure vitellum,
Libaque, & ingenuas crustas. Hiat ille solutis
Rictibus, & madidas, ceu pullus hirundinis offas
Accipit oblatas. Valeat stomacho tua Conjux,
Dicere fas est, Ulpidi: nam nullus olentem
Ferre animam Eunuchi poterit; lectissima quamvis
Balsama, & in loculis portet duo funera Regum,
Sepius Ægypti (22) quę reperiuntur arenis.
Attamen has vivas conducunt ære latrinas,
Et magnis pretjis multi licitantur in Urbe
Irritamentum Veneris. Minus esse pudicum
Constat nimirum, & Virtus, tibi vilior uno
In triviis obolo, frustra prostrabit ementi.
Sit podium, pictoque nitens orchestra theatro,
Pulpitaque, (23) & lato crescant subsellia circo,
Flava ruinosos quà proluit Albula muros:
Nil renuo. Antiquæ sunt hæc patrimonia Romæ,
Et desiderium plebis cessantis. At illud

Non

Non tulerim, vili pulsari pegmata socco,
Et personatos scenâ prurire Cinędos,
Attellæ exodjis. Mutium, sęvumquè Neronem
Quam male vultus agit, quem non exasperat ulla
Barba, decemve pili saltem. Non crista minacem,
Ensis, & auratâ captivi casside crines,
Actorem præstare valent, si clune soluto
Cevet, & impuro jugulantur gutture voces.
Quid faciunt lubricos scalpentia cymbala renes,
Dedecus Ausonio plectro, fidibusque Latinis?
Tędia nimirum mulcet Cantator, & aures
Nobilium recreare solet. Mihi crede, voluptas
Extra animum nulla est; hunc si virtute levabis
Oppressum vitiis, ferient tibi sinciput olim
Dilecti sonitus, rivumque audire loquacem,
Et satius cupies balantes rure capellas,
Quo mè Rhoncus agit? Veniam dabis, optimè Princeps,
Terque Auguste, meæ si commisere Camęnę
Seria ridiculis. Non hæc Tibi pagina crevit,
Quamvis sępe tuo signetur nomine. Majus [nabit,
Surgit opus, (25) plectrumq; aliquid Tibi grande so-
Et toto Aonidum dicèris fonte beatus,
Magnanimus, justusque, ut nulli forte secundum
Posteritas laudet, venturaque sęcula carmen.
Sic Rullus, Labeoque, & Gręculus ille molestus
Semper, & invisus, Musis optata relinquat
Otia, nec versus sibi dividat unus, & alter.

NOTAE.

1. *Causidici, quorum numerus in Romana Curia penè innumerabilis, vulgo* Mozzorecchi *&c.*

2. *Pylodemus de Juris Consultis Historiam scribit &c.*

3. *Nova Notariorũ Officia in Monte Citatorio &c.*

4. *Iidem talari veste , & fascia incedentes &c.*

5. *Dona Judicibus præsentari solita in Causarum commendationem &c.*

6. *Nummus aureus , nomine* Ungaro .

7. *Ille , qui primum locum tenet inter famulos Procerum , vulgo* il Decano *&c.*

8. *Aulicum describit pauperem , & vili genere natum , communiter dictum ,* Cortigiano spiantato *&c.*

9. *Nova Moles constructa, ubi vectigalia solvuntur &c.*

10. *Cameræ Apostolicæ Clericus , qui viis Urbis reaptandis præest &c.*

11. *Tabella Sacris Imaginibus depicta, quà utuntur Confratres Societatis Divinæ Misericordiæ , dum morti damnatis assistunt &c.*

12. *Vera Authór narrat, & impunè commissa &c.*

13. *Casus in Urbe frequentissimi &c.*

14. *Equus , vulgo* Ginnetto di Spagna *&c.*

15. *Alius,* Caval di Regno *&c.*

16. *Mores Romanorum fœdissimi &c.*

17. *Tabernacula à Judæis quotannis fieri solita , vulgo* le Caselle *&c.*

18. *Panes azimi , qui ab iisdem Judæis dono dantur &c.*

19. *Cereum Paschale &c.*

20. *Arcus Titi Vespasiani in Campo Boario , in quo Hyerosolymæ excidium apparet &c.*

21. *Non fabulam narrat &c.*

22. *Cada-*

22. *Cadavera Ægyptiorum aromatibus condita, vulgo* Mummie *&c.*

23. *Theatrum describit in Urbe celeberrimum, vulgo dictum* di Torre di Nona *&c.*

24. *Comediæ Mutii, & Neronis in eodem Theatro nuper repræsentatæ &c.*

25. *Author de laudibus Regnantis Pontificis Innocentii Duodecimi Poema meditatur &c.*

SATYRA XVJ.

TEn video? (1) an vana mè ludis imagine? dextram
Porrige; luminibus non credam. Parce timori,
Et lacrymis, Ligurine, tuis: defunctus acerbo
Funere, Tarpejas iterum Sectanus ad arces
Accedo; sacris ignoscunt fata Poetis,
Et nova lanificæ subtexunt fila sorores.
Tu ne igitur nigros latices, tortoque colubro
Eumenides calcas, tu plenos sulphure rivos,
Et leges duri potuisti evadere Regni?
Fare, age; qui mores Erebi? quà gente coluntur
Tenariæ secreta domus? (2) Caligine postquam
Æterna invitos mihi nox conclusit ocellos,
Cæcum iter ingressus, nudusq; & ponderis expers
Perveni ad ripam, stabant ubi pulvere belli
Mille animæ informes, laceræ, scapulisq; minores.
Mirabar truncos artus, & vulnera, crudę
Plusquam sufficerent morti, cædisque petenti
Authorem, magnus sonuit Veteranus (3) in aures,

Quò duce Bistoniæ ceciderunt cornua Lunæ,
Et fera Cæsareo servata est Dacia Regno.
Has tamen immiti gibbosus Navita conto
Reppulit, & stygias transmittere noluit undas.
Hærebam timidus, nec compellare (4) Phaselum
Ausus, ab obscæno stagni rumpebar odore.
Namque illic fætor, qualis grassatur in ędes,
Cum veteres paleas, (5) & tritos cimice lectos
In triviis urit turpis meretricula. Tussis
Prodidit invitum. Clamat tunc portitor. heus tù!
Unde es? quò properas? quę tanta licentia? nomen
Ede prius. Vestras subeo novus hospes arenas,
Sectanusque vocor. Sectanus? nil moror: ultrò
Ingredere, & nostram generoso pondere cymbam
Fas onerare tibi. Noverunt tartara, & ipsæ
Elysiæ valles Sectani carmina. Nunquam
Trajeci majorem animam, pinumque subegi,
Infernas postquam petiit Lucilius (6) oras.
Hæc inter, sulcabat aquas male farta carina:
Cum gemitus, spissęque preces, & flebile murmur
Incipit audiri. Pendebant rupibus altis
Innumeræ umbrarum turbæ, gelidæque catervæ,
Tendebantque manus. Sic carcere (7) clusus Juli
Debitor infelix suspendit arundine quosdam
Pileolos, obolumque rogat. Nos remige surdo
Transimus miseros, medioque illudimus ungue.
Namque Charon docuit: macros, & veste carentes,
Quos, Sectane, vides, auri vesana cupido
Occupat in terris, sed postquam stamina Clotho
Dissecuit, loculi non vincunt Judicis urnam.
Illic æterno stringuntur frigore, & arctam
Pauperiem morsâ nequeunt pacare farinâ.

Nec juvat argentum, cum non licet amplius uti,
Extremâ in tabulâ superis donare, Deusque
Esto hæres, dicas. Renuunt patrimonia Divi,
Fęnora quæ sapiunt; quamquam Fraterculus ille
Piscator, (8) Cęlo adscribat, Geniisque beatis,
Expiet & fędę quęcumque piacula vitæ,
Crimine si partum moriens legaveris assem
Cęlitibus. Miseri quantum falluntur Avari!
Marmore quæ Pario fabricatis Templa, cruorem,
Et lacrymas redolent, venis quem pauper apertis,
Expressitque olim madido. (9) Provincia vultu.
Hinc est quod sacræ feriuntur fulmine Turres,
Et sua flammigero sordent delubra Tonanti.
Mentibus humanis, vestroque Altaria corde
Instaurare juvet, fulvo potiora metallo:
Hæ sunt, quas habitat præsentia Numinis, Arę.
Interea limosa palus decrescit, & aura
Efflare incepit vicino è littore, qualis
Spirat in Exquiliis, (10) Romæ fervente Leone.
Nec mora; gramineis exponit Navita ripis
Jam fessum. Spatiare, ait, hæc circum loca plena
Innocuo risu, choreis, placidoque sopore.
Dum lustro colles, & prata virentia, ridens
Ecce mihi à læva Democritus, atque Epicurus,
Et qui non timuit gelidas sorbere cicutas,
Et Plato, &, indigno vultu, rictuque canino
Diogenes; properant Xenophon, osorque fabarum
Pythagoras, Zeno, Crantor, doctusque Cleanthes:
Unâ omnes clamant; vestris arcete prophanum
Sedibus, (11) o Cives; nec fæda cucurbita Blittri
Hæc studia, has artes, hæc grata silentia rumpat.
Nec tantum verbis, sed pallida turba minatur.

Erectis baculis. Poterat quis jurgia, salvo
Occipite, elabi, dentesque referre supernè?
Sed Cynico Harveus se se miscere tumultu
Ausus, ab insonti repulit cervice timorem.
Protinus accurrunt Boiles; solersque Borellus,
Longevusque senex, (12) Capuanæ gloria gentis;
Et nova (13) qui Tusco detexit sydera Cęlo,
Victurusque (14) diu toto Cornelius orbe;
Hi rixæ eripiunt, dextrâque tuentur inermem.
Mille aderant alii; quos inter, funera nuper
Passus, & umbra recens, Malpighius, inquit; ab Urbe
Quid, Sectane, refers? Lęta omnia namq; supremus
Claviger ætatis non sentit damna, suisque
Viribus innixus, vestris non indiget herbis,
Pęoniasque artes, & lubrica pharmaca ridet.
Exarsit, sectoque genas mihi perlinit ovo,
Quod modo de natibus gallinæ traxerat, (15) inde
Fæturam ingeniti cupidus dignoscere pulli.
Egrè delapso, bulla spectandus, (16) & auro,
Romanâque togâ, gravior se Tullius offert,
Non sine contractis rugis, similisque frementi;
Et procul attollens librum, quem forte tenebat;
Quis ne Bion, (17) inquit, nunc, verso nomine, Janus,
Stultitiæ specimen (18) nuper qui condidit, & se
Esse parem nobis fingit, vultuque superbo
Despicit Iliadem, & divinum Æneida culpat?
Tres chartas, (19) septem titulos, & inania mille,
Exigui argumenta animi conclusit in uno
Codice. Grande opus! Arpini quò fama laboret,
Atque Oratorem condemnent rostra pusillum.
Quam

Quam sapit Augusti liber hic dulcissimus ævum!
Crediderim nostrâ vixisse ætate Bionem,
Collegamque meum. Currentes deleat(20) annos;
Romanoque novæ signentur Consule chartæ:
Jurabunt cuncti Phylodemum prisca tulisse
Tempora, & eloquio forsan meliore Milonem
Tunc potuisse reum defendere. At! o mea longo
Imprudens quisquis sequitur vestigia gressu!
Et fatui Bembus, Jovius, Sadoletus, uterque
Scaliger! & docto frustra vigilata Budeo
Pagina! nos etiam, nedum nos, despicit impos
Græculus, & Calabram Romanæ opponere linguã
Sacrilegus jactat. Quid? quod cum, gutture rauco,
Strangulat obscænas voces, & languida verba,
Ausonio putat ore loqui, (21) nostrosque referre
Accentus, pondus, numeros, putumque leporem.
Demens, atque iterum demens, quem syllaba torquet
Ambiguo librata sono, farique laborat,
Jejunâ, ut nemo dicentem intelligat aure.
Ipse ego, ab Elysiis iterum si rostra liceret
Scandere, diverso loquerer sermone, recensque
Corrigeret Cicero Ciceronem. Cuncta fugaces
Immutant anni, solidoque ex ære columnas
Longa dies minuit. Tenuem nos vivere vocem,
Fluxaque verborum credemus regna manere?
Non ita. Temporibus, genio, placitisque juventę
Serviat Orator. Dicendi insignior arte
Ille erit, & Gallo felicior Hercule, qui se
Humanæ dominum mentis, cordisque tyrannum
Præstiterit quocumque datum sermone. Latinas
Lam-

Lambere quisquilias, & stercora futilis Enni
Grammatici labor est, qui semper inania captat,
Veraque quas habeat nescit facundia vires.
At tù si superas iterum remeabis ad auras
Sectane, hunc Janum sale multo sparge, & aceto.
Nulla magis Tullj placabit victima manes,
Vindice tè quamvis caderet, facinusque piares
Antonj. Spero hæc; tibi nam Patareus Apollo
Ingenium, jaculumque dedit, viresque paratas
Quidlibet audendi feliciter. At quoque vellem,
Et jubeo, ut calamo, dictisque ferire Pelasgos,
Quod bene cępisti, properes operosius. Omnes
Nugarum artifices Danai, & cantare periti
Fabellas pueris. Non est quod Græcia Romæ
Insultet; nostræ tanta est præstantia linguæ, [vis.
Ut peregrina (22) queat donare vocabula Achi-
Hæc vbi dicta dedit, grandi dum plurima Larvæ
Oscula, & amplexus, nonnullaq; verba parabam
Reddere, dilapsa est, cupidumque fefellit imago.
Progreditur timidus callem, festivaque longe
Turba mihi visa est, cui circum tempora lauri,
In manibus citharæ, pecten, membrana, tabellæ.
Accedo propius: namque hæc insignia gentem
Esse Deo charam docuere, & noscere amicos
Ardebam veteres. O quæ, Ligurine, voluptas
Pectora demulsit! Naso laudare furores
Orlandi, (23) Tuscumque sibi componere vatem
Gestit, & Eridani nova gloria nascitur undis.
Virgiliusque manu Torquatum sępe trahebat
Ad fontes Erebi, placidàque sub ilice fletus
Erminiæ, & varios gaudebat discere casus.
Civili hic aderat Lucanus sanguine tinctus,

Et,

Et cum Pontano, Gallus, gracilisque Catullus;
Nec non sublimi frondis dignatus honore,
Petrarca, extinctę bustum spargebat Amatę
Floribus, & tenero flectebat carmine Ditem.
Hunc, centum, aut plures, Arni de margine olores
Circumstant, cupiuntque sonos, & verba referre
Vatis dulciloqui; potius sed rudere credas,
Tam lento, pigroque legunt vestigia gressu.
Ast alii, quorum facies indigna Poetæ,
Asparago cincti, vilique legumine crines,
Captabant muscas, & subtus jugera grillos,
Quos inferna solet magnos producere tellus.
Singula dum repeto, clamat Juvenalis, amice,
Si tè fata vocant, & nostris incola terris
Advenis, hic fidi commercia mutua cordis
Experiere mei; quin tecum Persius unâ,
Cæltiber, (24) & nitidus gaudebit Horatius ævum
Ducere: sin autem stricto sevire flagello,
In mores properas, non longius aura beatæ
Sedis, & innocui teneat tè cespitis umbra.
I pede magnanimo, totamque impunè per Urbem
Fas tibi criminibus, vitiisque indicere bellum;
Nec timeas populo vultus aperire; tuetur
Te causa, & sancto metuens nil Principe Virtus.
Immeritò, vesana, doles, quin plurima debes,
Roma, tuis Satyræ scriptoribus. Improba Claudj
Peccavit conjux: (25) nostro sed fuste dolata
Terruit Ausonias matres, nuptasque Latinas
Sacra maritalis docuit servare cadurci.
Præterea vani mores ridere popelli,
Et res turpiculas moneo. Venatio (26) Burrhi,
Quinta cui (loqueris dum tuscè) littera desit:
Le-

Levę cõcubitus (27) steriles, hederęq; mariti (28)
Zelotypi, tenui dissuta, (29) subucula rimâ,
Nasicæ volucres, imitataque carmina ranas (30)
Præbebunt calamo segetem . Satyrus duo nectat:
Acre, & ridiculum; dulcique aconita cachinno
Misceat . Ipse tibi monstrabit Horatius unde
Colligere hæc valeas . Simul & discedere cogit,
Designatque viam digito; sed callis euntem
Fallit, & ignoto deducit tramite gressus .
Est locus æternæ noctis, quem nuda coronat
Fatorum series; intus penetralia ducunt
Fila Deæ, turpes vetulæ, spurcâque salivâ,
Prægnantem tereti compellunt turbine fusum.
Ast ego furtivus percurrens lumine telas,
Plebejosque colos, quæsivi stamina Regum
Purpurea, & sparso crescentia licia flore.
Tunc mihi phryxeo vellus speciosius auro
Affulsit, mixtisque rosis candore nivali,
Tænarias purâ vincebat luce tenebras.
Urget opus Tyberis Genius, similisque precanti
Demulcet Divas; illo nam stamine pendent
Res Italæ, Mundique salus, & publica vota.
Ilicet exclamo . Securo pollice lanam
Ducite, (31) concordi fatorum lege, sorores;
Et nivei semper calathi nova fila ministrent,
Donec tranquillo vacuetis plurima fuso
Sæcula, & Alma, suo sub Principe, Roma senescat.
Hęc fatus, dubiam quâ monstrat rimula lucem,
Evasi ad superos, ubi tè, Ligurine, parantem
Sectano inferias, lacrimas abstergere jussi,
Et vivus, vegetusque adsum . Multum mihi restat
Audire . Ecquid agunt tenebroso in littore nostri
Ro-

Romulides? Puto enim emuncto te singula naso
Olfecisse tuo, atque omnes cognoscere larvas.
Ecquid agunt? Ride. Torvo illos lumine figit
Luridus umbrarum Rector, nigrosque jugales
Pectere,(32) & æternum mandat pulsare flagellũ.
Illorum quisquis melius, crepituque sonorus
Lora quatit, furvæ jam designatur habenæ
Auriga, in Siculos si fortè erumpere campos,
Atque novâ thalamos cupiat reparare rapinâ.
Hoc tantum sperare licet; nam Brutus, & asper
Ore Cato, Fabius, Curius, fortisque Camillus
Degeneres, spuriosque vocant, illosque recensent
Albanos inter Cives, Equitesque Sutrinos.
Et merito; nec enim Romano sanguine cretum,
Et genus Assarici credam, Martisque nepotem,
Qui nunquam timidum vaginâ liberat ensem,
Alligat & tunicę capulum, ne lædere quemquam
Sponte suâ properet cuspis male sana duello.
Vecordes animæ! lateri discingite ferrum,
Atque aptate colos. Virtus Romana, quadrigæ
Aleaque, & fœdo traductæ in fornice noctes.
His utinam contenta foret! sed pectore virus
Condere, & in labro risus disponere: Amicum
Fallere, adulari: servos, & vilia quæque
Mancipia obsequiis, & turpi lambere palpo,
Nemo magis callet, quam vos. Quid? non ne puellas
Ingenuas fraudare [33] licet, capitisque decorum
Flammeolum, & digito lustratæ pignora gemmæ
Non servata fides adimit? Si circulus auri
Sponsorem vincire nequit, firmate catenâ,
Compedibusque nigri post hac connubia fabri.
Quid

Quid memorem quanto frangunt patrimonia luxu,
Et veteres ſtatuas, & olentia ſigna Corinthum,
Patriciæ monumenta domus? non jugera tantum,
Et nemus, & cultas jam diripit auctio Villas;
Sed thecam umbellæ, ac ipſum pulvinar equeſtre
Sepius [34] aſpicimus dominâ venale ſub haſta.
Deque tuis auro textis, generoſe, lacernis,
Fiunt interulæ, birri, braccæque minores,
Unius argenti drachmam ſi luſcus Apella
Augeat, occiduo dum ſpirat lumine cera.
Quid non immutat ſuprema potentia fati?
Olim depoſito veniebat Conſul aratro
Ad Faſces; at nunc de Conſule fiet arator,
Si celeres urgent nimium, triſteſque Kalendæ,
Fenebris, & patrium limare pecunia cenſum
Cęperit. Æſtivos tunc odimus Urbe calores,
Rhedarum ſtrepitus, & fędos pulvere vicos.
Rura placent, parcuſq; cibus, ſine mentore menſę,
Nudatumque latus famulis. Sic ære gravati,
Serrani evadunt, Curiique, & priſca Catonis
Tempora collaudant. O quæ convivia! quales
Acturi choreas! ſi turpi [35] creditor ore
Ultra ſauromatas, gelidaſque recederet oras,
Aut nummus macrâ redivivus creſceret arcâ.
Præterea inſanas quantâ vertigine mentes
Ambitio, vanoque implet præcordia fumo!
Invenies Romæ paucos, quantumlibet imæ
Stirpis, Julæas qui non meditentur habenas
Carpere, & ingenti crinem veſtire Thiarâ.
Nemo Mathematicos non conſulit, & ſua novit
Sidera. Nil reſtat. Triplici circumdata luce
Hora

Hora tuæ affulsit genesi. Dicère beatus,
Et tibi festivis ardebit putre quotannis
Doliolum flammis, populumq;videbis ab alto
Turbidus Octophoro. (36) Miseri, quibus acta petauro
Mens nunquam constat, cursuque rotatur inani!
Ut placet, atque jocos nulla mercede coemptos
Particulo (37) præbere solet, cui tincta veneno
Lana Tarentino bibulos absumit ocellos,
Quique Palatinâ ridendus Ghittus (38) in Aulâ,
Immundis soleis, & sparsâ sorde lacernâ,
Coccineos ambit Patres, cupidumque Mitellæ
Sæpè caput scalpit,& baculum suspirat opimum!
Si sapiunt Proceres, potius tibi, Ghitte, regendas
Virgà gallinas tradent, quas Umbria mittit
Fertilis ovorum, vel quas per compita Romæ
Saltantes, tenui Maculo compellit hibisco,
More capellarum. Lassare sedilia tandem
Sit pudor, & sanctum braccato milite limen.
An non te centum Æmiliano (39) jure catilli
Expectant madidi, barbà quos lingere acutà
Postulat officium?Cur bella domestica (40)misces?
Et personatum (41) querulus conducis Iberum?
Sunt alii fatui pariter, qui licia postquam
Dissolvit, vacuisque colis sonat aspera Clotho,
Induti setis cupiunt (42) descendere ad Orcum,
Et tortà lumbos præcincti cannabe, tanquam
Non exoratum flectat Rhadamanta Cucullus
Posthumus, & sero velati pulvere crines.
Concubitus inter, ciathosque, & nomina mille
Dedecoris, postquam fędasti turpiter ævum,
Ultimaque horribiles secuerunt fila sorores,

Cœnobium fruſtra quęrunt ſub Tartara manes.
Non illic tensà vigilabit Janitor aure,
Ut reſeret valvas, cum tintinnabula pulſas,
Nec Cellam ſubeunt umbræ, ſed vorticis ignes
Sulphureique lacus tranandi, quos ferus vrget
Auſter, inoccidua pęnarum turbidus unda.
Mors ſpeculum vitæ eſt. Si bacchanalia tota
Vita olet, incaſſum moriens jejunia venter
Affectare parat. Tunc, tunc cum fervidus artus
Sanguis obit, primæque micas ardore juventæ,
Cum geminos (43) moderaris equos, cupidoque puellas
Obtutu comedis, torto cum lumine vibras
Spicula, & à nulla tranſis, ſine cæde, feneſtra,
Tunc quærenda tibi virtute viatica, & horæ
Præſidium extremæ. Mersà cum navita cymbà,
Jonio nudus jactatur ab æquore, fruſtra ſtret,
Reſpicit ad ligulam, geminum quæ Caſtora mon-
Aut pacare parat projecta merce procellas.
Nec minor illa mihi, riſuque petenda videtur
Stultitia, obſcurum titulis augere ſepulcrum,
Frigidàque unguenti guttà, totoque lutare
Corpora *Pompejo*; (44) pretioſo abdomine mures
Scilicet ut paſcas, & ſpirent cinnama blattæ.
Hic ſitus eſt Legum interpres, & doctus utroque
Codice, pullatus monumentum condidit hæres.
Undecimo Cithiſus jacet hic Octobre peremptus,
Deliciæ quondam, viduæ nunc cura parentis.
Plange viator. Erat ... Dele mendacia ſaxo,
Et ſcribe. Hic tegitur pulvis cineriſque caduci
Relliquiæ. Quamquam ſine carmine fœda loquuntur

Fune-

Funera, & auritum prohibent accedere nasum.
Oh hominum curas! rapidis mandare timemus
Ossa inhonora rogis; animus cœlestia natus
Visere, & æternæ non ultima portio mentis,
Quò fertur nemo quærit: stolidèque beatum
Esse putat vulgus, scriptæ si pendulus urnæ
Pileus immineat,(45)Grajoque è marmore bustum
Nobilitet Pietas, (46) Prudentia, & ubera nuda
Quæ geminis prębet pueris Matrona. Relinquo
Hæc cuicumque velit. Famuli, męrore locato,
Exagitent nigris phalerata cadavera flabris,
In quibus (47)auricomâ pinguntur fronte Leones,
Aut Bos, aut Pardus, ramosave cornua Cervi.
Non tamen à tineis fugiet putredo superba
Corporis, & Phrygio immejet Libitina tapeti.
Nil horum sapiens curet, nugisque relictis,
Proxima non fluxi commercia cogitet Ævi.
Dum mea casuris non contegat ossa ruinis, [rus
Extra Flaminiam, [48] qui pendet ab aggere mu-
Sandapilę sim pondus iners, & honore carentem
Quodlibet excipiat nudum sine nomine saxum.
Terram terra tegat. Vesana est cura sepulcri,
Et tituli, post hac quem non dignabitur hęres
Aut legere, aut saltem lustrali spargere lymphâ,
Candidulęque duo donare piacula cerę.
Ite procul vani (49) plausus, taboque latenti
Reptilis ambitio. Meliorem subdidit Orcus
Scribendi segetem; namque illic plurima vidi,
Quę sapere attonitum cogant, nec fidere vulgi
Judicio. Motâ me territat Æacus urnâ;
Nec quidquam celeri fas est sperare juventâ,
Cirratisque comis. Ipsi, quos vivimus, anni

Decrescunt vitę. Lentę productio mortis
Est spatium, miseri, quod falso nomine, vitam
Dicimus. Albano dum lętam nectare testam,
Dum serta, atque rosas, dum larga unguenta paramus,
Obrèpunt taciti malè sano in vertice cani,
Et risum lacrymę subeunt: rigidisque jocantis
Excutit è manibus plenos Libitina trientes.

NOTAE.

1. *Ligurinus viso Sectano, quem in obitu insignis Poetæ N.N. mortuum fama vulgaverat, stupidus illum interrogat. Unde Satyræ exordium.*
2. *Sectanus incipit narrare quæ sibi post mortem contigerant.*
3. *Præstantissimi Ducis memoriam recolit, occasione ingeniosè sumpta.*
4. *Flumen transire volentes solent hac voce sæpè clamare,* Eh Barcarolo *&c.*
5. *Æstate pauperes fœminæ tradunt flammis stramentum, vulgo* Pagliaccio, *unde pessimus odor!*
6. *Satyricorum Princeps.*
7. *Carceres innuit in via Iulia constructos vulgo* Carceri nove.
8. *Quem innuat Author, videant nasuti.*
9. *Cujus procurationem subierant, dùm inter vivos agerent.*
10. *Hic creditur habitare Author.*
11. *Mordet obiter Aristotelicæ sectæ Auditores.*
12. *Leonardus à Capua.*

13. *Galilaeus.*
14. *Celebris Physicus, Thomas Cornelius.*
15. *Quia nimirum Malpighius Librum edidit super hac re satis notum.*
16. *Vestis Senatoria, & Consularis.*
17. *Ianum se nuncupavit in Libro nuper edito, spreto Ioannis nomine, quod in baptismate acceperat.*
18. *Arguta imitatione taxat Phylodemi Librum, cui titulum,* Specimen Juris.
19. *Putidam Libelli exilitatem graphicè describit.*
20. *Phylodemus solitus jactare, quod si ab ejus Libro millesimum eradatur, omnes credent scripsisse tempore Augusti.*
21. *Altera Phylodemi fatuitas, dum putat se non tantum scribere, sed loqui uti Tullius.*
22. *Tullii sententia in Tusculanis, & in Libris de Finibus..*
23. *Opus Areosti, vulgo* il Furioso.
24. *Martialis.*
25. *Messalina.*
26. *Burrhi Liber, cui titulus,* Caccia di &c.
27. *Puerorum in Scholis lusus.*
28. *Cauteria.*
29. *Genus indusii ab Hippocrita marito excogitatum.*
30. *Nasica Librum edidit in quò volucres, & ranas loquentes inducit.*
31. *Authoris vota erga Sanctissimum Pontificem.*
32. *Romanæ juventutis mores acerrimè mordet.*
33. *Casus recens Romæ notissimus.*
34. *Innuit fursan* la Congregatione de' Baroni.

35. *Creditoris semper turpis facies.*
36. *Sella gestatoria Romani Pontificis ab octo servis fulta.*
37. *Homo quidam fatuus Purpuram ridiculosè appetens.*
38. *Notus usque ad nauseam.*
39. *Hieronymus Æmilianus Institutor Familiæ, vulgo* Somasca.
40. *Dissidia inter Fratres.*
41. *Socius ascititius.*
42. *Nebulones hypocritæ Monachorum veste sepeliri mandant.*
43. *Vehiculi genus, vulgo* Biroccio.
44. *Celebris unguentorum institor in Urbe.*
45. *Galerus index dignitatis suspendi solitus in tumulis.*
46. *Signa virtutes repræsentantia.*
47. *Stemmata gentilitia.*
48. *Locus extra Portam Flaminiam, vulgo* Muro torto, *ubi Meretrices sepeliuntur.*
49. *Authoris emphasis, & saniora vota.*

SATYRA XVIJ.

JAne, Bion, Phylodeme, Opice, & quocumque vocaris
Nomine, [1] vive diu scuticæ securus, & albi
Præceptor Cunni; merces extolle Pelasgas,
Ut pro rancidulo veniat tibi pensio Beta,

Fumo-

Fumosus petaso, vappæ bis quinque lagenæ,
Anniculusq; suis (2) hędus cum cornibus. Hæc est
Sportula Trojugenum canibus rapienda Togatis,
Sit quoque perjuro tibi fas imponere labro
Cęlicolis, (3) plenoque crepes jejunia ventre
Ante Stolatarum cętum. Insanire licebit
Quantumvis posthac, nam nostra emarcuit ira,
Et lepidi quondam senuerunt splene cachinni.
Me diversa juvant, puerique cupidinis arcu
Ad molles adigor versus fregisse Cathedras:
Nec munus Censoris agam, Lucretia cunctis
Romulidum thalamis, & plurima Portia sedit,
Simplicitas, candorque, fides, reverentia morum
Limina vestra terunt, nec quæ corrodere possit
Livor habet. Solas nimirum urtica supinat
Libertas, lectosque premit Cerdonis adulter.
Sed levi immoritur mento, longamque juventam
Suspirat Nemesilla gregis, quem Tonsor abhorret,
Quem luxus vetat esse viros, natura puellas.
Hos plusquam natos, & plusquam mille Maritos
Diligit, hos Matri præfert, dulcique sorori,
Atque Animę,& si quid potius. Quę gloria tandem,
Quale decus Nuptæ, si Sambucistria dici
Contigerit? Gaudete viri; jam cymbala vestræ
Uxores pulsant, Matronaque sanguinis alti
Comędo teneras delumbans gutture voces
Provocat horchestram. Metuebat Psaltria quondam
Ædilem, fustemque trucis Lictoris, & arcto
Fornice vix paucos jugulabat in aure susurros;
Nam delatorem quodcumque lupanar habebat.
At nunc conducto discit cantare Magistro
Filia Torquati; maturaque virgo marito

Dinumerat ſpiſſas latà teſtudine chordas,
Atque repercuſſas in dotem computat auras.
Macte animo, Mater clamat, dulciſſima proles,
Et Pater adductis natam collaudat Amicis;
Tamquam de Phrygio turgentem vellere telam
In plantas variaſſet acu, pictaſque volucres.
Veſicę interea non imperat uda puella,
Quam moduli ſtuprant, Muſicæque canora libido.
Illa cupidineis multum opportuna ſagittis
Ætas ſponte furit: quid mendicatis ab arte
Irritamentum Veneris? Nil carmine Thuſco
Excitat urinam, reneſque potentius urit.
Ecquis non caleat, cum vita, & cara voluptas.
Spes mea, (4) dulce bonum audit? Quiſque putat ſibi dictum,
Et ſibi blandiri; facile nam creditur illis
Qui palpant. Dives, Juvenis, Formoſus haberi
Nemo eſt qui renuat, quamquam mendicior Ollo,
Et ſenior Barro, Naſicà turpior eſſet.
Pedere te mallem Albinam, & ructare Phalernum,
Quam canere, & tremulo percurrere pollice fila;
Nam crepitu ventris nemo quęritur niſi naſus:
Dum cantas jugulas animos, mortiſque propinquę
Indicium lęſo rumpunt ſuſpiria corde,
Tinguntur que genæ violæ pallore. Recedant.
Qui cupiunt ſervare diu corpuſcula, quippe
Hic blande occidimus, (5) nec non civiliter Orcum
Intramus, citharà plaudente, & voce beatà.
Hoc tamen exitium multis optabile. Terrent
Me potius, celeri tunc cum damnoſa fritillo
Arma movent, (6) diruſque Monas marſupia radit;
Vel cum ſermo novis de veſtibus incidit, & jam
Solli-

Sollicitæ expectant,(7) quas mittit Gallia Pupas
Archetipas luxus. Sunt hæc rectissima morum
Regula, nam nulla est temeraria tamq. decoris
Immemor illa sui, quæ se componere, seque
Negligat ad normam peregrinæ ornare figuræ;
Hęc jubet ex auro præfigere cingula lumbis,
Hæc Xerampilinos, Venetosque indicit amictus.
Quod si coccineo niteat Proculina colore,
Quem non Pupa tulit, per cunctos fabula cętus
Narratur, querulis multum ridenda cathedris;
Et consanguinei properant deferre Marito;
Infami titulum veluti suspendere cellà
Ausa palam fuerit; sed nunc formosa decensque
Sponsa audire nequit, cui non testudine fulta
Dactilotheca nitet,[8]nugis pretiosa supellex.
Ergo omnes Cedri tabulis, aut cortice Olivi
Instituunt Arcam, & latis specularibus ornant.
Sunt miri artifices Romæ, nam brachia Faunus
Aureus extendit, pluteum vel sustinet Atlas,
Vel geminus squammis Triton, caudisq; retortis,
Ut melius vivo nil poscere Mentore possis.
Inspice quid lateat. Lacrymis conflata carina
Heliadum, parvæ lances, & crater Iberà
Nobilis argillà, (9) quem sępe Hispana comedit
Fęmina, ut accitus laudaret pallor amantem.
Hìc Bruti puerum cernas, & Lagona vivum,
Cajolos, gibbosque breves, & pumiliones;
Adsunt & minimæ Rhedæ, falluntque jugales
Pene oculos, veniuntque boves sub aratra pusilli.
Parte alià tenuis catinensi marmore Chiron
Educat Eacidem, vixque est dignoscere caudam.
Omnis in exiguo labor, & pretium. Aspera quanti

Un-

Unciola argenti constat, dominique metalli
Pustula, concisa in facies, pecudesque minutas!
Nil equidem. [11] Insomnis jaceat Quintilla, vocetque
Mane putres (12) oculo qui pelves respicit uno,
Protinus accurrunt, qui dentiscalpia, thecas,
Cultellos, globulos donent, plenasque recenti
Pompeio phialas. Si venerit altera tussis,
Mittetur variis (13) compacta armilla sigillis,
Et tribus Antinois, septemque Neronibus aucta,
Splendeat ut teretris multo de Cesare dextra.
Ordine quisque suo largitur; myrrina Dives
Vascula, Majoris Pauper carchesia Ripæ,
Causidicus loculos, & Procurator eburnos
Alveolos, priscoque rudes ex ære lucernas;
Quisquis enim properat soteria pendere Amicæ
Pallidulæ. Hæc inter crescit languoribus Arca
Sępe etiam fictis, & jussæ munere febris.
Nil tamen ad Plutei rationes conferet unquam
Utilius, Dominæ vultu, roseoque labello.
Nam si quam multas Lalage numerabit aristas
Jam senior, Quartana licet succenderit ægram,
Aut Phtisis, accedunt raro munuscula; nullus
Buxeus hinnit equus, nullusque Auriga piropo
Lora quatit: quin fędi habitant armaria mures,
Aut laqueo muscas capturus Araneus ambit.
Ergo age qui pulchrâ lætaris Conjuge, Rhombos
Incautos, mullosque escâ blandire bilibres,
Dum licet, & primi vernabit flosculus ævi:
Nam cito decrescit donandi gloria; menses
Quatuor accedant, vel purpura defluat oris,
Nullum de tantis tua janua cernet Amicis.

Quid

Quid facies ? Fundi pretio carruca paranda,
Inque unam cedet fęlix vindemia pallam,
Plenaque dimidiam rediment vix horrea Criſtam.
Si tranſire juvat, quà priſca à ſanguine [14]Turris
Nomen habet, ſo... conſcriptos Conjuge libros
Invenies. Jani debet Fauſtina Kalendis
Biſcentum; totidem ſextili Menſe. Quid ultra?
Implet ephęmeridas uxor, cunctiſque notandam
Inſtitor oſtendit, queruluſque obgannit in aurem,
Donec valvarum [15] ſerotina Chartula rimas
Ingreditur, ſtringitq; acié male ſcripta [16]legentis
Trojugeni. Lex ſuccurrat, cautelaque Ubaldi
Quantumvis, veneunt tandem damnata ſub haſta
Aulea, & pictæ tabulæ, Phrygiæque Columnæ.
Quis pudor, & fremitus tunc cum Licitator anhelat
Anxius; addo decem. Non ſufficit. Addo ducentos;
Fataliſque ſuper moritur candela tapete.
Hujus ab interitu caveas, Romane, memento,
Et cari pluſquam formides funera Patris,
Si potis es dominæ momenta evadere ceræ.
Nonne vides quanto laſcivit prodiga ſumptu
Fęmina, nec ſentit pereuntis damna crumenæ?
Pendet ab auriculis Cenſus, totàque flagellat
Dote ſinum, & digito Patrimonia portat in uno;
Pocula, ſi poſſet, biberet famoſa Canopi
Qualibet in Cœnà, ructatet & ebria Regnum.
Nulla modum ſervat, noſter nec ſufficit Orbis
Luxuriæ. Mauris, nigriſque petuntur ab Indis
Frivola, [17] non alio titulo placitura Maritę,
Quam quod difficile veniunt, & pluris emuntur.
Sint meliora licet radio contexta Latino
Serica, vileſcunt, atque ipſum temnitur aurum,
Ni

Ni pretiosa feros oleant segmenta Britannos;
Aut Gallos. Satis est. Peregrino syrmate verrit
Ecce pavimentum, votisque optata Procorum
Ambulat ingenti mulier pigmea cothurno;
Et studet impositis vittis, nitidisque Mitellis
Ædificare caput. Sed cum majuscula nupta
Intravit geniale thorum, de conjuge tantà
Dimidium infelix vix stringit nocte Maritus.
Altera nam prælis pars conditur, altera capsis;
Pars quoque vicinà comitur, suiturque tabernà;
Aut prostat latis populo palpanda canistris,
Pixidibusque cubat facies. Dà basia carę
Uxori Torquate tuæ; sed longius uxor;
Fiet proximior, Batavis cum venerit undis
Cymba gravis luxu, nostrisque onerata favillis.
Expectanda tibi mox (18) est Albaria, pellem
Quæ liniat, speculum judex, Ancillaque prima
Secreti custos, (19) tortique novacula fili.
Nil, ubi desierit, cognosces forsan amatæ
Conjugis effigiem; quamquam mutatur in horas;
Et si festa (20) dies jubeat, Latiæque Kalendæ,
Induit en vultus alios, frontemque recentem,
Atque oculos. Facie nunquam dormitur eâdem
Quà cenare solet. Miserum sic mille figuris
Unicà te cruciat numerosà pellice Conjux.
Ædèpolipse Cato, ipse etiamHeraclitus in Urbe
Ridêret, quoties minio cretàque perunctæ
Occurrunt (21) vitreę Matres, & Plastica Roma.
Egregiis olim tabulis, quas livit Apelles,
Vox tantum deerat; sed nunc Pictura movetur,
Et loquitur, veterisque ævi miracula ridet;
Quin Morti illudit; nam si decedere leges
Fato-

Fatorum jubeant, (22) effertur perlita conchis
Purpureis, tetrumque ſubit rubicunda ſepulchrum,
Ceu thalamum virgo cupido amplexanda marito.
Dedecus eſt formæ, Veſtrique injuria vultus
Sponſæ infelices tanta quod quæritis arte;
Hinc nigri dentes, corioque ſimillima pellis,
Halitus hinc putris, & nimium feſtina ſenectus.
Cum ſurgit lecto,(23) nunquam mihi mane vidéda
Occurrat Mulier: potius Ruſinus, & ater
Ghizzius, & Burrus, notuſque proboſcide Cuſtos.
Nam qualis facies laxis pannucea buccis!
Quis color ulceribus ſimilis, ceræque recenti,
Adria quam lævi nondum candore polivit!
Quid quod mentito fulgetis honore comarum
Adſcitiſque pilis, veſtraſque Sicambria frontes
Ornat adulterio crinis, probroque capilli,
Quem forſan meretrix, & forſan vertice habebat
Carnificis conjux. Hoc eſt, quod pectine eburno
Nativum toties Poeſis diſcriminat Aurum?
Hi cordis nexus, libertatiſque catenæ?
Quiſquilias ſtulti ſequimur, longoque labore
Putrida ſectamur, potius cælanda latrinis.
Sed toleranda foret mulier quæ pulchra videri
Nititur, & mendas naturæ corrigit arte.
Quid faciunt Culices, (24) Scarabei,& Papiliones
Labra ſuper, molleſque genas? Num ſericus auget
Scorpius illecebras? lenique appenſa ſaliva
Commendat formica cutem? Putêre cadaver
Dicimus, obrêpunt cum talia corpore monſtra;
Vos vivæ hanc peſtem nudo portabitis ore,
Quam fugimus buſto, medioque videre ſepulchro?
Horridus eſt genius Matronæ. Tempora multo
Et

Et crinem (25) ſerpente colit, viridiſque ſmaragdi
Compoſitum cruſtis pretioſum ventilat Hidrum,
Et tremulas gaudet geſtare adamante Lacertas.
Tinge caput nardo, matutinâque capillos
Sparge rosà, ſi vera cupis ſuffragia formæ.
Sed quis non novit ſtomachum, & faſtidia naſi
Patricii? Periit Quintilla, & Cintia, tantum
Olfaciant (26) Mirrhę guttas, Pancheaque grana.
Hinc eſt quod ſanctum jam nulla Puerpera limen
Ingreditur, temnitque Aras cum thure ſabeo,
Et procul aſpectà Numen faſtidit acerrà.
Si quis pelliculà dextram veſtitus odorà
Conveniat quà Nupta ſedet, temerarius exi,
Intonat; ecce animam exhalo, ſuccurrite aceto,
Ferte citæ rutam famulæ. Mora nulla, piatur
Protinus accensà totum Conclave papyro,
Concurſatque domus, donec ſufflamine, & atro
Nidore erumpat genialis anhelitus auræ,
Nullaque odoriferæ reſtet ſuſpicio labis.
Si ſapitis, tenerum geritis qui pectore vulnus,
Cirratique Proci, ſtercus redolete caninum,
Et crepitus Burri, & fędi cauteria Fuſci:
Has amat illecebras nimirum, & balſama culpat,
Et Pompejano quidquid ſtillatur aheno.
Par eſt prodigio Mulier ſi vera loquatur!
Hæc eadem ſi forte locum pertranſeat, unde [ædis
In Tyberim (27) excrementa cadunt, vel angulus
Occurrat, noſtræ quem pingunt ſigna ſalutis,
Impia nec Labarum metuunt preputia, vultus
Avertit, properatque manu ſudaria thecis
Eruere, & pavidas digito conſtringere nares.
Uſque adeo eſt impos mentis, ſequiturq; fugitq;
Sępe

Sepe eadem, pugnatque suis contraria votis.
Quodque magis querimur vanæ non ista juventæ
Mobilitas tantum, vitioque laborat eodem
Femina jam grandis natu, quam tertius urget
Annus (28) criminibus factus, noxisque piandis.
Hæc etiam quamvis callosis aspera rugis
Ostendat cano pendentia secula crine,
Vittata incedit, vel palliolata vagatur;
Et mane Exquilias, dictumque à vimine Collem
Perreptat, morbumque studet simulare puellæ.
Nam se se hictericam dicit, vel Mense laborat
Difficili, & viso pomo suspirat acerbo.
O rabidam satiate famem, ne parvulus Infans
Nil meritus (29) Matris monumenta gulosæ
In crure, aut coxis, & fulvà pampinus vuà,
Aut parvo nascatur mespilus umbelico.
Quæ ventris rabies! Nunquam fuit vsus edendi
Patriciæ major, Carnos (30) sibi fecit amicos,
Qui Vaticano fingunt Bellaria furno,
Suspensamque ferunt humeris colloque Tabernam;
Inque omni trivio, tamquam Mustela momordit
Leucophagum, & summis degustat crustula labris.
Sunt quæ de cuneis populo spectante Theatri
Instituunt dapibus mensam, nitidoque propinant
Eunucho, & miseram spurcant aspergine plebem.
Cum ventú ad cenam, Soleas atq;Ostrea damnant,
Lucrina,& Scombrum,& Latii genus omne macelli;
Suspirantque famem Umbricii, qui vilia rodit
Tubera, & ancipiti vexat præcordia fungo.
Multis est toto conductus Aquarius anno,
Qui potus medicare solet, strictisque pruinis,
Et sale, & adscito condensat frigore lymphas.

Cecuba

Cęcuba non fitiunt, Setina aut pocula ; solum
Intempeſtivum bibitur , ſapiuntque venena .
Hinc etiam gelidis dum verrit flatibus Urbem
Alpinus Boreas, ſudant ; dum Sirius ardet ,
Velantur pavidæ . Verſo ſic ordine rerum ,
Julius endromidas videt , & flabella December .
Nempe adeo inualvit laſciva potentia luxus ,
Ut Cœli , ſoliſque vices , & tempora mutet ,
Nec niſi fęmineo cęleſtia ſidera volvi
Arbitrio credat . Quid lamentamur inepte ?
Noſtra facit tumidum , noſtra indulgentia ſexum .
Eſt mulier ? Nil ultra interrogo . Tranſeat , & ſe
Collocet ordinibus primis , ſedeantque ſiniſtrà
Parte Equites . Minimum eſt , niſi Vitta atque Infula ſacra
Inferior jaceat , collataque Purpura (31) Cunno .
Hoc quoque Roma videt; fors & pejora ſuperſunt,
Si penſa , & fuſum noſtras tractare maritas
Cogere cunctamur . Sed magno Livia cenſu
Nupta eſt Hygino , Patrio centeſima Ramo ,
Formoſaſque manus fędari dedecet uncto
Vellere ; montanas teneat res iſta Sabinas ,
Non quæ pulvinar Divum premit alta Sacello ,
Et ſellà auratà , vehiturque ſuperba quadrigis .
Ut libet . Interea longiſſima naſcitur inter
Quæſtio Grammaticos , utrum dicenda ſit hæc , vel
Hic mulier . Nequit inconſultà Conjuge Fronto
Aureolos ſeptem (32) Scorpo donare Magiſtro ,
Qui Dominum nondum barbatum flectere Bigas ,
Et docuit loro crepitanti urgere veredum .
Ipſa tamen nullis parcit rationibus Aſſem
Prodigere , & vafros fundo donare Cucullos ;

Si

Si quid enim gravius nubes, & torva minatur
Aſtrorum facies, pretio eſt, nummiſque piandum;
Ac lęſis tanquam placeant muſtacea Divis,
Sępius in popanum cedit vindicta Tonantis.
Vir laceras veſtit manicas, caligaſque locatas,
Et denariolus debetur menſtruus; ipſa
Aurea pellucet, multitia candida ſumit,
Ancillaſque decem, totidemque coercet Ephebos,
Utque magis ſtupeas, acri tentigine quamvis
Ardeat, amplexus odit, tactuſque viriles,
Et jubet in ſpondà ſiccum recubare Maritum;
Aut potius (34) gemino partitur culcitra lecto
Conjugium, & ſteriles faciunt divortia plumæ.
Nunc etenim Divum cunas, Araſque colendas,
Nunc tuſſim, aut lentam cauſatur languida febrim,
Aut Menſem; ſed nil horum; ſi vera fatemur,
Lucinam Matrona timet, pueriſque creandis
Abſtinet, ut nullis ſignentur corpora rugis,
Et ſemper vivo ſubſultent lacte Papillæ.
Quod ſi forte levi corpus ſubcreſcere fętu
Incipiat, non herba deeſt, atque impia Colchis,
Quæ prolem(35)nondum maturam in ventre truci-
Neve ſuum amittat Veſica beata decorem, [det;
Appia poſteritas, & Graccorum occidat ordo.
Eſt nimius pudor hic. Solo placuiſſe marito
Quæ cupit, haud dubitat rugoſum oſtendere ventrē,
Laxatique ſinus vitio mammoſa videri.
Præterea genus infirmum, cui pectora finxit
Molle lutum, mentique dedit natura puſillæ
Impunè audendum quamplurima. Tu quoq; demēs,
Tu quoque fœmineis præſumes legibus uti
Naſica, & tenerum nugis imitabere ſexum?

Unde hic cincinnus? docto quò pollice cultus?
Ne pudeat dominum Tonstrinæ ostendere. Res est
Digna quidem nosci, radis quò pumice barbam,
Et capras fętere vetas; nam putidus olim,
Et deformis eras, vel Rullo judice; crebri
Blattarum in facie morsus, medioque patebat
Ore solęcismus nasi, quò Bellua nunquam
Majorem in densas promit Getùla phalanges.
At nunc (36) bellus homo es; flaviq; infantia crinis,
Penulaque, & digitus multo captivus in auro,
Et quæ succincto (37) descendit ab inguine Tigris,
Testiculis umbram medio factura Decembri,
Te pulchrum, & nitidum præstant; minor est quoq; nasus,
Æqualisque cutis, vox clara, & digna Theatro;
Ut jam non mirer si propter Apollinis ædes
Purpureos semper sequeris Nasica Cinedos,
Et levis erectà transis per compita plantà,
Ceu vitreæ pedibus phialæ, calicesque premendi,
Nobilis Euganeo quos sudat littore fornax.
Nec modicè oblector, cum poplite nixus in uno,
Respicis hinc, atque hinc, & vexas stridulus Aras.
Sed tandem precibus dignaris Numina. Plantus
Davidicos loculis, Puer, exere. Tendit herilem
En dextram Dominus; summum ne lęseris unguem
Tu cave, & impositum librum submitte galero.
Hæc ego vix patior cum Cotta, aut Persicus audet,
Multa cui ad vigilem dormire moneta Columbam (38)
Dicitur, & seni rapiunt carpenta jugales,
Constipatque latus Servorum concolor ordo.
Quid ne putas de te Romanos dicere Rhoncos,

Palma-

Palmaris (39) famuli qui vix ſuccurrere ventri
Stulte potes, redolentq; tuæ mera Sabbata braccæ?.
Ridicula eſt Romæ paupertas. Vivere pauper
Dum cupit in morem Procerum, male ſanus haberi
Incipit, & demens, atque inteſtabilis eſſe, [nam.
Dignus Anaglyptam(40)propius ſpectare Colum-
Jamque valete diu Conſortia lubrica cętus
Fœminei; vobis pharetratus militet infans,
Et niveę ſemper Charites, & gratia frontis
Profligent annos, inimicaque ſęcula formæ.
Non ego deliciis capior, nec munere veſtro
Fortunam mulcere paro, vultumque ſeverum
Aſtrorum. Faciant hoc Mamurra, & Cluvienus,
Et per Junonem ſolitus jurare Varallus,
Quique terunt juris nodos dictante puellà
Reſponſa, & ſanctas infamant cyclade Leges.
Me tenet illorum convictus, (41)crimine nullo
Qui noti, ſalibus conſpergunt otia vitæ,
Et pedibus ſilicem calcant, cunctique Philippos
Vix centum numerant; quos nidor, & aura culinę
Parca, & inempta rapit; quos veri lumen, & æqui
Jungit amicitiæ nexu, & virtutis amore.
Hæc ego Matronis Collegia præfero. Talis
Ida tuis ſi lata foret ſententia ſilvis,
Argolicis nunquam cecidiſſent Pergama flammis.

NOTAE.

1. *Phylodemus apud Matronas Greca linguæ Magiſter.*
2. *Par Magiſtro merces.*
3. *In Cœtu Matronarum ſermonem habuit Plylodemus de præſtantia jejunii.*

4. *Solitæ in Musicis Operibus ineptissimæ Cantilenæ*.
5. *Respondet Italico Proverbio* -- Andare à casa del Diavolo per complimento.
6. *Innuit ludum nunc Romæ maximè frequentem vulgo*, Riffa.
7. *Parisiis Romam transmittuntur Pupæ, vulgo*, Pupazze, *à quibus ideam ornatus desumunt Patriciæ*.
8. *Armarium, vulgo*, Scarabattolo, *hodie maximè usitatum apud matronas*.
9. *Fictile Hispanum vulgo*, Buccaro.
10. *Pueri antiquitus celebres ob exiguam staturam. Hi ex ære, sive ex luto conficiebantur. Vide Plin. lib.*34. *cap.*8. *& Mart. lib.*9. *Epig.*51.
11. *Matronæ ægrotantes Munusculis variis ab Amatoribus donantur*.
12. *Medicum innuit Monoculum, in Urbe satis notum*.
13. *Imagines Imperatorum Achate, sive alio pretioso lapide insculptæ, quibus hodie Armillas confici in usu est, dictas vulgo*, Camei.
14. *Locus in Urbe celeberrimus, ubi res vestiaria venalis prostat, vulgo*, Torre sanguigna.
15. *Romæ in cunctis Palatiorum foribus adsunt rimæ ad excipiendos judiciales libellos vulgo*, Citazioni.
16. *Solitum Cursorum vitium, à Ridolphino in sua Praxi improbatum*.
17. *Flabella ex Indiis chartacea, licet nullius pretii, Romæ tamen plurimi venduntur*.

18. *Adsunt*

18. *Adsunt Romæ fœminæ quamplurimæ, quæ mercede hanc artem exercent.*

19. *Filum sericum ad eradicandos pilos, vulgo*, Fare la pellarella.

20. *Festis diebus Matronæ incedere solent vividiori colore picturatæ.*

21. *Quia videlicet à Sole repercussæ, ceu Speculum micant.*

22. *Mortuæ mulieres eodem cultu, & fortasse majori quo vivæ incedunt, Feretro imponuntur.*

23. *Fœminæ liniri solitæ, cum expergiscuntur turpissimæ.*

24. *Cultus in facie usitatus vulgo*, Nei.

25. *Varia insectorum genera gemmis composita ad ornatum capitis, vulgo*, Tremolanti.

26. *Delicatus Matronarum genius odores nauseat.*

27. *In Angulis Ædium pinguntur Cruces, ut illic ob reverentiam mejere prætereuntes abstineant.*

28. *Annus Iubilei, vulgo*, Anno Santo.

29. *Prægnantes fœminæ imaginem cibi, quem appetunt fœtui imprimunt, si in aliqua corporis parte se incautè tetigerint, vulgo*, Voglie.

30. *Populi vulgo*, Furlani, *qui in Urbe Pistoriam artem exercent.*

31. *Fœminæ S. R. E. Cardinalibus præcedunt.*

32. *Celebris Domitiani tempore Auriga.*

33. *Astus Monacorum, qui Dei iram exagerant, ut aliquid à credulis Matronis excerpant.*

34. *Abusus inter Conjuges Romæ frequentissimus.*

35. *Cave ne hoc credas de Matronis; dictum potius*

ſtudio amplificandi, quam veritatis.

36. *Cæſaries fictitia apud fœminas in uſu, vulgo*, Capo naſcente.

37. *Theca villoſa vulgo*, Manizza, *quà delicatuli utuntur ad oſtentationem potius quam neceſſitatem.*

38. *Celebris menſa nummularia, vulgo*, Banco di San Spirito.

39. *Naſica Puerum habet pediſſequum ſtaturæ palmaris.*

40. *Innuit Hoſpitium Pauperum Dementium, in cujus proſpectu Columna Antoniana.*

41. *Cætum indicat nobiliſſimum, & magnæ Romæ extimationis, vulgo*, Criſtianelli.

SATYRA XIX.

Bibliopòla (1) mihi tecum res. Dic age; natas
Forte tuas, poſitâ ſi quis diſcurrere pallâ
Cogeret, & Latiæ vulvas oſtendere plebi;
Nonne iecur ſubitâ tibi bile tumeret, & atrox
Jam delata foret Prætori injuria? Credo,
Si quidquã cordis minimumque pudoris haberes.
At mihi bis ſeptem (2) fuerant, de conjuge muſa
Prognatæ, tenere ætatis, timidæque puellæ,
Prçcipuè incomptæ: neque enim criſpare capillos,
Aut medicare genas nuptis didicere Latinis.
Simplicitas erat in pretio; formoſaque forſan
Progenies poterat, donec latuiſſet, haberi.
Hanc ego ſollicitus, quin & ſecretus alebam,

Ut

Ut confirmato tandem per compita gressu
Iret, & innumeros vultu torqueret amantes;
Neve Patri (3) officeret proles incesta, docebam
Inguina succincto velari lubrica panno,
Fingebamque rudes. At tù temerarius ausus
Filiolas Patriis (4) laribus divellere, frustra
Clamantes, nigri prostare ad scrinia Corvi, (5)
Et vili mercede jubes vulgare pudorem.
Infelix soboles multum dilecta Parenti,
O quam te aspicio! Fluxerunt ore lepores,
Et decus, (6) & niveæ succisa est gratia frontis.
Vos minus odisset forsan Phylodemus, & ipse
Nasica, obstipus quamvis, similisque jubenti
Ambulet, & dominâ feriat (7) mihi lumina gémâ.
Talia non patiar nostræ, Propòla, (8) Camenę,
Nec pretio lætus, furtiva peculia chartis
Augebis. Pereat clausà tibi nummus in arcà,
Aufugiatque tuà malè parta pecunia dextrà;
Aut turbę immixtus, cum publica sacra frequentas,
Illa Crumenisecis pateat, vulnusque latentis
Pelliculæ, (9) attonità contrectes, improbe, palmà.
Atque utinam solus querrerer, crimenque pusillú
Sola foret nobis scribendi causa. Libenter
Ista darem, patererque meas quocumque mereri
In trivio Satyras, crebràque in corpore mendà.
Sed quis erit, doctæ placeant cui Palladis artes,
Qui non litterulas doleat didicisse, velitque
Quod Pistor sapere, aut Lanio, Calidæve minister,
Cum videat tantis excrescere pulpita libris,
Quorum vix titulis Ætas humana legendis
Ægrè sufficeret! Felicia sæcula! tunc çum
Scriptor in Arabico sudabat cortice, & altè

Littera ceratis (11) hęreret fida tabellis ;
Palmarum foliis tunc cum crescebat Ulysses
Męonius, damnoque Gregis : nam pellibus agnę
Tradidit Historiam Priami , Teucrùmque labores
Cęcus adulator. [12] Quid enim? perrarus,& idem
Maximus, audebat versus tunc pangere vates ;
Scribere nam carò constabat; paucaque odore
Digna videbantur servari carmina cedro ,
Et quibus excisa ploraret sylva cupressu .
At postquam didicit sollers industria linum
Frangere, & infusis macerare indusia lymphis,
Inque leves abiit trita subucula chartas ,
Quemlibet insanum scribendi urtica momordit .
Mox stimulos animo, & fatuę calcaria menti
Pręstavere Typi . Vanos, hac arte repertà ,
Quisque suos donat longęva ætate labores ,
Pròque uno cudit mille exemplaria versu . [ipse
Hinc est quod crescunt numerosa volumina , &
Pondere laxantur capsę, pluteique fatiscunt .
Ecquis erit tandem libris modus ? Undiq; chartis
Obruimur , stringuntque oculos , jugulantque legentes .
Rara olim fuerat,tamen hęc satis amplasupellex,
Vix duo, vel tres codiculi, sed pollice multo
Attriti, longoque usu, testisque lucernæ
Conspicui fumo . Vixit sapientia quondam
In tegete, [13] & baculo, vilique legumine. Nudi
Doliolum Cinici, veluti Dodòna , superbo
Ductori responsa dabat . Nunc splendida solis
In loculis habitat facundia . Longa librorum
Compago , [14] ordinibusque decem substructa , decorum

Osten-

Oſtendat tergum, quibus aurea littera ſignet
Authoris titulum,(15) rauco ſi murmure vulgi
Tangeris. Hinc Procerum domibus ſpectanda videbis
Hæc duo: Chartarum ſeriem, magnamq; Culinam.
Nempe putat famam, numerumque augere Virorum,
Grande quibus (16) fecit temeraria Græcia nomen
Si quis trans alpes, & multis millibus emit
Scripta, peregrinis tantum vigilata libellis.
Delectant tituli nimirum, & margine largo
Littera, purpureæque notæ, crebræque figuræ.
Quodque videbatur Patribus fugienda Latinis
Barbaries, decus eſt, pretiumque Nepotibus. Ergo
Querimus hoc unum, cellas implere capaces
Codicibus, chartiſque novis, quas Gallia mittit,
Sedula nugarum cultrix, atque arbitra luxus;
Vel quas Hollandis mercator callidus undis
Invexit Romam, ceu piſcis dolia ſalſi
Alecisque cadum. Mutantur opuſcula, tanquam
Rugoſum pyper, atque Aſyæ bombicina. Littus
I pete Tyrrhenum; jam portat nautica Pinus
Verborum merces; ſcripto tibi ſacculus auro
Si crepat, evades Cicero, Plato, Virgiliuſque,
Et quidquid cupies; at ſi jejunus anhelat
Julius, (17) atque animam ducit moriturus in arca
Protinus ignoras vel prima elementa, tibique
Figitur ignavæ (18) cervix aurita tabellæ,
Victaq; Chartago. (19) Miſeris facundia nulla eſt,
Semper & indoctus Pauper. Nam divite cenſu
Eſt opus, ut repleas tantà farragine mentem,
Conducaſque ædes amplas, luciſque benignæ
 Et

Et prò dimidio solvenda est pensio sole,
Nè tot compositis digesta volumina tignis
Blattarum fiant epulę. Multum quoque oportet
Ut caveas rimas, queis se de pulvere Romæ,
Insinuat caries, librorum occulta senectus.
Nam secus ad pictam vilis membrana Carinam
Ibit, marmoreumq; pedem; (20) delataq; nunquam
Ad caros poterit doctrina migrare propinquos.
Hoc quoque divitibus pręstat fortuna; Tabellis
Scilicet extremis virtutem tradere natis,
Cognatisque suis. Miranda potentia nummi!
En sapit (21) insanus lurco, madidusque popino
Fit Rhetor, scribe cum Testamenta resignant.
At sannæ inter ea hæredem, risusque sequuntur
Cum tenet inversâ speciosum fronte libellum,
Nec satis agnoscit nigrum quod distet ab albo.
Quàm speculo cęcus, gaudet quam pectine calvus
Quam spado concubitu, Pastor mare, Navita
aratro,
Tam Flaccus (22) libro Cujū, mi Flacce, volumen
Quod teris? Inspiciam titulū. Non dum tibi visus?
Mon sane: quid enim? Pręstat fuisse medullas
Auctorum: Titulos aliis, nomenque relinquo.
Belle equidem. Dic saltem, num sermone soluto
Ambulet, an certis nūmeris Oratio constet.
Nugaris. si vana hæc, & puerilia credis
Me novisse. Pape! Satis est. Tibi dexter Apollo
Hoc, Flacce, ingenium semper fortunet, & illud
Assequere, ut scriptum manibus, teneasve matellam
Ignores. Justâ post hac se temperet irâ,
Si poterit quisquam, videat cum nullius usus
Librorum sumptus, & tanquam pendula muro
Se-

Serica, vel tabulas pictas, & dedala signa
Servari à Domino. Accipiat quicumque vocatus
Ex Testamento doctrinæ turbidus assem,
Et dives mediis sedeat ficulneus argis.
At mihi si vellent superi indulgere precanti,
Mens bona contingat, vacuumque timore repulse
Pectus, & occulto nunquam violabile morsu.
Dent quoque ab invidia tutum, & formidine
'mortis
Fortunâ majorem animum. Dent vivere parvò,
Et coluisse pares, & responsare superbis.
Hæc me delectat sapientia, cordibus altè
Scripta Dei digito, quam nec Librarius udas
Ad statuas vendit, (23) tacitum nec devorat ævum
Nec metuit scombros. Abaci, plnteique valete,
In quibus insanit studiorum cura, diesque
Perdimus, & longas, brumali tempore, noctes.
Num melior fiam, crescit num parvula mentis
Uncia, si toto vellem pallere Decembri?
Pande librum, mediam qui Nobilis occupat arcâ,
Et nitidis tunicis, & levi fronte superbit.
Quæ nos ille docet? miserum insanire. Furores
Cypridis, & laceros morientis Adonidis artus
Explicat, & fædo marcescit pagina luxu.
Hinc teneros *Pastor* modulatur *Fidus* amores,
Discordes sensus, & duplex *Cœlia* (25) vulnus
Illinc corde fovet. Scatet abdita pestis ab omni
Syllabâ, & enervi titillat carmine lumbos.
Sed demus hanc veniam peccandi impunè Poetis
Et cui præcipuus labor est, ut corda legentis
Pelliciat, blandaque lue contaminet aures.
Illud majori rhonco, dignumque putarem
Judi-

Judicio,& trochleâ plectendum (26)forte perun-
Scilicet obscenâ chartas implere saginâ ctâ
Illos, humana qui vitæ exempla daturi,
Frontibus inscribunt. (37) *Censura, & Regula morum*.
Est sacer hic titulus. Scriptori plaude. Sed intus,
Si cautè inspicias, multum carbone notandum,
Pluraque repperies, quæ casto tincta rubore
Audiret meretrix, ne dicam filia virgo,
Ingenuusque puer. Veneris, lascive, figuras
Hic melius disces,quam si per compita vallis,(28)
Olfaciat tepidum spurco centone lupanar;
Ductaque contuleris Caprarum rupe(29)metalla
Quem præstare potest(30)facundia fęda pudoré,
Aut quæ proficiunt tanto molimine? nempe
Ut pedicas tendant, & mille pericula nuptis,
Utque Pater nemo post hac sine crimine fiat.
Scilicet, haud alio concubere fœmina nisu
Stulta potes, docilesque viro supponere lumbos,
Quam placet austero morum, vitęque Magistro,
Ille jubet sobolis gignendæ tempus, & ille
Componit clunes, & sanctum dirigit inguen.
Hinc expectato sterilescunt pignore lecti,
Aut rarus Mammæ lallat puer. Invida natos
Oscula non pariunt; sed blanda, & crebra voluptas,
Et totis permissa venus resoluta medullis,
Patricios implet numerosâ prole Penates.
Non herclè tali Decios, fortesque Camillos
Concubitu Matres olim peperere Latinæ,
Nec sic audaces genuit Cornelia Graccos.
Tunc etenim multo resonabat sponda tremore,
Pęna-

Pęnaque nulla fuit sævum violasse cadurcum.
Tunc licuere joci, potuitque ostendere ventrem
Uxor, & in latus, aut aversa jacere, nec illi
Dedecori fuerat, torto nec fuste piandum
Conjugium. Hæc soboles primi trans flumina Nili
Imperium tibi, Roma, dedit, populumq; potentem
Ducebas fæcunda sinu. Nunc, legibus istis,
Orba gemis: Nuribusque tuis prębere Luperco
Quantùmvis palmas, (31) vani est jactura doloris.
Quod si post septem tandem vix concipit annos
Torquati, (32) Flaccique uxor, quas pojicit offas!
Lucinam accusat genitrix, quęriturque pudendo
Successore domus, quem Curatoris egere
Edixit Prætor. Lippum, & talis malè fultum,
Et simum videas, caluumque, & dente carentem;
Si sapit, & cętus fugiat, nec multa loquatur:
Nam Corvi melius, [33] Picęq; & missus ab Indis
Psittacus Eois reddet tibi verba. Quid ultra
Quærimus? in Thalamos adducta virgine, nescit
Se pręstare virum, [34] officiumq; implere Mariti.
Nam, raro coitu, minimoque è semine nato,
Deficiunt cerebri vires, succique, medullæque,
Et piger ignaros [35] sanguis malè circinat artus.
Sic Belli exuviis, & longo stemmate clarus,
Occidit Æmilius sanguis, Brutique propago;
Et Licinus gravibus, centumque findit aratris
Jugera, jam sterilis fieri patrimonia plorat
Relligiosa [36] domus. Fasces, sellamque curulem
Accipiunt post hac pueri lenonis, & unctà
Illotàque manu moderarur frena Quiritum,
Institor, è medià jussus prodire popinà.
Hæc numerosa Typi pepererunt damna, supino
Iudi-

Iudice, (37) & attentà populis palpantibus aure
Censores, dubioque ortas à crimine leges.
Nec minus irascor tibi, barbara (38) Curia; quāvis
Majestate novà videam spirare Tribunal,
Et sanctis augusta Palatia (39) moribus æques;
Cum repeto miseri tot commentaria Juris,
Audacesque manus, quæ Glossas margine toto
Micturiunt, spurcantque tuas novitate rubricas.
Jam nulla à calamis secura est sanctio, nulla
Effugit insanos (40) jam Clementina Cucullos.
Pontificum Decreta, sacris veneranda papyris,
Tenduntur, veluti morsu Cerdonis aluta:
Plusque sapit, qui plus audet corrumpere leges.
Auribus o longè nostris authentica (41) res quæ,
Castrensis documenta tui (42) cautelaq; Ubaldi;
Nec ferar invisus toties audire, *vocati*
Censentur positi sub conditione Nepotes.
Quid mihi vobiscum scelerata vocabula? quare
Causidicus dici nequeo, si forte latinè
Eloquar? An non & causas divinus agebat
Tullius, & densis placuit facundia Rostris?
Credo equidem. Tamen hæc migravit ab aure voluptas,
Roma, tuà, postquam Cautores, & Legulei
Civica tot nugis fœdarunt jura, decusque
Antiquis tabulis Rabulæ eripuere forenses.
Disce novas artes, nec Procurator haberi
Amplius ipse velis, librorum millia quinque
Si non emisti. Quicumque novissimus exit
In pretio Auctor erit. (43) Valeant digesta vetusti
Codicis, aut gravidæ medicato sulphure chartæ (44)

Festi-

Feſtivas centum pariant per inanè favillas.
Scilicet hoc primum quærit naſutulus ille,
Cirratuſque Cliens, num ſit tibi magna, recenſq;
Bibliotheca domi. Curanda negotia nunquam
Mandabo, ſi rara tibi meritoria ſervit
Pagina, quantumvis Paulo ſis doctior. Hoc eſt
Ætatis vitium: virtutem verba putare,
Cum virtus animo ſedeat, non garrula chartis.
Sed graviora quæror. Numeros Regiſque dolentis (45)
Organa, & attriti divina piacula cordis,
Non aliis recitare notis, libriſque ſolemus,
Quam quos periuris Baſilea infida papyris
Edidit. Hos ſacrum noſtras facturus ad Aras
Myſta legit, totas Batavo dictante rubricas.
Proh pudor! Hollandæ pereant ſi forte tabernæ,
Noſtri deficiunt Ritus, mutuſque Sacerdos
Non habet arma, quibus ſuſpendat Numinis irã,
Et Cęlum tacitâ fruſtra demulcet acerrâ.
Interea ſapiens Burrhus, Calaberque modeſtus
Quidquid (46) delirat vità donare perenni
Nititur, & ſolidis nugis, taboque cerebri
Torcular Auſonium, Romanaque præla fatigat.
Hoc quoq;bambalio mendax,volucrumq;magiſter
Audet,(47)Olympiacis tumidus Naſica corollis.
Quin Olitor,(48)Cuſtoſqu;nucũ pannoſus,& ipſe
Preco cucurbitulæ,redeunt cum feſta quotannis,
Ridiculis properant ſua nomina tradere faſtis,
Majori ſpecioſa notà, quam Claudius, & quàm
Conſpicuus(49)legeris Phariis,Agrippa,Colũnis.
Hi Domino Umbricio meriti ſolvuntur honores,
Hi Domino Antullæ. Dum baccanalia fervent,
Si

Si quid festivo(50)ructat turba improba plaustro
Judicis ante fores: aut si dum Comptulus urget
Esseda,(51) derident Equitem Pallanta puellę,
Mandamus vesana Typis dicteria : mense
Augusti, obscęnis laturi incommoda muscis,
Et permissa volant(52)quocumq;impunè flabello.
Hinc miseri externis meritò traducimur oris
Trojugeni. (53)Sapiunt plus torto crine sicambri,
Cantaber,& potus de sanguine sarmata equorum,
Quàm nos, quos Cęli nutrivit bacca Latini,
Albanæque jecur lavimus dulcedine Testæ .
Vos Sinę, (54) audaces populi,rituq; prophano
Impia, & à nostro penitus gens dissita mundo,
Hanc primi pestem fonti duxistis ab arte ,
Ingenioque malo . In nitidas fluxisse patellas
Plumbea debuerat, quæ primas littera chartas
Torsit, & in nigrum se se convertere Theta,
Figendum capiti Authoris . Fortàsse doleres [ni
Roma minus,(55)Tamesisq;potés,& flumina Rhe-
Miscerent socias patrio cum Tybride lymphas .
Magne Pater, Mundi Præses,qui proxima Divis
Iura tenes, Regnumque tuum partiris Olympo;
Cujus Iuleæ (56) capiti nascuntur Olivæ,
Et senium virtute levas, potiore juventà .
Fas mihi, non lubricos, tè vindice,plectere mores,
Aut miseros jugulare gravi sub lege Cucullos .
Non hæc digna tuos oculos , mentemque morari,
Et rerum Dominam curis urgere Thiaram .
Principe te, majora petit tua Roma, manusque
Protendit lacrymans, & anhelo supplicat ore:
Ut fæcem immundam Librorum , & codice multo
Exitium mentis latitans depellere cures

Urbe

Urbe procul. Nostris de finibus exulet impos
Scribendi rabies, aut ęgro in corde senescat.
Utque mali causę pereant, excinde nocentes,
Vre Typos, pręlumque reum: *Navisque* nigerque
Corvus de vacuà, meritoria signa, tabernà
Pendère incipiat; aut longum fallere tempus [nus
Doctum, molle cicer, (57) vilis, madidusque lupi-
Veneat hìc potius. Stomaco res ista nocebit,
Non animo. Quantò librorum rarior usus,
Tantò candidior populos lux almà beabit,
Puraque ab Ausoniis veniet doctrina Cathedris.

NOTAE.

1. *Editis in lucem Satyris à Triphone Bibliopòla, inscio Authore, scribendi exordium desumitur.*
2. *Nempe quatuordecim Satyræ.*
3. *Author profitetur se in animo habuisse corrigere, & ab inhonestis mundare suas elucubrationes.*
4. *Invito, scilicet Authore.*
5. *Sub signo* Corvi, *celebris in Urbe Bibliothecæ.*
6. *Quia videlicet infinitis propemodum erratis scatet editio hujusmodi.*
7. *Anulo scilicet gemmato, quem omnium oculis ingerit.*
8. *Propòla, vulgo,* Regattiere, *optimè convenit Bibliopòlæ, qui alienis laboribus proficere studuit.*
9. *Apprimè describitur illorum motus, quibus in Ecclesiis à Latrunculis crumena eraditur.*
10. *Pro Calida intellige usitatum Poculum, vulgo,* Caffè.

11. *Varia scribendi genera antiquitus in usu.*
12. *Homerus.*
13. *Tota Cinicorum suppellex.*
14. *Structura Insignium Bibliothecarum, quæ Romæ in Procerum Ædibus plerumque visuntur.*
15. *Libellis compactis, vulgo,* alla Francese, *inscribitur à tergo aureis litteris nomen Authoris.*
16. *Septem Græciæ Sapientum.*
17. *Respondet italico scommati,* non hai un giulio in saccoccia.
18. *In Scholis Iesuitarum, Discipulis crassioris Minervæ affigitur Tabella caput Asini repræsentans.*
19. *Notum Ludimagistri Commentum ad terrendos pueros in re litteraria.*
20. Carina, & Pes marmoreus *loca in Urbe celeberrima, ubi libri venales.*
21. *Putant nimirum Magnates, cum relinquunt filiis suis instructam Bibliothecam statim in magnos, & eruditos viros evadere, licet plerumque ineptissimi sint.*
22. *Filius cujusdam Nobilis, cui magna Bibliotheca forte relicta fuerat.*
23. *Propè celebrem Bernini Fontem in Foro Agonali ubi insignes Statuæ veneunt libercul, vulgo,* à i Banchetti di Piazza Navona.
24. *Indicat Marini opuscula de Adonide.*
25. *Libellus italico carmi[illegible] amatorie descriptus, vulgo,* La Filli di Sciro.
26. *Tormentum in Reis plectendis usitatum.*
27. *Authores indicat, vulgo,* Moralisti.

28. Le-

28. *Loca à Meretricibus habitata.*

29. *Tiberii Spintrias intellige.*

30. *Quia videlicet Libri Moralis Theologiæ cum de Matrimonio tractant castas aures offendunt.*

31. *Steriles Fœminæ antiquitùs Luperco palmam porrigebant, credentes nimirum vi superstitiosi verberis posse concipere.*

32. *Sub nomine Torquati, & Flacci Nobiliores Familias indicat.*

33. *Romani plerumque blesii.*

34. *Frequens nimium Romanæ Juventutis vitium.*

35. *Hinc deficit potentia coeundi.*

36. *Extinctis Familiis Hæreditates plerumque ad loca Pia deferuntur.*

37. *Qui Typis præest severius agere deberet, nè Libri moralis Theologiæ in perniciem animarum ederentur.*

38. *Quia barbaris verbis plerumque utitur.*

39. *Curia Innocentiana amplæ, & insignis structuræ, ingenuis Iudicum moribus comparata.*

40. *Monachi, sive, ut vocant, Regulares, in Cellis existentes nil aliud meditantur, quàm novis, malignisque Commentariis Ius Pontificum interpretari.*

41. *Usitatiores formulæ, & conclusiones à Pragmaticis passim usurpatæ.*

42. *Eedem formulæ, ut supra &c.*

43. *Vitium nostrorum Iurislarum, qui Authoribus recenter editis plus æquo deferunt.*

44. *Codex Iustiniani, & veterum Iuris-Consultorum inserviunt pro sulphuris involucro, cum*

è Ca.

è Castro S. Angeli publica eduntur lætitiæ signa, vulgo, la Girandola.

45. *Psalmodia, seu ut vocant, Breviarium apud Typographos hæreticos cuditur, idem de Missali.*

46. *Burrhus de venatione, Phylodemus de origine Iuris scripserunt, uterque ineptissimè.*

47. *Nasica apud Arcades lauro coronatus, dum ludi Olympiaci agerentur.*

48. *Magna Olitorum celebritas in Templo B. Virginis, quam vocant,* de Horto, *ibi Curatores festi, quamvis homines diobolares majusculis litteris inscribuntur.*

49. *Inscriptio in fronte Porticus, quam vocant,* Rotundæ.

50. *Plebis Romanæ ludicra baccanalium tempore ante Ædes Prætorianas inchoantur.*

51. *Cui non notus Hylas?*

52. *Scilicet Superiorum permissu.*

53. *Quia nimirum apud exteras Nationes hujusmodi nugæ in lucem edi prohibentur.*

54. *Apud Chinarum Populos prima Typorum inventio.*

55. *Fortasse hæ Nationes cum Romana Ecclesia non conueniunt nimia opinionum varietate, quæ Typorum usu vulgari captæ.*

56. *Ob restitutam Italiæ Pacem sapientissimo Pontificis consilio.*

Cicer Ramœ venditur sub vocabulo, Ceci spassa-tempo &c.

F I N I S.

